






Forest Stewardship Council®



Standard for FSC-skovcertificering i Danmark

| | |
|---|---|
| Titel | Standard for FSC-skovcertificering i Danmark |
| Reference til originalt dokument: | FSC-STD-DNK-02-2018 All forest types and sizes |
| Status: | Dansk oversættelse af endelig godkendt standard |
| Geografisk anvendelsesområde: | Danmark, ikke inklusive Grønland og Færøerne. |
| Skovanvendelsesområde: | Alle skovtyper og størrelser |
| Godkendelsesorgan | FSC's internationale Policy and Standards Committee |
| Submission date | 27. november 2017 |
| Godkendelsesdato | 9. februar 2018 |
| Ikrafttrædelsesdato: | 24. september 2018 |
| Gyldighedsperiode: | Fem (5) år efter ikrafttrædelsesdato. |
| National kontakt: | FSC Danmark Hjemmeside: www.fsc.dk Sofie Tind Nielsen, Standard facilitator og teknisk rådgiver Ferdinand Sallings Stræde 13, 3. Sal, 8000 Aarhus C Tel.: +45 8870 9518, e-mail: info@fsc.dk / sofie@fsc.dk |
| FSC Performance and Standards Unit Kontakt | FSC International Center - Performance and Standards Unit - Adenauerallee 134, 53113 Bonn, Germany  49-(0)228-36766-0  49-(0)228-36766-30  psu@fsc.org |

Indholdsfortegnelse

| | |
|---|-----------|
| 1. Introduktion | 3 |
| Revisionsprocessen..... | 3 |
| Opbygning af standarden og andre bemærkninger | 4 |
| Referencer..... | 5 |
| | |
| 2. Principper, kriterier og indikatorer | 6 |
| Princip 1: Overholdelse af lovgivning | 6 |
| Princip 2: Arbejdstagernes rettigheder og ansættelsesvilkår | 8 |
| Princip 3: Oprindelige folks rettigheder | 12 |
| Princip 4: Forholdet til lokalsamfundet | 13 |
| Princip 5: Skovens goder | 15 |
| Princip 6: Miljøværdier og påvirkning | 17 |
| Princip 7: Driftsplanlægning | 23 |
| Princip 8: Overvågning og vurdering | 25 |
| Princip 9: Høje bevaringsværdier | 27 |
| Princip 10: Gennemførelse af driften..... | 29 |
| | |
| 3. Bilag | 33 |
| Bilag A. Tabel over relevante gældende love, forordninger og nationalt ratificerede internationale traktater og konventioner | 33 |
| Bilag B. Identifikation af truede og sjældne arter og deres levesteder | 38 |
| Bilag C. Beskyttelseszoner omkring redetræer | 39 |
| Bilag D. Hjemmehørende træarter | 40 |
| Bilag E. Oversigt over næringsrige og næringsfattige jorder | 41 |
| Bilag F. Ramme for driftsplanen og overvågning | 42 |
| Bilag G. Høje bevaringsværdier - Definition, identifikation og forvaltning/overvågning | 45 |
| Bilag H. Pesticidbrug | 51 |
| | |
| 4. Ordliste | 52 |



1. Introduktion

Forest Stewardship Council® (FSC) er en certificerings- og mærkningsordning til skovbaserede produkter fra ansvarligt drevne skove og andre ansvarlige kilder. FSC hverken producerer eller sælger produkter men drives af en global ikke-statslig non-profit organisation, som arbejder for at udbrede ansvarligt skovbrug verden over. FSC's standarder er udviklet på baggrund af anerkendte principper for ansvarligt skovbrug og sporbarhed, der støttes af både miljømæssige, sociale og økonomiske interessenter.

Selve certificeringen af skovdrift og virksomheder i leverandørkæden for skovbaserede produkter udføres af tredjeparts certificeringsorganer, som godkendes og kontrolleres af FSC's akkrediteringsorgan Accreditation Services International (ASI).

Dette dokument er den anden version af den danske FSC-skovstandard på dansk og erstatter skovstandarden fra 2004. Standarden er målrettet ejere/forvaltere af danske skovejendomme eller ledere af en gruppe af skovejere/forvaltere, som sammen ønsker at opnå certificering under FSC's regler for gruppecertificering.

Standarden gælder for alle skovtyper og størrelser af skovejendomme i Danmark. For yderligere information, supplerende vejledninger m.m. henvises til FSC Danmarks hjemmeside www.fsc.dk.

Bemærk, at i tvivlstilfælde henvises til den engelske version af standarden FSC-STD-DNK-02-2018, tilgængelig på ic.fsc.org/en/document-center.

Revisionsprocessen

Den første version af FSC-skovstandarden har været brugt til certificering af danske skovejendomme siden 2004. Vigtige erfaringer med den tekniske auditering og effekten af standarden i skoven er søgt adresseret i den nye standard. Herudover blev en revision af FSC's internationale Principper og Kriterier for bæredygtig skovdrift godkendt i 2012. Standarden har derfor været under omfattende revision.

Opbygningen af standarden er ændret, og kun enkelte af indikatorerne* i standarden fra 2004 er fastholdt uden ændringer i ordlyd i den reviderede standard. Den reviderede standard er udarbejdet af en dansk arbejdsgruppe etableret i slutningen af 2012. Derudover er der indhentet input fra et konsultativt forum, hvor alle interesserede har haft mulighed for at deltage. Revisionen blev faciliteret af FSC Danmark.

Den danske arbejdsgruppe er som alle andre dele af FSC-organisationen opbygget efter et trekammersystem og består af et økonomisk kammer, et socialt kammer og et miljøkammer.

Følgende organisationer var repræsenterede i arbejdsgruppen ved standardens godkendelse.

| Repræsentant | Organisation |
|----------------------------|--|
| Økonomisk kammer | |
| Peter Kofod Kristensen | Ørsted (Bestyrelsesmedlem i FSC Danmark) |
| Niels Poul Dreyer | Privat skovejere |
| Per Lynge Jensen | Naturstyrelsen |
| Miljøkammer | |
| Henrik Wejdling | Dansk Ornitologisk Forening |
| Nora Skjernaa Hansen | Danmarks Naturfredningsforening |
| Trine Skov Madsen | Verdens Skove |
| Socialt kammer | |
| Sidse Buch | BAT-kartellet |
| Mads Flinterup | Danmarks Jægerforbund |
| Claus Danefeldt Clemmensen | Danske Skoventreprenører |

Tak til alle, der har bidraget i revisionsprocessen, herunder også til tidligere medlemmer af arbejdsgruppen Lea Holmberg (Naturstyrelsen), Mads Jakobsen (Naturstyrelsen), Kristian Kvist (Naturstyrelsen), Karsten Lund Platz (Danmark Jægerforbund), Christina Steenbeck (Danmarks Naturfredningsforening), Jakob Ryding (Verdens Skove), Camilla Vakgaard (BAT Kartellet) og Flemming Grønsund (3F). Også mange tak til Martin Briand Petersen, der repræsenterede Hededanmark gennem hele standardrevisionen, samt Ditlev Berner, der repræsenterede Dansk Skovforening i arbejdsgruppen de første tre år indtil maj 2016. Og tak til skovejere, skovfogeder og certificeringsorganer, der bidrog i skovtesten af standarden samt eksperter og interessenter, der har givet input.



For at sikre en mere ensartet implementering af FSC's 10 internationale Principper på nationalt niveau, har FSC udviklet såkaldte internationale generiske indikatorer*. Disse indikatorer*, med supplerende bilag, blev publiceret i juni 2015 og fungerer nu som udgangspunkt ved udvikling af nationale FSC-skovstandarder. Den danske arbejdsgruppe har vurderet hver enkelt af disse modelindikatorer og tilhørende bilags relevans i dansk kontekst. Herefter er den enkelte indikator* enten oversat, tilpasset dansk kontekst, undladt eller erstattet med en anden ny indikator* eller bilag. Dette arbejde er sket med faglig argumentation for hver enkel ændret indikator*.

Arbejdsgruppens arbejde er konsensusbaseret. Det vil sige, at alle indikatorer*, bilag m.m. er udviklet af arbejdsgruppen i konsensus, og økonomiske, sociale og miljømæssige interesser er derfor vægtet lige. FSC-skovstandarden er altså ikke en standard, der alene skal sikre naturbeskyttelse, gode arbejdsvilkår eller øget produktion, men i stedet et kompromis mellem miljø-, sociale og økonomiske interesser.

Opbygning af standarden og andre bemærkninger

Teksten på princip- og kriterieniveau (indikeret gennem nummereringen med et eller to cifre, eksempelvis 1 og 1.1) er fastsat internationalt. Det er de nationale krav til, hvordan de internationale Principper og Kriterier efterleves, der er udviklet af den danske arbejdsgruppe. Disse kaldes indikatorer og identificeres ved tre cifre, eksempelvis 1.1.1.

Hvordan en skovejer / forvalter vil sikre, at standardens krav efterleves, afhænger af skovejendommens størrelse, driftens intensitet og risikoen forbundet med driftsaktiviteter. Hvis indikatoren* ikke refererer til dokumentation, er dokumentation ikke et krav. I dette tilfælde kan auditoren gennem dialog med skovejeren/forvalteren og/eller feltinspektion vurdere, om indikatoren* er efterlevet.

Ord i kursiv og med en stjerne (*) angiver, at ordet er defineret i ordlisten, og der henvises hertil.

Indikatorer* der er markeret med et 'L' for 'large' (stor) gælder kun store skovejendomme (>250 ha). Indikatorer*, der gælder for mindre skovejendomme (≤250 ha), er opsat mere tilgængeligt i et separat vejledende dokument 'Småskovsstandarden'.

Denne standard er målrettet skovejeren/forvalteren eller gruppelederen og omfatter således den person eller organisation, som er ansvarlig for driften, planlægningen og for tilsyn af handlinger i et skovområde. Det kan være personen eller den organisation, som har det juridiske* ejerskab af et skovområde (stat, kommune, fond, industri eller privat), gruppelederen, skovadministratoren eller forvalteren, der er ansvarlig for at påvise overholdelse af de krav, som FSC-certificeringen stiller.

Det skal bemærkes, at det er skovejeren's ansvar at sikre, at standardens krav efterleves - også hvor arbejdet udføres af eksempelvis entreprenører og underentreprenører.

En FSC-certificeret skov kan som udgangspunkt også omfatte en plantage og plantagelignede skov, men ejendommen skal forvaltes i retning af mere naturlig skov (jf. 6.8.1 og 10.1.1).



Arealer med juletræs- og pyntegrøntmonokulturer kan inkluderes i det certificerede areal under forudsætning af, at denne standards krav fremadrettet efterleves på arealet. Her henvises bl.a. til, at det jf. indikator 10.1.1 ved fornyelse skal sikres, at der etableres en bevoksning, der på lang sigt bevarer eller giver et bedre udgangspunkt for udvikling af naturværdier og stabilitet end den gamle bevoksning i retning af mere naturlig* skov. Juletræer kan også være et resultat af tyndinger, toppe eller enkeltræer. Denne standard omfatter ikke FSC-certificering af "ikke-træbaserede skovprodukter". Ønskes juletræer for eksempel torvetræer, pyntegrønt eller andre ikke-træbaserede skovprodukter såsom mos, honning eller ramsløg med FSC-certificering, skal der udvikles separate indikatorer for produktet. Kontakt FSC Danmark for mere information.

Denne standard kan løbende evalueres og opdateres. Den revideres hvert 5. år for at kunne tilpasses ny viden, for eksempel i forhold til klimatilpasning eller på baggrund af tilbagemeldinger fra interessenter. FSC Danmark tager imod forslag til forbedringer til enhver tid.

Referencer

Følgende referencedokumenter er relevante for standarden. Dokumenterne er angivet uden et versionsnummer og den seneste udgave af det refererede dokument (herunder eventuelle ændringer) gælder.

| | |
|----------------|--|
| FSC-POL-01-004 | Policy for the Association of Organizations with FSC |
| FSC-POL-20-003 | The Excision of Areas from the Scope of Certification |
| FSC-POL-30-001 | FSC Pesticides Policy |
| FSC-POL-30-401 | FSC Certification and the ILO Conventions |
| FSC-POL-30-602 | FSC Interpretation on GMOs (<i>Genetically modified organisms*</i>) |
| FSC-STD-01-002 | Glossary of Terms |
| FSC-STD-01-003 | SLIMF Eligibility Criteria |
| FSC-STD-20-007 | Forest Management Evaluations |
| FSC-STD-30-005 | FSC Standard for Group Entities in Forest Management Groups |
| FSC-STD-60-002 | Structure and Content of National Forest Stewardship Standards |
| FSC-STD-60-006 | Development of National Forest Stewardship Standards |
| FSC-PRO-01-001 | The Development and Revision of FSC Normative Documents |
| FSC-PRO-01-005 | Processing Appeals |
| FSC-PRO-01-008 | Processing Complaints in the FSC Certification Scheme |
| FSC-PRO-01-009 | Processing Policy for Association Complaints in the FSC Certification Scheme |
| FSC-DIR-20-007 | FSC Directive on Forest Management Evaluations |

2. Principper, kriterier og indikatorer

| PRINCIP 1: OVERHOLDELSE AF LOVGIVNING |
|---|
| <p>Skovejeren* skal overholde alle gældende love, forordninger og nationalt <i>ratificerede*</i> internationale traktater, konventioner og aftaler. (P1 P&C V4)</p> |
| <p>Kriterie 1.1 <i>Skovejeren*</i> skal være en <i>juridisk*</i> defineret enhed og kunne forevise en klar, dokumenteret og ubestridt lovpligtig registrering og skriftlig tilladelse fra den <i>juridisk*</i> kompetente myndighed til at udøve specifikke aktiviteter. (nyt)</p> |
| <p>Indikator 1.1.1 L Der forefindes officiel dokumentation, der påviser det <i>juridiske*</i> ejerskab af <i>skovejendommen*</i>. <i>Vejledning: Her henvises for eksempel til skøde, tingbogen eller den Offentlige Informationsserver.</i></p> |
| <p>Kriterie 1.2 <i>Skovejeren*</i> skal kunne dokumentere <i>skovejendommens*</i> klart definerede <i>juridiske*</i> status, herunder ejendomsret, <i>brugsrettigheder*</i> og ejendommens fysiske afgrænsning. (C2.1 P&C V4)</p> |
| <p>Indikator 1.2.1 L <i>Skovejeren*</i> har <i>juridiske*</i> dokumenter, der dokumenterer retten til forvaltning af <i>skovejendommen*</i> i form af skøde, forvaltningskontrakt eller forpagtningsaftale.</p> |
| <p>Indikator 1.2.2 Det areal, der er omfattet af certificeringen, er markeret på kort.</p> |
| <p>Kriterie 1.3 <i>Skovejeren*</i> skal have ret til at drive virksomhed inden for <i>skovejendommen*</i> i overensstemmelse med skovejeren og skovejendommens <i>juridiske*</i> status. Skovejeren skal endvidere opfylde de dermed forbundne <i>juridiske*</i> forpligtelser i henhold til alle gældende nationale og <i>lokale love*</i>, bestemmelser og administrative krav. <i>Skovejeren*</i> skal kunne dokumentere, at de <i>juridiske*</i> rettigheder også dækker hugst/høst af produkter og/eller levering af <i>økosystemtjenester*</i> inden for <i>skovejendommen*</i>. <i>Skovejeren*</i> skal betale alle lovformelige afgifter og skatter forbundet med førnævnte rettigheder og forpligtelser. (C1.1, 1.2, 1.3 P&C V4)</p> |
| <p><i>At de juridiske* rettigheder også dækker hugst/høst af produkter og/eller levering af økosystemtjenester* adresseres i dansk kontekst af indikator 1.1.1, der kræver dokumentation, som påviser det juridiske* ejerskab af skovejendommen*. Dette element af kriteriet er derfor ikke gentaget med en indikator her.</i></p> |
| <p>Indikator 1.3.1 Alle aktiviteter på <i>skovejendommen*</i> udføres i overensstemmelse med gældende lovgivning, bestemmelser, administrative krav og sædvaneret* (jf. bilag A).</p> |
| <p>Indikator 1.3.2 L <i>Skovejeren*</i> sikrer, at skatter og afgifter betales.</p> |
| <p>Kriterie 1.4 <i>Skovejeren*</i> skal udarbejde og træffe foranstaltninger og/eller samarbejde med myndighederne for at forhindre ulovlig brug af ressourcer og bosættelse samt anden uautoriseret brug af <i>skovejendommen*</i>. (C1.5 P&C V4)</p> |
| <p>Indikator 1.4.1 L I tilfælde af ulovlige aktiviteter bringes det ulovlige forhold til ophør og <i>skovejeren*</i> informerer relevante myndigheder, hvis relevant.</p> |
| <p>Indikator 1.4.2 L <i>Skovejeren*</i> tager passende skridt for at forhindre, at eventuelle ulovlige aktiviteter gentages fremadrettet.</p> |

Kriterie 1.5

*Skovejeren** skal overholde gældende national lovgivning, lokal og regional regulering, *ratificerede** internationale konventioner og lovpligtige retningslinjer for transport og handel med skovprodukter inden for og fra *skovejendommen** og/eller indtil første salgsled. (C1.3 P&C V4)

Dette kriterium vurderes at have meget begrænset relevans i dansk kontekst udover, hvad der adresseres ved indikatorer 1.3.1 og 1.4.1.

Indikator 1.5.1 L

*Skovejeren** demonstrerer overholdelse af gældende national lovgivning, lokal og regional regulering, *ratificerede** internationale konventioner og lovpligtige retningslinjer for transport og handel med skovprodukter inden for og fra *skovejendommen** og/eller indtil første salgsled jf. bilag A sektion 5 Handel og transport.

Kriterie 1.6

*Skovejeren** skal identificere, forebygge og løse *konflikter**, der relaterer til almindelig lov eller *sædvaneret**, og som kan løses *rettidigt** ved almindeligt forlig. Dette gøres ved at inddrage de *berørte interessenter**. (C2.3 P&C V4)

Indikator 1.6.1.

Hvor der har været en klage eller *konflikt** i forhold til gældende lovgivning forefindes en journal eller anden dokumentation, der inkluderer:

- 1) Skridt taget for at løse klagepunkter;
- 2) Resultater af alle klager, og
- 3) Igangværende sager og grunde til, hvorfor de ikke er løst.

Indikator 1.6.2

I konfliktsituationer ophører de til *konflikten** relaterede aktiviteter på det pågældende areal, indtil *konflikten** er løst, hvis denne:

- 1) Relaterer til driften;
- 2) er af *betydeligt omfang**,
- 3) har en *betydelig varighed**, eller
- 4) Involverer mange *interessenter**.

Kriterie 1.7

*Skovejeren** skal offentligt erklære, at man ikke tilbyder eller modtager bestikkelse i form af penge eller anden form for korruption og skal overholde eventuel lovgivning om bekæmpelse af korruption. I mangel af en sådan lovgivning skal *skovejeren** tage andre passende forholdsregler mod korruption i forhold til driftsaktiviteternes *omfang** og *intensitet** samt *risikoen** for korruption. (nyt)

Indikator 1.7.1

Antikorruptionslovgivning iht. Straffeloven (jf. bilag A) overholdes som mindstemål.

Vejledning: Mulige kontrolpunkter inkluderer drøftelse med skovejere, tekst i kontrakter/aftaler og/eller en offentlig antikorrupsions politik.*

Kriterie 1.8

*Skovejeren** skal udvise engagement for også på lang sigt at overholde FSC's *principper** og *kriterier** samt relaterede FSC-politikker og -standarder. En skriftlig erklæring herom skal være gratis tilgængelig for offentligheden. (C1.6 P&C V4)

Indikator 1.8.1

*Driftsformålet** specificerer en hensigt om bæredygtig og naturnær drift af skoven i overensstemmelse med FSC's *principper** og *kriterier** og relaterede standarder. *Driftsformålet** er jf. 7.1.2 angivet i *driftsplanen**.

PRINCIP 2: ARBEJDSTAGERNES RETTIGHEDER OG ANSÆTTELSESVILKÅR

Skovejeren* skal opretholde og/eller forbedre **arbejdstagernes*** sociale og økonomiske velfærd. (nyt)

Kriterie 2.1

Skovejeren* skal *respektere** *principperne** og rettighederne på arbejdspladsen som defineret i ILO-erklæringen om grundlæggende principper og rettigheder på arbejdspladsen (1998) baseret på de otte grundlæggende ILO-arbejdskonventioner. (C4.3 P&C V4)

Indikator 2.1.1

Arbejdstagere* er ansat på gældende vilkår under dansk lovgivning, der sikrer, at ILO-kernekonventionerne (jvf. bilag A, pkt. 3.5) efterleves.

Indikator 2.1.2

Arbejdstagere* er omfattet af den for **arbejdstageren*** relevante overenskomst eller ansat på overenskomstlignende vilkår.

Vejledning: For skovarbejdere er den relevante overenskomst for eksempel Skovbrugsoverenskomsten indgået mellem Fagligt Fælles Forbund (3F) og Gartneri-, Land-, og Skovbrugets Arbejdsgivere (GLS-A). Skovejeren bør indgå kontraktlige samarbejdsaftaler med entreprenøren*, der omfatter dette (arbejdsklausuler). Se eksempler på tekst på www.arbejdsklausuler.dk samt inspiration i cirkulæret om arbejds-klausuler i offentlige kontrakter <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=163870> § 3. Skovejeren* hæfter ikke for entreprenørens* eventuelle forringede løn- og arbejdsvilkår, men skovejeren* sikrer via en samarbejdsaftale, at entreprenøren* har kendskab til overenskomsten, og at den følges.*

Indikator 2.1.3

Ansættelsesforholdene afviger ikke fra overenskomsten som angivet i indikator 2.1.2.

Indikator 2.1.4

Lønforholdene overholdes, se også indikator 2.4.1.

Vejledning: I begrebet "løn" indregnes værdien af arbejdsgiverens pensionsbidrag samt øvrige pensionsgivende løndelev.

Indikator 2.1.5

Hvor **skovejeren*** opdager eller bliver gjort opmærksom på, at **arbejdstageres*** ansættelsesforhold afviger fra overenskomsten, kontakter **skovejeren*** den overenskomstbærende fagforening med henblik på at forholdene afklares og rettes op.

Vejledning: Skovejeren kan fx kontakte 3F på mail: den.groenne.gruppe@3f.dk.*

Indikator 2.1.6

Hvis det ikke lykkes at bringe forholdene i orden eller ved systematisk overtrædelse af aftalen, afbryder **skovejeren*** straks samarbejdet med **entreprenøren***.

Indikator 2.1.7.

For **skovejendomme*** med over 24 ansatte sikres ret til et samarbejdsudvalg i overensstemmelse med samarbejdsaftalen mellem Sammenslutningen af Landbrugets Arbejdsgiverforeninger (SALA) og Landsorganisationen i Danmark (LO).

Kriterie 2.2

Skovejeren* skal fremme *kønsligestilling** i forhold til beskæftigelse, uddannelsesmuligheder, tildeling af kontrakter, ansættelsesprocedurer og driftsaktiviteter. (nyt)

*Vejledning: Overholdelse af relevant dansk lov for ligestilling, herunder ligelønsloven, ligebehandlingsloven og barselsloven (se bilag A), adresser indikatorerne * under dette kriterium.*

Indikator 2.2.1 L

Der er implementeret systemer, som fremmer ligestilling mellem mænd og kvinder * og forhindrer kønsdiskrimination i beskæftigelsespraksis, uddannelsesmuligheder, tildeling af kontrakter, inddragelse og

| |
|---|
| ledelsesaktiviteter. |
| <p>Indikator 2.2.2 L Stillinger er åbne for både mænd og kvinder på lige vilkår, og kvinder opfordres til at deltage aktivt i alle typer arbejde.</p> |
| <p>Indikator 2.2.3 L Arbejde, der typisk varetages af kvinder (planteskoler, skovbrug, høst af ikke-træbaserede skovprodukter, vejning, pakning mv.) indgår i uddannelses- og sundhedsprogrammer i samme omfang som arbejde, der typisk udføres af mænd.</p> |
| <p>Indikator 2.2.4 L Kvinder og mænd betales den samme løn for det samme arbejde.</p> |
| <p>Indikator 2.2.5 L Kvinder betales direkte, og der benyttes gensidigt aftalte metoder (fx direkte bankoverførsel, direkte betalinger til skolegebyrer mv.) for at sikre, at de sikkert modtager og beholder deres løn.</p> |
| <p>Indikator 2.2.6 L Barselsorlov er ikke på mindre end seks uger.</p> |
| <p>Indikator 2.2.7 L Barselorlov er til rådighed for mænd, og der er ingen straf for at tage den.</p> |
| <p>Indikator 2.2.8 L Møder, ledelsesudvalg og beslutningsfora er organiseret til at omfatte kvinder og mænd og lette den aktive deltagelse af begge køn.</p> |
| <p>Indikator 2.2.9 L Fortrolige og effektive mekanismer eksisterer for rapportering og eliminering af tilfælde af seksuel chikane og diskrimination baseret på køn, civilstand, forældremyndighed eller seksuel orientering.</p> |
| <p>Kriterie 2.3 Skovejeren* skal tage forholdsregler for at beskytte <i>arbejdstagerne*</i> imod erhvervsmæssige sikkerheds- og sundhedsrisici. Disse foranstaltninger skal opfylde eller overstige anbefalingerne fra ILO's kodeks for sikkerhed og sundhed for arbejde i skoven og stå i forhold til driftsaktiviteternes <i>omfang*</i> og <i>intensitet*</i> samt <i>risikoen*</i> forbundet hermed. (C4.2 P&C V4)</p> |
| <p>Indikator 2.3.1 L Der foreligger en opdateret arbejdspladsvurdering (APV) af sikkerheds- og sundhedsforholdene på arbejdspladsen, som mindst efterlever ILO-kodeksen for sikkerhed og sundhed i skovbrugsarbejdet.</p> |
| <p>Indikator 2.3.2 L Skovejeren* sikrer, at alle forebyggende foranstaltninger er iværksat</p> |
| <p>Indikator 2.3.3 L Skovejeren* stiller personlige værnemidler til rådighed for <i>arbejdstagerne*</i> i forbindelse med udførelsen af arbejdet og fører kontrol med, at <i>entreprenører*</i> benytter påkrævede værnemidler.</p> |
| <p>Indikator 2.3.4 L Skovejeren* sikrer, at hver <i>arbejdstager*</i> får en tilstrækkelig og hensigtsmæssig oplæring og instruktion i at udføre arbejdet på farefri måde.</p> |
| <p>Indikator 2.3.5 L Arbejdsgiveren sikrer, at der foreligger dokumentation for, at sikkerheds- og sundhedsarbejdet i virksomheden varetages gennem samarbejde mellem arbejdsgiveren, arbejdslederne og de øvrige ansatte.</p> <ul style="list-style-type: none"> I virksomheder med 10 eller flere ansatte foregår samarbejdet om sikkerhed og sundhed i en arbejdsmiljøorganisation med deltagelse af en eller flere arbejdsmiljørepræsentanter valgt af de ansatte. |

| |
|---|
| <ul style="list-style-type: none"> • I virksomheder med under 10 ansatte sørger arbejdsgiver for, at de ansatte får alle nødvendige oplysninger af betydning for sikkerhed og sundhed og sikrer, at de ansatte får adgang til at fremsætte forslag vedrørende sikkerhed og sundhed. Arbejdsgiveren sørger også for, at de ansatte høres ved planlægning og indførelse af ny teknologi, herunder om konsekvenser for sikkerhed og sundhed ved valg af udstyr, personlige værnemidler og tekniske hjælpemidler m.v. • Ved arbejde, der helt eller delvist udføres på midlertidige eller skiftende arbejdssteder uden for virksomhedens faste arbejdssted, foregår samarbejdet om sikkerhed og sundhed i en arbejdsmiljøorganisation, når fem eller flere <i>arbejdstagere</i>* arbejder for samme arbejdsgiver på udearbejdsstedet, og når arbejdet foregår i en periode på mindst 14 dage. |
| <p>Indikator 2.3.6 L Arbejdsgiveren dokumenterer, at den årlige arbejdsmiljødrøftelse har fundet sted.</p> |
| <p>Indikator 2.3.7 L Efter alle større hændelser og ulykker gennemgås politikker og behovet for at iværksætte yderligere foranstaltninger til at beskytte <i>arbejdstagere</i>*.</p> |
| <p>Indikator 2.3.8 L Hvis parterne i arbejdsmiljøorganisationen udtrykker ønske herom, involveres relevant ekstern ekspertise til at bistå med at styrke arbejdsmiljøarbejdet (f.eks. Arbejdstilsynet eller autoriserede arbejdsmiljørådgivere).</p> |
| <p>Kriterie 2.4 <i>Skovejeren</i>* skal udbetale lønninger, der svarer til eller overstiger skovbrugsindustriens minimumsstandarder, andre overenskomster eller <i>indkomstniveauer</i>* for skovbrugsindustrien, hvor disse er højere end den lovpligtige mindsteløn. Hvor ingen af disse findes skal <i>skovejeren</i>*, med <i>inddragelse</i>* af <i>arbejdstagere</i>*, udvikle mekanismer til fastsættelse af <i>indkomstniveauer</i>*. (nyt)</p> |
| <p>Indikator 2.4.1 L <i>Arbejdstagere</i>* udbetales lønninger, der svarer til eller overstiger gældende overenskomst på området. <i>Vejledning: For skovarbejdere er det for eksempel skovbrugsoverenskomsten indgået mellem Fagligt Fælles Forbund (3F) og Gartneri-, Land-, og Skovbrugets Arbejdsgivere (GLS-A). I mindstelønnen indregnes værdien af arbejdsgiverens pensionsbidrag samt øvrige pensionsgivende lønde.</i></p> |
| <p>Kriterie 2.5 <i>Skovejeren</i>* skal kunne vise, at <i>arbejdstagere</i>* har en jobspecifik træning og får vejledning, således at de kan gennemføre driftsaktiviteter iht. <i>driftsplanen</i>* på en sikker og effektiv måde. (C7.3 P&C V4)</p> |
| <p>Indikator 2.5.1 Opdateret information vedrørende træning og uddannelse forefindes for alle relevante <i>arbejdstagere</i>*. <i>Vejledning: Skovejeren</i>* kan vise, hvem der har udført og udfører arbejde på skovejendommen* i forbindelse med driften, herunder benyttede <i>entreprenører</i>*.</p> |
| <p>Indikator 2.5.2 <i>Arbejdstagere</i>* besidder den for arbejdsopgaven relevante viden og information.</p> |
| <p>Indikator 2.5.3 Skovarbejdere og maskinførere tager de nødvendige hensyn til miljøværdier, jf. også 6.2.1 og 6.3.3.</p> |
| <p>Indikator 2.5.4 Alle driftsaktiviteter gennemføres i overensstemmelse med <i>driftsplanen</i>*, tilpasninger til denne og dansk lovgivning (jf. bilag A), på en sikker og effektiv måde.</p> |
| <p>Kriterie 2.6 <i>Skovejeren</i>* skal med <i>inddragelse</i>* af <i>arbejdstagere</i>* indføre procedurer til problemløsning og <i>rimelig kompensation</i>* af <i>arbejdstagere</i>* i forbindelse med tab af eller skade på ejendele, <i>erhvervs sygdomme</i>* eller arbejdsskader, som de har pådraget sig, mens de arbejder for <i>skovejeren</i>*.</p> |



Indikator 2.6.1 L

Hvor der har været en klage eller konflikt* i forhold til *arbejdstagere**, forefindes en journal eller anden dokumentation, der inkluderer:

- 1) Skridt taget for at løse alle klagepunkter;
- 2) Resultater af alle *klager** herunder fair *kompensation**, og
- 3) Igangværende sager og grunde til, hvorfor de ikke er løst.



PRINCIP 3: OPRINDELIGE FOLKS RETTIGHEDER

Skovejeren* skal identificere og respektere* oprindelige folks* juridiske* og hævdvundne rettigheder* til at besidde, anvende og forvalte jord, territorier og ressourcer, der berøres af driftsaktiviteter. (P3 P&C V4)

Ifølge FN's definition er der ingen oprindelige folk i Danmark. Dette princip og de underliggende kriterier gælder derfor ikke for danske forhold.*

PRINCIP 4: FORHOLDET TIL LOKALSAMFUNDET

Skovejeren* skal bidrage til at fastholde eller styrke lokalsamfundenes* sociale og økonomiske velfærd*. (P4 P&C V4)

Kriterie 4.1

Skovejeren* skal identificere lokalsamfund* inden for skovejendommen*, samt lokalsamfund*, der berøres af driften. Skovejeren* skal derefter i samarbejde* med disse lokalsamfund* identificere deres besiddelsesret*, adgangs- og brugsrettigheder* til skovens ressourcer og økosystemtjenester, deres hævdvundne rettigheder* samt juridiske* rettigheder og forpligtelser, som gælder inden for skovejendommen*. (nyt)

Indikator 4.1.1

Skovejeren* er bekendt med tinglyste hævdvundne* besiddelses- og brugsrettigheder*.

Kriterie 4.2

Skovejeren* skal anerkende og respektere* lokalsamfundets* juridiske* og hævdvundne ret* til indflydelse på driften inden for eller i tilknytning til skovejendommen* i det omfang det er nødvendigt, for at beskytte deres rettigheder, ressourcer, områder og territorier. Lokalsamfundet* kan kun overdrage denne ret til en tredjepart, når der foreligger et frit, forudgående og informeret samtykke*. (C2.2 P&C V4)

Indikator 4.2.1

Hævdvundne rettigheder* respekteres

Indikator 4.2.2

Der er ingen uløste uoverensstemmelser over hævdvundne besiddelses- og brugsrettigheder*. Vejledning: *Igangværende retssager er her undtaget, da de forventes varetaget af retssystemet.*

Indikator 4.2.3

Skovejeren* sikrer, at der iht. naturbeskyttelsesloven er adgang for offentligheden til skovens veje og stier, og at misledende skiltning ikke forekommer.

Kriterie 4.3

Skovejeren* skal give rimelige* (i forhold til driftens omfang* og intensitet*) muligheder for beskæftigelse, uddannelse og andre ydelser til lokalsamfundet*, entreprenører og leverandører. (C4.1 P&C V4)

Det vurderes, at indikatorer under dette kriterium ikke er relevant i dansk kontekst, udover hvad der sikres ved indikator 4.4.1. Mht. beskæftigelse er udbuddet af aktører lille pga. stor specialisering, og desuden er der ingen social forskel på at vælge lokale eller regionale tjenester.*

Kriterie 4.4

Gennem inddragelse* af lokalsamfundet* skal skovejeren* gennemføre yderligere aktiviteter, der bidrager til lokalsamfundets sociale og økonomiske udvikling. Disse skal stå i forhold til driftens omfang*, intensitet* og socioøkonomiske effekt. (C4.4 P&C V4)

Indikator 4.4.1

Skovejeren* tilgodeser naboer og brugeres henvendelser med ønsker til brug af skoven til rekreative og undervisningsmæssige formål. Dette sker under hensyn til driftsformålene og økonomien.

Kriterie 4.5

Skovejeren* skal ved at inddrage* lokalsamfundet* identificere, undgå og mindske væsentlige negative sociale-, miljømæssige- og økonomiske konsekvenser af driften for de berørte samfund. Indsatsen skal stå i forhold til aktiviteterne og konsekvensernes omfang* og intensitet* samt risikoen* forbundet hermed. (C4.4 P&C V4)

Indikator 4.5.1

Skovejeren* har jævnlig kontakt med berørte interessenter herunder naboer og brugere, eventuelt via deres repræsentative organisationer, i forbindelse med skovdriften, hvor deres brug af skoven kan være direkte påvirket af



| |
|---|
| driftsaktiviteter. |
| Indikator 4.5.2 L Omkostninger forbundet med at forebygge og afbøde effekten af driftsaktiviteter på lokalsamfund (naboer) kvantificeres og dokumenteres i driftsplanen. |
| Indikator 4.5.3 L Ved at sikre jævnlig kontakt identificeres, undgås og mindskes væsentlige negative sociale, miljømæssige og økonomiske konsekvenser af driften for naboer og brugere. |
| Kriterie 4.6 Skovejeren* skal gennem inddragelse* af lokalsamfundene* indføre procedurer til problemløsning og rimelig* kompenserende af lokalsamfund* og personer i forbindelse med negative konsekvenser af skovejeren* drift. (C4.5 P&CV4) |
| <i>Dette kriterium vurderes i dansk kontekst at være tilstrækkeligt adresseret ved, at skovejeren* identificerer, forebygger og løser konflikter* med lokalsamfundet ved at sikre, at lovgivningen, bl.a. omkring deres rettigheder, efterleves jf. indikatorer under kriterium 1.6 og ved at have jævnlig kontakt med naboer og brugere, hvor deres brug kan være påvirket af driftsaktiviteter jf. 4.5.1.</i> |
| Kriterie 4.7 Skovejeren* skal gennem inddragelse* af lokalsamfundet* identificere steder af særlig kulturel, naturmæssig, økonomisk, religiøs eller spirituel betydning, som disse lokalsamfund* har juridiske* eller hævdvundne rettigheder* til. Disse steder skal anerkendes af skovejeren*, og deres forvaltning og/eller beskyttelse* skal aftales med disse lokalsamfund*. (nyt) |
| <i>Dette kriterium vurderes i dansk kontekst at være adresseret af princip 9, der sikrer, at områder med høje natur- og kulturelle værdier identificeres og bevares. Derudover sikrer kriterium 4.2 også, at hævdvundne rettigheder* respekteres og kriterium 4.5, at der er jævnlig kontakt med naboer og brugere af skoven.</i> |
| Kriterie 4.8 Skovejeren* skal værne om lokalsamfundet* og beskytte og udnytte deres traditionelle viden* og kompensere lokalsamfundet* for udnyttelsen af denne viden og deres intellektuelle ejendomsret*. (nyt) |
| <i>Retten til intellektuel ejendom er beskyttet ved lov i Danmark. Dette kriterium adresseres derfor ikke af indikatorer* i denne standard.</i> |

PRINCIP 5: SKOVENS GODER

Skovejeren* skal forvalte skovejendommens mange produkter og tjenester på en effektiv måde for at sikre eller styrke den økonomiske bæredygtighed og de miljømæssige og sociale fordele. (P5 P&C V4)

Kriterie 5.1

Skovejeren* skal identificere, producere eller muligvis producere forskellige goder og/eller produkter med udgangspunkt i de ressourcer og *økosystemtjenester**, som eksisterer inden for *skovejendommen**. Formålet skal være at styrke og diversificere den lokale økonomi i forhold til driftens *omfang** og *intensitet**. (C5.2 and 5.4 P&C V4).

Indikator 5.1.1 L

*Ressourcer og økosystemtjenester**, som kan styrke og diversificere den lokale økonomi, er identificeret.

Indikator 5.1.2 L

I overensstemmelse med *driftsmålene** sikrer *skovejeren**, at de identificerede fordele og produkter produceres og / eller stilles til rådighed for andre. Dette gøres for at styrke og diversificere den lokale økonomi.

Kriterie 5.2

Skovejeren* skal så vidt muligt tilrettelægge driften af *skovejendommen**, således at produktionen og tjenesterne kan opretholdes og ikke påvirker det langsigtede dyrkningspotentiale. (C5.6 P&C V4)

Indikator 5.2.1

*Planhugsten** er baseret på;

- et konservativt og veldokumenteret estimat,
- en opdateret vedmasseopgørelse samt
- en vurdering af tilvækst og mulig hugst.

Indikator 5.2.2

Der korrigeres løbende for *naturgivne forstyrrelser** såsom stormfald, brand, insektangreb og sygdomme og bevarelse af *økosystemets funktioner**.
*Vejledning: Jf. driftsplanen**

Indikator 5.2.3

Det sikres, at hugstmængden ikke overskrider et *bæredygtigt niveau** jf. 5.2.1.

Indikator 5.2.4

Den faktiske hugst af træprodukter er beregnet og dokumenteres.
Vejledning: Hvis der ikke har fundet hugtsaktiviteter sted, noteres blot dette.

Indikator 5.2.5

Over 10 år overstiger den faktiske hugst ikke *planhugsten** jf. 5.2.1.

Kriterie 5.3

Skovejeren* skal kunne påvise, at *driftsplanen** omfatter den positive og negative effekt, driften må have på omgivelserne. (C5.1 P&C V4)

Indikator 5.3.1

Driftsplanlægningen tager hensyn til de langsigtede positive og negative økonomiske, miljømæssige og sociale virkninger af driftstiltag, herunder potentiel påvirkning uden for skovejendommen*.

Vejledning: Driftsplanlægningen skal stå i forhold til driftens omfang og intensitet og til de økonomiske, miljømæssige og sociale konsekvenser af driften. Mulige kontrolpunkter omfatter driftsplanen og drøftelse med skovejeren.*

Kriterie 5.4

Skovejeren* skal, om muligt og i forhold til *omfang**, *intensitet** og *risiko** ved driften, anvende lokal forarbejdning, lokale tjenester og sikre lokal værdiskabelse. Hvis disse ikke er til rådighed lokalt, skal *skovejeren** gøre et *rimeligt** forsøg på at hjælpe med at etablere disse tjenester. (C5.2 P&C V4)



Indikator 5.4.1.

Hvor omkostninger, kvalitet og kapacitet er mindst tilsvarende, anvendes lokale varer, tjenester, forarbejdning m.m. fremfor ikke-lokale.

Indikator 5.4.2 L

Hvor der er *rimelige** muligheder for det, gennemføres tiltag for at etablere og fremme lokale varer, tjenester, forarbejdning og andre værdiskabende faciliteter.

Kriterie 5.5

*Skovejeren** skal via planlægning og omkostninger kunne demonstrere *langsigtet* økonomisk bæredygtighed**. Dette skal stå i forhold til driftens *omfang** og *intensitet** samt *risici** ved driften. (C5.1 P&C V4)

Indikator 5.5.1 L

Med det formål at sikre langsigtet *økonomisk bæredygtighed** identificerer *skovejeren** mulig produktion af forskelligartede goder og/eller produkter med udgangspunkt i de ressourcer og *økosystemtjenester**, som eksisterer inden for *skovejendommen**. Goder og produkter kan for eksempel omfatte jagtleje, *ikke-træbaserede skovprodukter**, grundvandsbeskyttelse og så videre. Jf. også 6.8.2 benyttes der i skovdriften en variation af træarter, som egner sig til de specifikke skovdyrkningsmæssige betingelser, og der sikres produkter af høj kvalitet og bedste forudsætninger for *langsigtet* økonomisk bæredygtighed**.

Indikator 5.5.2 L

Ved uforudsete hændelser vurderes den økonomiske konsekvens af hændelsen med henblik på at overholde denne standard og at sikre *langsigtet* økonomisk bæredygtighed**. Dette sikres ved revision og opdatering af *driftsplanen** jf. indikator 7.4.1.

PRINCIP 6: MILJØVÆRDIER OG PÅVIRKNING

Skovejeren* skal vedligeholde, bevare og/eller **genoprette*** **skovejendommens*** **økosystemtjenester*** og **miljøværdier*** og undgå, **genoprette*** eller afbøde negative **miljøpåvirkninger***. (P6 P&C V4)

Kriterie 6.1

Skovejeren* skal vurdere **miljøværdier*** inden for og uden for **skovejendommen***, som potentielt påvirkes af driftsaktiviteterne. Vurderingens detaljeringsgrad, omfang og hyppighed skal stå i forhold til driftens **omfang***, **intensitet*** og **risici***. Den skal også danne tilstrækkeligt grundlag for at træffe beslutninger om naturpleje og miljøbeskyttelse samt for at identificere og overvåge driftens eventuelle negative konsekvenser. (nyt)

En vurdering af miljøværdier* inden for og uden for danske skovejendomme*, som potentielt påvirkes af driftsaktiviteterne ligger til grund for alle relevante indikatorer* i denne standard. Effektive tiltag til at identificere de i dansk kontekst relevante miljøværdier* er derfor identificeret og implementeret ved andre indikatorer* i denne standard, og indikatorer* under dette kriterium undlades derfor.

Kriterie 6.2

Inden **skovejeren*** påbegynder en aktivitet, som kan forstyrre et område, skal **skovejeren*** identificere og vurdere driftens potentielle konsekvenser for de kendte **miljøværdier***. Såvel **omfang*** som **intensitet*** og **risikoen*** ved de mulige konsekvenser skal vurderes. (C6.1 P&C V4)

Indikator 6.2.1

Følgende **miljøværdier*** er, hvor de findes, vurderet.:

- **Nøglebiotoper*** og **nøgleelementer*** (jf. 6.6.1).
- Levesteder for **sjældne*** og **truede*** arter, herunder eventuelle beskyttelseszoner (jf. 6.4.3 og 6.4.4).
- Mindre søer, moser, heder, ferske enge, overdrev og vandløb (jf. skovloven § 28, kriterium 6.7).
- Brede, stabile, lokalitetstilpassede og mangfoldige skovbryn (jf. 6.6.5)
- Arealer udpeget til bevaring og fremme af biodiversitet (jf. 6.5)
- HCV-områder (jf. 9.1.1 og bilag G)
 - Leve/yngle/rasteområder for beskyttelseskrævende og rødlistede plante- og dyrearter (HCV 1)
 - Natura 2000-naturtyper (HCV 3)
 - Søer, vandløb, heder, moser, strandenge, ferske enge og overdrev jf. naturbeskyttelseslovens § 3 (HCV 3)
 - Bevaringsværdige egekrat jf. skovlovens § 26 (HCV 3)
 - Ydre skovbryn af løvtræer og buske jf. skovlovens § 27 (HCV 3)
 - Naturmæssigt særlig værdifuld skov jf. skovlovens § 25 og nøglen til kortlægning (HCV 3)
 - Boringsnære beskyttelsesområder (HCV 4)
 - Fortidsminder, sten- og jorddiger jf. museumslovens kap. 8 a (HCV 6)
 - Kulturarvsarealer og kulturmiljøer jf. museumslovens kap. 8 (HCV 6)
 - Områder med anden kulturel værdi for lokalsamfundet (HCV 6)
- **Hævdvundne rettigheder*** (4.2.1)

Indikator 6.2.2

Identificerede miljøværdier jf. 6.2.1 er afmærket på et opdateret kort over det relevante område.

Indikator 6.2.3

Maskinførere/entreprenører/skovarbejdere har ved driftsaktiviteter adgang til kort over det relevante område, eller det sikres på anden måde, at den udførende part er opmærksom på miljøværdier.

Indikator 6.2.4

Potentielle trusler og behov for hensyn vurderes for de i indikator 6.2.1 listede miljøværdier*, inden en skovning og andre aktiviteter påbegyndes.

Kriterie 6.3

Skovejeren* skal identificere og gennemføre effektive tiltag for at undgå, at driften påvirker **miljøværdierne*** negativt. Hvis driften har negative konsekvenser for **miljøværdierne***, skal disse afbødes og afhjælpes i forhold til deres **omfang*** og **intensitet*** samt **risici*** forbundet med dem. (C6.1 P&C V4)

| |
|--|
| <p>Indikator 6.3.1 Driftsaktiviteter og andre aktiviteter planlægges og gennemføres, så negative påvirkninger af <i>miljøværdier</i>* forebygges.</p> |
| <p>Indikator 6.3.2 <i>Skovejeren</i>* forhindrer negative påvirkninger af <i>miljøværdier</i>*. <i>Vejledning: Ved skovning og andre aktiviteter er den udførende part for eksempel gjort opmærksom på eventuelle trusler og behov for hensyn vedrørende miljøværdierne* på det relevante område.</i></p> |
| <p>Indikator 6.3.3 <i>Skovejeren</i>* sikrer, at den udførende part beskytter de i 6.2.1 listede elementer og derudover også beskyttelse af:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jordbund (jf. 10.10) • <i>Nøgle biotoper</i>* and <i>nøgleelementer</i>* (jf. 6.6.1) • <i>Truede</i>* og <i>sjældne</i>* arter samt levesteder, herunder overholdelse af beskyttelseszoner (jf. 6.4) • Dødt ved (jf. 6.6.3-6.6.4) • Udpegede træer til henfald og død (jf. 6.6.2) • Mindre søer, moser, heder, ferske enge, overdrev og vandløb (jf. skovlovens § 28) og bredområder (jf. 6.7). |
| <p>Indikator 6.3.4 Andre brugere af skoven f.eks. jægere, brændesankere, arrangører af friluftaktiviteter mv. får konkret information om <i>miljøværdier</i>* herunder beskyttelser og udpegninger, såfremt aktiviteten vurderes at kunne påvirke disse.</p> |
| <p>Indikator 6.3.5 Efter skovning og andre aktiviteter indhenter <i>skovejeren</i>* information fra den udførende part om eventuelle hensyn taget samt eventuel negativ påvirkning af <i>miljøværdier</i>*.</p> |
| <p>Indikator 6.3.6 Hvor det ikke er lykkedes at undgå negative påvirkninger af <i>miljøværdier</i>*, afbødes de negative påvirkninger, yderligere skader forhindres, og de negativt påvirkede <i>miljøværdier</i>* <i>genoprettes</i>*.</p> |
| <p>Kriterie 6.4 <i>Skovejeren</i>* skal beskytte <i>truede</i>* og <i>sjældne</i>* arter samt deres <i>levesteder</i>* inden for <i>skovejendommen</i>*. Dette skal ske gennem <i>beskyttede områder</i>* og <i>økologisk sammenhæng</i>* og /eller via andre direkte tiltag for at sikre deres overlevelse og levedygtighed. Disse foranstaltninger skal stå i forhold til driftens <i>omfang</i>* og <i>intensitet</i>* samt <i>risici</i>* ved driften. Der skal samtidig tages højde for de <i>truede</i>* arters bevarelsesstatus og økologiske krav. <i>Skovejeren</i>* skal endvidere tage hensyn til arternes geografiske udbredelse og økologiske krav uden for <i>skovejendommen</i>*, når der træffes beslutning om beskyttelsestiltag inden for <i>skovejendommen</i>*. (C6.2 P&C V4)</p> |
| <p>Indikator 6.4.1 L <i>Skovejeren</i>* har aktivt søgt information om forekomst af <i>truede</i>* og <i>sjældne</i>* arter og deres <i>levesteder</i>* på ejendommen og eventuelt konsulteret relevante <i>eksperter</i>* og organisationer jf. bilag B.</p> |
| <p>Indikator 6.4.2 Kendte forekomster af <i>truede</i>* og <i>sjældne</i>* arter og deres <i>levesteder</i>* er noteret på kort og/eller listes med angivelse af lokalisering.</p> |
| <p>Indikator 6.4.3 Driftsaktiviteter og andre aktiviteter planlægges og gennemføres, så negative påvirkninger af <i>truede</i>* og <i>sjældne</i>* arter forebygges.</p> |
| <p>Indikator 6.4.4 <i>Skovejeren</i>* udstyrer maskinføreren /entreprenøren / skovarbejderen med relevant information vedr. forekomst af <i>sjældne</i>* og <i>truede</i>* arters levesteder (jf. også 6.2.1) forud for driftsoperationer.</p> |
| <p>Indikator 6.4.5 Forstyrrende udendørsaktiviteter ledes, i det omfang det er relevant, udenom kendte <i>sjældne</i>* og <i>truede</i>* arters</p> |

| |
|---|
| <p>levesteder.</p> |
| <p>Indikator 6.4.6 <i>Kendte truede*</i> og <i>sjældne*</i> arters levesteder forvaltes/overvåges fremadrettet som med højbevaringsværdi (jf. bilag G, HCV 1).</p> |
| <p>Indikator 6.4.7 <i>Skovejeren*</i> overholder lovgivningens bestemmelser om redetræsbeskyttelse for fugle og flagermus og undlader i yngletiden skovbrugsmæssige aktiviteter indenfor de beskyttelseszoner omkring kendte redesteder for fuglearter, der er opført i bilag C.</p> |
| <p>Indikator 6.4.8 Udenfor yngletiden undlader <i>skovejeren*</i> at fritstille redetræerne for de fem særligt følsomme arter opført øverst i bilag C, således at reden fortsat er beskyttet mod indsyn og mod at vælte, og for de hulrugende arter bevares træerne.</p> |
| <p>Indikator 6.4.9 Hvis der påvises jagt, fiskeri, fangst og indsamling af sjældne * eller truede * arter, træffer <i>Skovejeren*</i> foranstaltninger til at forhindre det.</p> |
| <p>Kriterie 6.5 <i>Skovejeren*</i> skal identificere og beskytte områder, som er <i>repræsentative*</i> for hjemmehørende <i>økosystemer*</i>, og/eller <i>genoprette*</i> dem til mere naturlige forhold. Hvis der ikke findes <i>repræsentative*</i> områder, eller disse er utilstrækkelige, skal <i>skovejeren*</i> <i>genoprette*</i> en del af <i>skovejendommen*</i> til mere naturlige forhold. Størrelsen af disse områder og tiltag til at beskytte eller <i>genoprette*</i> dem – herunder inden for plantager – skal stå i forhold til deres beskyttelsesstatus og værdien af <i>økosystemerne*</i> på landskabsniveau samt driftens <i>omfang*</i> og <i>intensitet*</i> samt <i>risici*</i> ved driften.</p> |
| <p>Indikator 6.5.1 Minimum 10 % af det certificerede areal er udpeget til bevaring og fremme af biodiversitet.</p> |
| <p>Indikator 6.5.2 Arealet udpeget i 6.5.1 kan udgøres af skovbevoksede naturtyper eller lysåbne naturtyper.</p> |
| <p>Indikator 6.5.3 Udpegningen er sket på baggrund af en vurdering af, hvor der findes værdifuld biodiversitet, eller hvor der kan skabes de mest gunstige forhold til fremme af biodiversitet.</p> |
| <p>Indikator 6.5.4 Arealerne er udpeget med udgangspunkt i:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Allerede udpegede områder af høj bevaringsværdi (jf. princip 9), dvs. områder beskyttet ved lov (Natura2000-naturtyper, naturbeskyttelseslovens § 3-arealer, bevaringsværdige egekrat samt skovbryn beskyttet i henhold til skovloven), naturmæssigt særligt værdifuld skov (jf. skovloven § 25) og andre <i>nøglebiotoper*</i>. 2. Små åbne beskyttede arealer såsom heder, enge og overdrev (skovlovens § 28). 3. Arealer, hvor der genskabes <i>vådområder*</i>. 4. Arealer, hvor der er genskabt, genskabes eller udvides lysåbne naturtyper. 5. Arealer med eksisterende eller nyetablering af skovbryn. 6. Områder med bl.a. høj andel af <i>nøgleelementer*</i>, gamle træer og dødt ved, en variation i træaldrer, træarter og strukturer, uforstyrret jordbund og genetisk oprindelige bevoksninger. <p>Muligheden for udvidelse af arealer med høj naturværdi på egne eller naboarealer.</p> |
| <p>Indikator 6.5.5 De udpegede 10 % af det certificerede areal (jf. 6.5.1) forvaltes med det formål at bevare og fremme biodiversitet herunder at sikre eller skabe gunstige forhold for <i>sjældne*</i> eller <i>truede*</i> arter.</p> |
| <p>Indikator 6.5.6 Minimum 5 % af <i>skovejendommens*</i> skovbevoksede areal skal indgå i arealet udpeget til bevaring og fremme af biodiversitet (jf. 6.5.1) og skal forvaltes som <i>urørt skov*</i>.</p> |

I forbindelse med omlægning til *urørt skov** kan det gavne biodiversiteten at skabe mere lys og variation i en bevoksning gennem en forberedende hugst.

Under forudsætning af, at hugsten ikke udgør en væsentlig risiko for den langsigtede overlevelse af kendte forekomster af sjældne og truede arter i området, kan op til 25 % af den stående vedmasse, målt på bevoksningsniveau, dog fjernes fra de skovbevoksede naturtyper, og gøres til genstand for salg, uden at dette begrundes med konkrete biodiversitetsformål.

Vejledning: Det bør bemærkes, at 'urørt skov' jf. ordlisten er skovområder, hvor biodiversiteten - forstået som gode levesteder for truede arter - bevares og fremmes. Urørt skov kan græsses af tamme eller vilde dyr. En indledende naturgenopretning af hydrologi og bevoksningsstruktur vil ofte gavne biodiversiteten. Optimalt set kan skoven hvile i sig selv på sigt. Naturpleje bør dog om nødvendigt udføres for at sikre truede arters trivsel eller bekæmpe invasive arter*. Der foretages ingen indgreb med salg af træprodukter for øje.*

Indikator 6.5.7

Forberedende hugst i det skovbevoksede areal udpeget til bevaring og fremme af biodiversitet (jf. 6.5.4) er afgrænset til 5 år fra udpegningstidspunktet.

Indikator 6.5.8

Hvor den forberedende hugst i forbindelse med omlægning til *urørt skov** overstiger 25 % af den stående vedmasse, målt på bevoksningsniveau, skal de konkrete biodiversitetsformål med hugsten dokumenteres.

Indikator 6.5.9

Lysåbne naturtyper, der indgår i arealet udpeget til bevaring og fremme af biodiversitet, skal opretholdes som lysåbne.

Kriterie 6.6

*Skovejeren** skal effektivt sikre den fortsatte eksistens af naturligt forekommende arter og *provenienser** samt forhindre tab af *biodiversitet**. Dette skal især ske gennem forvaltning af *levesteder** inden for *skovejendommen**. *Skovejeren** skal kunne dokumentere, at der er effektive procedurer, som sikrer god forvaltning og styring af jagt, fiskeri, fældefangst og indsamling. (C6.2 and C6.3 P&C V4)

Indikator 6.6.1

Driften skal sikre, at *nøglebiotoper** og *nøgleelementer** herunder stående eller liggende store, gamle træer, der er særligt vigtige for skovens biodiversitet, træer med spættehuller, meget store myretuer, store mosklædte sten, rævegrave og grævlingegrave bevares.

Indikator 6.6.2

Der skal udpeges min. 5 levende træer pr. ha i produktionsskoven til naturligt henfald og død.

Vejledning: Udpegningen af træerne kan ske enten i forbindelse med skærmforyngelse eller renafdrifter, hvor de udpegede træer står tilbage, eller ved brug af en anden metode, der sikrer, at træer til naturligt henfald kan identificeres. Set over hele bevoksningen er placeringen valgfri.

Indikator 6.6.3

Træerne udpeget jf. 6.6.2, skal udpeges på baggrund af antallet af tilknyttede *mikrohabitater** (smålevesteder) og dermed sikring af størst mulig biologisk værdi og om muligt være en *hjemmehørende art**.

Indikator 6.6.4

I forbindelse med tyndinger i mellemaldrede bevoksninger, dvs. i løvbevoksninger over 40 år og nålbevoksninger over 30 år, bevares eller skabes minimum 5 *højstubbe**, skadede træer og/eller vindfælder pr. ha. Placeringen i bevoksningen er valgfri.

Indikator 6.6.5

Ved foryngelseshugst efterlades mindst 20 % af antal *toppe**. Placeringen i bevoksningen er valgfri.

Indikator 6.6.6

Brede, stabile og varierede indre og ydre skovbryn er bevarede eller etableres i forbindelse med foryngelsen af skovkanten. Der anvendes træ- og buskarter, som er hjemmehørende (jf. bilag D mht. træarter) for at sikre varierede levesteder og overgangszoner til de tilstødende åbne områder.

| |
|--|
| <p>Kriterie 6.7 <i>Skovejeren*</i> skal beskytte eller <i>genoprette*</i> naturlige vandløb, <i>vådområder*</i>, bredområder og deres indbyrdes forbindelser. <i>Skovejeren*</i> skal undgå negative konsekvenser for vandkvalitet og -kvantitet og i givet fald afbøde og afhjælpe disse. (C6.5 and 10.2 P&C V4)</p> |
| <p>Indikator 6.7.1 Naturlige vandløb, <i>vådområder*</i> (Inklusiv mindre søer, moser og vandløb beskyttet af skovlovens § 28), bredområder og vandkvantitet og kvalitet beskyttes.</p> |
| <p>Indikator 6.7.2 Naturlige vandløb, <i>vådområder*</i> og bredområder, der hører til skoven, og som er ændret gennem dræning eller andre indgreb, tilbageføres under hensyntagen til de økonomiske konsekvenser, herunder nabobevoksningernes stabilitet, friluftslivet samt hensyn til lovgivningsmæssige forpligtigelser. En fremgang i disse naturtypers areal ses på skovniveau.</p> <p><i>Vejledning: Fremgang bekræftes for eksempel ved feltinspektion, og en vurdering af naturtypens udvikling, hvis potentialet findes, inden for hver femårs periode.</i></p> |
| <p>Indikator 6.7.3 På bevoksningsniveau etableres ny dræning/vandafledning ikke, med mindre <i>skovejeren*</i> er forpligtet til etableringen i henhold til vandløbsloven.</p> |
| <p>Indikator 6.7.4 I områder med høj bevaringsværdi, i forhold til biodiversitet, vedligeholdes drænrør og drængrøfter ikke, medmindre det er påkrævet af lovgivningen.</p> |
| <p>Indikator 6.7.5 Udenfor områder med høj bevaringsværdi, kan eksisterende drænrør og drængrøfter vedligeholdes til maksimum tidligere dybde for at opretholde økonomisk vigtige bevoksninger, såfremt dette ikke har negativ indflydelse på områder af høj bevaringsværdi, eller for at sikre lovmæssige forpligtigelser.</p> |
| <p>Indikator 6.7.6 Nye kulturer tilpasses en mere naturlig hydrologi.</p> |
| <p>Kriterie 6.8 <i>Skovejeren*</i> skal forvalte <i>skovejendommens*</i> landskab med henblik på at bevare og/eller <i>genoprette*</i> en varierende mosaik af arter, størrelser, aldre, arealmæssig udbredelse og foryngelsesperioder, som passer til de regionale <i>landskabsværdier*</i>. Samtidig skal forvaltningen styrke den miljømæssige og økonomiske <i>robusthed*</i>. (C10.2 and 10.3 P&C V4)</p> |
| <p>Indikator 6.8.1 <i>Skovejendommen*</i> forvaltes med henblik på at bevare og/eller <i>genoprette*</i> en varieret skov mht. træarter, træalder, tæthed og fugtighed, som er tilpasset landskabet.</p> |
| <p>Indikator 6.8.2 I skovdriften benyttes en variation af træarter, som egner sig til de specifikke skovdykningsmæssige betingelser, og der sikres produkter af høj kvalitet og bedste forudsætninger for langsigtet <i>økonomisk bæredygtighed*</i>.</p> |
| <p>Kriterie 6.9 <i>Skovejeren*</i> må ikke omlægge <i>naturlig skov*</i> til <i>plantager*</i>. Ligeledes må skovejeren ikke omlægge hverken <i>naturlig skov*</i> eller plantager til <i>ikke-skovarealer*</i>. <i>Skov*</i> omlægges heller ikke med mindre denne omlægning:</p> <ol style="list-style-type: none"> påvirker en <i>meget begrænset del*</i> af <i>skovejendommens*</i> areal, og sikrer klare, væsentlige og langsigtede fordele for biodiversiteten, som ellers ikke ville være opnået, og ikke skader eller truer <i>høje bevaringsværdier*</i> direkte eller indirekte. (C6.10 P&C V4 and Motion 2014#7) |
| <p>Indikator 6.9.1 Der sker ingen omlægning af <i>naturlig skov*</i>. Der sker ingen omlægning til <i>plantager*</i>, se dog 10.2.1 S. <i>Skov*</i> omlægges heller ikke til <i>ikke-skovarealer*</i>. Dette med mindre denne omlægning:</p> <ol style="list-style-type: none"> påvirker en <i>meget begrænset del*</i> af <i>skovejendommens*</i> areal. (Dette kan dog fraviges, hvor et større areal kan |

| |
|---|
| <p>omlægges ved for eksempel anlæg af lysåbne naturarealer som hede, enge og moser, Jf. også Skovloven, der kræver, at skovlysninger må etableres på maksimalt 10 % af skovarealet ud over de lysninger, som fandtes i 2004.), og</p> <ol style="list-style-type: none">2) sikrer klare, væsentlige og langsigtede fordele for biodiversiteten, som ellers ikke ville være opnået (Dette kan dog fraviges, hvor arealer omlægges til friluftslivsområder (p-pladser, shelters, blåpladser m.m.) eller til driftsfaciliteter - dette iht. skovloven), og3) ikke skader eller truer <i>høje bevaringsværdier*</i> direkte eller indirekte. |
| <p>Kriterie 6.10 Hvis en <i>skovejendom*</i> omfatter <i>plantager*</i>, som blev etableret på arealer omlagt fra <i>naturlig skov*</i> efter november 1994, kan den ikke certificeres, medmindre:</p> <ol style="list-style-type: none">a) der foreligger klare og tilstrækkelige beviser for, at <i>skovejeren*</i> ikke var direkte eller indirekte ansvarlig for denne omlægning, ellerb) omlægningen påvirkede en <i>meget begrænset del*</i> af <i>skovejendommens*</i> areal og samtidig sikrer klare, væsentlige og langsigtede fordele for <i>biodiversiteten*</i> inden for <i>skovejendommen*</i>, som ellers ikke ville være opnået. (C10.9 P&C V4) |
| <p>Indikator 6.10.1 Det certificerede areal omfatter ikke <i>plantager*</i>, som er etableret på arealer omlagt fra <i>naturlig skov*</i> efter november 1994, medmindre:</p> <ol style="list-style-type: none">1) Der foreligger klare og tilstrækkelige beviser for, at <i>skovejeren*</i> ikke var direkte eller indirekte ansvarlig for denne omlægning, eller2) Det areal, der siden 1994 er omlagt fra <i>naturlig skov*</i> til <i>plantage*</i>, udgør mindre end 5 % af <i>skovejendommens*</i> certificerede areal. Hvor <i>skovejendommen*</i> udgøres af flere skove henvises her til 5 % af hvert enkelt sammenhængende skovareal. |

PRINCIP 7: DRIFTSPLANLÆGNING

Skovejeren* skal have en *driftsplan**, der afspejler skovejerenes politikker og målsætninger. Planen skal stå i forhold til driftens *omfang** og *intensitet** samt *risikoen** forbundet hermed. *Driftsplanen** skal holdes opdateret med information fra overvågningen, således at der sikres en fleksibel drift, som løbende kan tilpasses de faktiske forhold. Dokumentation omkring planlægning og procedurer skal være tilstrækkelig til at kunne instruere personale, informere berørte *interessenter** og begrunde driftsmæssige beslutninger. (P7 P&CV4)

Kriterie 7.1

Skovejeren* skal fastlægge en hensigt (visioner og værdier) samt miljøvenlige, socialt gavnlige og økonomisk bæredygtige målsætninger for driften. Formålet* med driften skal stå i forhold til driftens *omfang** og *intensitet** samt *risici**. *Driftsplanen** skal indeholde et sammendrag af *formålet**. Sammendraget skal gøres offentligt tilgængeligt. (C7.1a P&C V4)

Indikator 7.1.1

Der forefindes en *driftsplan**, der beskriver, begrunder og regulerer de aktiviteter, der udføres i forbindelse med skovejendommen.

Vejledning: For skove under 250 ha under en gruppe, kan dette omfattes af en aftale med gruppelederen, og for skove under 50 ha er en hensigtserklæring acceptabel.

Indikator 7.1.2

*Driftsformålet** er inkluderet i *driftsplanen** og specificerer jf. 1.8.1 en hensigt om bæredygtig og naturnær drift af skoven i overensstemmelse med FSC's *principper** og *kriterier** og relaterede standarder.

Kriterie 7.2

Skovejeren* skal implementere en *driftsplan** for *skovejendommen**, der er i fuld overensstemmelse med de politikker og *målsætninger**, der er fastlagt i *kriterium** 7.1. *Driftsplanen** skal beskrive de naturressourcer, der findes på *skovejendommen**, og forklare, hvordan planen vil opfylde kravene til FSC-certificering. *Driftsplanen** skal omfatte planlægning af skovdriften og opfyldelsen af sociale krav i forhold til de planlagte aktiviteter *omfang** og *intensitet** samt *risici** forbundet med driften. (C7.1 P&C V4)

Indikator 7.2.1 L

*Driftsplanen** omfatter jf. bilag F driftsplanlægning, driftsregistreringer og overvågning af kultur- og naturværdier.

Indikator 7.2.2 L

Det er i *driftsplanen** beskrevet, hvordan det operationelt sikres, at driftsformålet*, herunder kravene i denne standard, adresseres.

Indikator 7.2.3. L

Skovejeren* implementerer en *driftsplan** for *skovejendommen**, der er i overensstemmelse med *driftsformålet**.

Kriterie 7.3

*Driftsplanen** skal omfatte *kontrollerbare mål**, som kan bruges til at vurdere fremdrift i forhold til de fastsatte *driftsmål**. (nyt)

Indikator 7.3.1 L

*Driftsplanen** omfatter *kontrollerbare mål**, som bruges til at vurdere fremdrift i forhold til *driftsmålet**.

Indikator 7.3.2 L

Det er defineret i *driftsplanen**, hvor ofte elementerne i denne skal overvåges/revideres jf. bilag F.

Kriterie 7.4

Skovejeren* skal jævnligt opdatere og revidere dokumentation relateret til *driftsplan** og procedure med inddragelse af resultaterne af overvågning, og evaluering, *interessentinddragelse** og ny faglig/teknisk viden. Revisionen skal samtidig sikre, at *skovejeren** reagerer på skiftende miljømæssige, samfundsmæssige og økonomiske forhold. (C7.2 P&C V4)

Indikator 7.4.1 L

*Driftsplanens** elementer revideres og opdateres i overensstemmelse med bilag F for at indarbejde eventuelle resultater af overvågningen af natur- og kulturværdier, ny videnskabelig og teknisk information og/eller ændringer af miljømæssige,

sociale eller økonomiske forhold.

Kriterie 7.5

Skovejeren* skal gøre et sammendrag af *driftsplanen** gratis offentligt tilgængeligt. Endvidere skal dele af *driftsplanen** (med undtagelse af *fortrolige oplysninger**) stilles til rådighed for berørte *interessenter** efter anmodning og mod betaling af produktions- og håndteringsomkostninger. (C7.4 P&C V4)

Indikator 7.5.1 L

Et sammendrag af *driftsplanen** (eller alternativt hele *driftsplanen**) er gratis offentligt tilgængelig på anmodning, for eksempel via hjemmeside eller ved henvendelse til *skovejeren**. Sammendraget er i et format, der er klart forståeligt for *interessenter** og inkluderer kort. *Fortrolige oplysninger** kan undlades, herunder også forekomst af *sjældne** og *truede** arter.

Indikator 7.5.2 L

Dele af *driftsplanen** er tilgængelig for berørte *interessenter** på anmodning mod betaling af de faktiske omkostninger ved reproduktion og håndtering. *Fortrolige oplysninger** kan undlades, herunder forekomst af *sjældne** og *truede** arter, hvor dette truer arterne.

Kriterie 7.6

Afhængigt af driftens *omfang**, *intensitet** og *risiko** skal *skovejeren** inddrage berørte *interessenter** i sin driftsplanlægning og overvågning på en proaktiv og gennemskuelig måde. Endvidere skal skovejeren på anmodning inddrage andre interessenter. (C4.4 P&C V4)

Indikator 7.6.1

Skovejeren* inddrager i tilstrækkeligt omfang naboer og brugere, relevante organisationer og andre interessenter*, og giver dem mulighed for at komme med input til driftsplanlægning og overvågning.

Vejledning: Inddragelse bør reflektere driftens omfang, intensitet* og risiko*. For mindre skovområder kan inddragelse være uformel og mundtlig. For større skovområder med mange potentielt berørte interessenter* kan det være mere hensigtsmæssigt at engagere sig med repræsentanter for lokalsamfund snarere end med enkeltpersoner.*

PRINCIP 8: OVERVÅGNING OG VURDERING

Skovejeren* skal kunne dokumentere, at overvågning og evaluering i forhold til at nå *driftsmålene** finder sted, samt konsekvenser af driften. Indsatsen skal stå i forhold til driftens *omfang** og *intensitet** samt *risici** ved driften. Formålet er at implementere en fleksibel drift. (P8 P&C V4)

Kriterie 8.1

Skovejeren* skal overvåge, at *driftsplanen** følges, herunder overvåge implementering af politikker, *mål** og de planlagte aktiviteter og at de *kontrollerbare mål** opnås. (nyt)

Indikator 8.1.1 L

En gang årligt vurderes det, om *driftsplanen** følges (jf. bilag F).

Vejledning: Dette for eksempel i forbindelse med audit eller drøftelse med gruppeleder.

Indikator 8.1.2 L

Når *entreprenører**, skovarbejdere eller maskinførere udfører driftsaktiviteter, sikrer skovejeren*, at de er informeret om og overholder kravene i denne standard, jf. 2.1.2, 2.5.1, 6.2.1, 6.3.3 og 6.3.5.

Kriterie 8.2

Skovejeren* skal overvåge og evaluere de miljømæssige og sociale konsekvenser af de aktiviteter, der gennemføres inden for *skovejendommen**, og ændringer i dens miljøtilstand. (C8.2 P&C V4)

Indikator 8.2.1 L

Sociale og miljømæssige konsekvenser af driftsaktiviteterne overvåges i overensstemmelse med bilag F, der specificerer, at en overordnet vurdering af driften og dens indvirkning på sociale og *miljøværdier** tages op til overvejelse efter behov og i forbindelse med revision af *driftsplan** (Minimum hvert 15. år).

Indikator 8.2.2

Ændringer i de miljømæssige tilstande overvåges i overensstemmelse med bilag F.

Kriterie 8.3

Skovejeren* skal analysere resultaterne af overvågning og evaluering. Analysens resultater skal anvendes i den videre driftsplanlægning. (C8.4 P&C V4)

Indikator 8.3.1

Overvågning- og evalueringresultater analyseres, og eventuelle ændringer i driftsaktiviteterne indarbejdes løbende og i den periodiske revision af *driftsplanen** (jf. bilag F).

Indikator 8.3.2

Hvis overvågning og evalueringresultater viser, at der ikke er overensstemmelse med kravene i denne standard revideres *driftsmålene**, planlagte mål og/eller driftsaktiviteter (jf. bilag F).

Kriterie 8.4.

Skovejeren* skal gøre et sammendrag af overvågningsresultaterne gratis tilgængeligt (med undtagelse af *fortrolige oplysninger**). (C8.5 P&C V4)

Indikator 8.4.1

Et sammendrag af overvågningsresultaterne, eller de fulde overvågningsresultater, i overensstemmelse med bilag F, er gratis offentligt tilgængelig på anmodning.

Vejledning: Dette for eksempel via hjemmeside eller ved henvendelse til skovejer, for eksempel via ejendommens hjemmeside. Fortrolige oplysninger* kan udelades, herunder også forekomst af sjældne* og truede* arter.*

Indikator 8.4.2

For ejendomme under 1000 ha kan dette ske mod betaling for de faktiske omkostninger ved reproduktion og håndtering.

Kriterie 8.5

Skovejeren* skal råde over og gennemføre et sporbarhedssystem, der står i forhold til driftens *omfang** og *intensitet**



samt *risici** ved driften. Systemet skal kunne dokumentere oprindelse og mængde for *skovejendommens** forventede årlige produktion af produkter, der markedsføres som FSC-certificerede. (C8.3 P&C V4)

Indikator 8.5.1

Såfremt *skovejendommen** har både certificerede og ikke certificerede arealer, er der implementeret et system for at spore og følge alle produkter, der markedsføres som FSC-certificerede.

Indikator 8.5.2

Oplysninger om alle solgte produkter forefindes og dokumenteres, herunder:

- 1) Artsnavn (handelsnavn og videnskabeligt navn);
- 2) Produkttype/sortiment;
- 3) Volumen (eller mængde) der sælges;
- 4) Oplysninger om at spore materialet til hugstlokalitet;
- 5) Hugst dato;
- 6) Hvis der foregår nogen forarbejdning i skoven, angives dato og volumen; og
- 7) Hvorvidt materialet blev solgt som FSC-certificeret eller ej.

Indikator 8.5.3

Salgsfakturaer opbevares i mindst fem år for alle produkter, der sælges som FSC-certificerede. Fakturaerne indeholder, som et minimum, følgende oplysninger:

- 1) Navn og adresse på køber;
- 2) Datoen for salg;
- 3) Artsnavne (handelsnavn og videnskabeligt navn);
- 4) Produkttype/sortiment;
- 5) Volumen (eller mængde), der sælges;
- 6) FSC-certificeringskode; og
- 7) FSC-mærkningen "FSC 100%" for produkter solgt som FSC-certificerede.

PRINCIP 9: HØJE BEVARINGSVÆRDIER

Skovejeren* skal bevare og/eller fremme høje bevaringsværdier* inden for skovejendommen* ved at følge forsigtighedsprincippet*. (P9 P&C V4)

Kriterie 9.1

Ved at *inddrage** berørte *interessenter** og gøre brug af tilgængelig information skal *skovejeren** vurdere og registrere tilstedeværelsen af og status for nedenstående *høje bevaringsværdier** inden for *skovejendommen**. Dette skal stå i forhold til driftens *omfang** og *intensitet** samt den *risiko** som driften udgør for *bevaringsværdierne**. Endvidere skal indsatsen skaleres i forhold til sandsynligheden for, at *høje bevaringsværdier** er til stede:

HCV 1 – Biodiversitet på artsniveau. Områder med høj biodiversitet, herunder høj koncentration af *endemiske** arter og sjældne eller truede arter, der har betydning på globalt, regionalt eller nationalt niveau.

HCV 2 – Økosystemer på landskabsniveau og mosaikker af økosystemer. Økosystemer (*stor skala* og mosaikker af økosystemer), som har betydning på globalt, regionalt eller nationalt plan. Disse økosystemer skal indeholde levedygtige bestande af et flertal af de naturligt forekommende arter i naturlige distributions- og tæthedsmønstre.

HCV 3 – *Økosystemer** og *levesteder**. Sjældne eller truede *økosystemer**, *levesteder** eller refugier.

HCV 4 – Kritiske økosystemtjenester. Basale og kritiske *økosystemtjenester**, herunder beskyttelse af vandreservoirer og kontrol af erosion på sårbar jord og skråninger.

HCV 5 – Lokalsamfundenes behov. Lokaliteter og ressourcer, der er grundlæggende for at opfylde *lokalsamfundenes** eller *oprindelige folks** basale behov (for levebrød, sundhed, ernæring, vand osv.), og som er blevet identificeret via dialog med disse samfund og/eller med *oprindelige folk**.

HCV 6 – Kulturelle værdier. Lokaliteter, ressourcer, levesteder og *landskaber** af global eller national kulturel, arkæologisk, historisk betydning og/eller af vigtig kulturel, økologisk, økonomisk eller religiøs betydning for de traditionelle kulturer i lokalsamfundene eller hos *oprindelige folk**. (C9.1 P&C V4 and Motion 2014#7)

Indikator 9.1.1

På baggrund af bilag G er *høje bevaringsværdier** på ejendommen identificeret, undersøgt og kortlagt. Disse værdier er i dansk kontekst defineret som følgende områder:

- HCV 1 Biodiversitet på artsniveau: Leve/ynge/rasteområder for beskyttelseskrævende og rød-listede plante- og dyrearter.
- HCV 2: Økosystemer på landskabsniveau og mosaikker af økosystemer. *Ikke vurderet relevant i dansk kontekst.*
- HCV 3 *Økosystemer** og *levesteder**:
 - Natura 2000-naturtyper, naturbeskyttelseslovens § 3-arealer, bevaringsværdige egekrat samt skovbryn beskyttet i henhold til skovloven og naturmæssigt særligt værdifuld skov (jf. skovloven § 25) eller
 - Nøglebiotoper over 0.25 ha.
- HCV 4 Kritiske økosystemtjenester: Drikkevand og grundvand, specifikt boringsnære beskyttelsesområder.
- HCV 5: Lokalsamfundenes behov. *Ikke vurderet relevant i dansk kontekst.*
- HCV 6 Kulturelle værdier: Områder med kulturel værdi, fortidsminder, sten- og jorddiger samt kulturarvsarealer og kulturmiljøer. Derudover også områder med anden kulturel værdi.

Indikator 9.1.2 L

*Interessenter** har i den udstrækning, der henvises til det i bilag G, været *involveret** i identifikation og analysen af *høje bevaringsværdier**. For eksempel bør der ved identifikation af leve/ynge/rasteområder for *truede** og *sjældne** arter (HCV 1) rettes henvendelse til de lokale myndigheder samt organisationer, som beskæftiger sig med naturområdet jf. bilag G. Ligeledes identificeres, bevares og forvaltes andre kulturelt vigtige områder (HCV 6) i dialog med lokalsamfund og historiske *eksperter**.

Kriterie 9.2

*Skovejeren** skal *inddrage** berørte *interessenter** og *eksperter** i udviklingen af effektive strategier for at bevare og/eller fremme de identificerede *høje bevaringsværdier**. (C9.2 P&C V4)

Indikator 9.2.1 L

Trusler mod *høje bevaringsværdier** identificeres som beskrevet i kolonnen 'Forvaltning og overvågning' i bilag G. Teksten og de refererede vejledninger i bilag H er udviklet i samarbejde med *eksperter** og *interessenter*.

Indikator 9.2.2 L

Der tages i driften hensyn til de *høje bevaringsværdier**, således at de bevares og/eller fremmes, som beskrevet i kolonnen 'Forvaltning og overvågning' i bilag G. Teksten, og de refererede vejledninger i bilag G, er udviklet i samarbejde med *eksperter** og *interessenter*.



| |
|---|
| <p>Indikator 9.2.3 L De udviklede strategier sikrer effektivt, at de identificerede <i>høje bevaringsværdier</i>* bevares og/eller fremmes.</p> |
| <p>Kriterie 9.3 <i>Skovejeren</i>* skal gennemføre strategier og tiltag, der bevarer og/eller fremmer de identificerede <i>høje bevaringsværdier</i>*. Indsatsen skal følge <i>forsigtighedsprincippet</i>* og stå i forhold til driftens <i>omfang</i>* og <i>intensitet</i>* samt <i>risici</i>* ved driften. (C9.3 P&C V4)</p> |
| <p>Indikator 9.3.1 Driftstiltag følger <i>forsigtighedsprincippet</i>*, så det sikres, at <i>høje bevaringsværdier</i>* bevares og/eller fremmes.</p> |
| <p>Indikator 9.3.2 L Aktiviteter, der skader <i>høje bevaringsværdier</i>*, stoppes øjeblikkeligt, når de identificeres, og tiltag implementeres til at udbedre skaderne og beskytte de <i>høje bevaringsværdier</i>*.</p> |
| <p>Kriterie 9.4 <i>Skovejeren</i>* skal kunne dokumentere, at der finder en regelmæssig overvågning sted for at vurdere tilstandsændringer i de <i>høje bevaringsværdier</i>*. <i>Skovejeren</i>* skal endvidere tilpasse sine driftsstrategier for at sikre en effektiv beskyttelse. Overvågningen skal stå i forhold til driftens <i>omfang</i>*, <i>intensitet</i>* og <i>risici</i>* og ske under inddragelse af berørte <i>interessenter</i>* og <i>eksperter</i>*. (C9.4 P&C V4)</p> |
| <p>Indikator 9.4.1 L <i>Skovejeren</i>* gennemfører overvågning af de identificerede <i>høje bevaringsværdier</i>* som beskrevet i bilag G iht. 1. Implementeringen af <i>driftsplanen</i>*, 2. Status af de <i>høje bevaringsværdier</i>* og 3. Effektiviteten af tiltag i <i>driftsplanen</i>* ift. at bevare og/eller fremme de <i>høje bevaringsværdier</i>*.</p> |
| <p>Indikator 9.4.2 L <i>Interessenter</i>* samt <i>eksperter</i>* inddrages* i overvågningen af de <i>høje bevaringsværdier</i>*, hvor dette er nødvendigt, for at kunne vurdere værdiens tilstand.</p> |
| <p>Indikator 9.4.3 L Overvågningens omfang og frekvens er tilrettelagt, så denne kan identificere status og ændringer i tilstanden af de <i>høje bevaringsværdier</i>* som beskrevet i bilag F og G.</p> |
| <p>Indikator 9.4.4 L <i>Driftsplanen</i>* tilpasses, hvor overvågning eller anden ny information viser, at den er utilstrækkelig til at beskytte, bevare og/eller fremme de <i>høje bevaringsværdier</i>*.</p> |

PRINCIP 10: GENNEMFØRELSE AF DRIFTEN

Driftsaktiviteter, der udføres af eller for skovejeren* på skovejendommen*, skal vælges og gennemføres i henhold til skovejeren*s økonomiske, miljømæssige og sociale politikker og målsætninger* og i overensstemmelse med FSC's principper* og kriterier*.

Kriterie 10.1

Skovejeren* skal efter hugst og i henhold til driftsplanen* genskabe en bevoksning, der ikke er forringet i forhold til den tidligere bevoksning, eller genskabe et mere naturligt skovdække. Det skal ske ved hjælp af naturlig eller kunstig foryngelse og inden for en acceptabel tidsramme.

Indikator 10.1.1

Ved foryngelse sikrer skovejeren*, at der etableres en bevoksning, der på lang sigt bevarer eller giver et bedre udgangspunkt for udvikling af naturværdier og stabilitet end den gamle bevoksning i retning af mere naturlig skov*.

Indikator 10.1.2 L

Selvfor yngelse tilstræbes, men en traditionel kulturretabeling kan anvendes, hvor arealforholdene eller bevoksningens tilstand ikke er egnet til selvfor yngelse, eller hvor konvertering til naturlig skov* kræver et træartsskift.

Kriterie 10.2

Skovejeren* skal ved foryngelse bruge arter, der er lokalitetstilpassede og egnede til at opfylde driftsmålene*. Skovejeren* skal anvende hjemmehørende arter* og lokale provenienser* til foryngelsen, medmindre der er en klar og overbevisende begrundelse for at vælge andre arter.

Indikator 10.2.1

Skovejeren* anvender lokalitetstilpassede, hjemmehørende arter* og lokale provenienser* til foryngelsen. For skovejendommen*, der på certificeringstidspunktet har en andel af hjemmehørende træarter*, der ligger over 65 % (25 % på næringsfattige jorder), er det, for at tillade skovejeren* en vis fleksibilitet, dog tilladt med en begrænset brug af ikke-hjemmehørende træarter forudsat, at

1. reduktionen i andelen af hjemmehørende træarter* er maksimalt 5 % af andelen af hvert enkelt sammenhængende skovareal ved certificeringstidspunktet, men aldrig kommer under 65 % (25 % på næringsfattige jorder jf. kort i bilag E)
2. at brugen af ikke-hjemmehørende arter sker i form af spredte bevoksninger af maksimalt 1 ha størrelse, og
3. indikator 6.9.1 efterleves.

Vejledning: For at sikre den biodiversitet*, der gennem tiden har tilpasset sig hjemmehørende træarter*, efterleves der på skovejendommen* følgende konkrete måltal for fremme af hjemmehørende træarter* på henholdsvis næringsfattige og næringsrige jorder (jf. kort i bilag E):

For skovejendommen*, der på certificeringstidspunktet har en andel af hjemmehørende træarter*, der ligger på eller under 65 % (25 % på næringsfattige jorder) sikres det, at andelen af hjemmehørende arter gradvis øges, dog ikke nødvendigvis med hele foryngelsesandelen. Rødgran (*Picea abies*) og almindelig ædelgran (*Abies alba*) regnes ved indblanding eller holme (op til 0,25 ha) i bevoksninger af hjemmehørende arter* i denne sammenhæng som hjemmehørende, da de anses for at være potentielt hjemmehørende.

Procentsatserne opgøres på baggrund af træarternes indblandingsprocenter*, og disse kommer aldrig under 65 % / 25 % på henholdsvis næringsrige og næringsfattige jorder.

Indikator 10.2.2

Ikke-hjemmehørende træarter (jf. bilag D) anvendes kun, hvor de ikke truer miljøværdier* og er lokalitetstilpassede.

Kriterie 10.3.

Skovejeren* må kun bruge ikke-hjemmehørende arter, når viden og/eller erfaring har vist, at invasiv vækst kan styres, og når der er truffet effektive modforanstaltninger.

Indikator 10.3.1 L

Ikke-hjemmehørende arter (jf. bilag D), der kan være invasive, plantes kun, når den lokale erfaring og /eller resultaterne af videnskabelig forskning viser, at påvirkninger kan styres.

Indikator 10.3.2 L

Ikke-hjemmehørende arter (jf. bilag D), der kan være invasive, benyttes kun hvor effektive foranstaltninger er på plads til at styre deres spredning uden for det område, hvor de er etableret.



| |
|--|
| <p>Indikator 10.3.3 <i>Invasive arter* bekæmpes, hvor det er økonomisk og praktisk muligt og helst i samarbejde med myndighederne, særligt på de arealer, der er udpeget med det formål udelukkende at bevare og fremme biodiversitet (jf. kriterium 6.5).</i></p> |
| <p>Kriterie 10.4 <i>Skovejeren* må ikke anvende genmodificerede organismer* inden for skovejendommen*.</i></p> |
| <p>Indikator 10.4.1 <i>Genetisk modificerede organismer* (GMO) anvendes ikke.</i></p> |
| <p>Kriterie 10.5 <i>Skovejeren* skal anvende en driftspraksis, der økologisk egner sig til vegetationen, arterne, lokaliteten og driftsmålene.</i></p> |
| <p>Indikator 10.5.1 L <i>Der anvendes en skovdrift, der er tilpasset til lokaliteten og driftsmålet.</i></p> |
| <p>Indikator 10.5.2 <i>Der opretholdes, eller etableres fremadrettet ved foryngelse, et permanent skovdække ved brug af selektiv hugst, naturlig foryngelse eller plantning/såning under skærm.</i></p> |
| <p>Indikator 10.5.3 <i>Renafrifter skal så vidt muligt undgås, men kan for eksempel udføres i</i></p> <ul style="list-style-type: none">• <i>ensaldrede nåletræsbevoksninger, hvor øvrige foryngelsesformer ikke er mulige,</i>• <i>ustabile plantager under afvikling, eller</i>• <i>hvor det er nødvendigt for at sikre en brugbar foryngelse med hjemmehørende lystræsarter som f.eks. birk, skovfyr og eg.</i> |
| <p>Indikator 10.5.4 <i>Størrelsen og brugen af renafrifter tilpasses, så biodiversitet*, skovklima, vand- og jordressourcer ikke trues, jf. også 10.1.1.</i></p> |
| <p>Kriterie 10.6 <i>Skovejeren* skal minimere eller helt undgå brug af gødning*. Hvis der anvendes gødning*, skal skovejeren* kunne dokumentere, at dette er mindst lige så miljømæssigt og økonomisk gavnligt som gødningsfrie dyrkningssystemer. Skovejeren* skal desuden forebygge, mindske og/eller udbedre eventuelle skader på miljøværdier*, herunder jordbunden.</i></p> |
| <p>Indikator 10.6.1 <i>Driften tilpasses således, at der ikke anvendes gødning*. Dog med følgende undtagelser:</i></p> <ol style="list-style-type: none"><i>a) Bioaske kan spredes på træbevoksede, næringsfattige driftsarealer (jf. bilag E), hvor der gentagne gange er udtaget flis. Spredningen må kun ske i tidsrummet 25 år efter bevoksningens etablering til 10 år inden planlagt afdrift. Mht. dosering, hyppighed og indholdsstoffer overholdes Bioaskebekendtgørelsen.</i><i>b) Flishugning uden fortørring på arealet er ikke tilladt, hvor der spredes aske.</i><i>c) Gødning* kan anvendes på næringsfattige lokaliteter (jf. bilag E), hvor det er nødvendigt for at etablere en brugbar løvtræskultur.</i> <p><i>Hvor der er sjældne* eller truede* arter knyttet til arealets næringsfattige tilstand, benyttes aldrig gødning*.</i></p> |
| <p>Indikator 10.6.2 <i>Gødning* benyttes, udover hvad der er beskrevet i 10.6.1, kun, hvor der er et særligt dokumenteret behov og kun efter konsultation med eksperter* f.eks. i forbindelse med frøplantager.</i></p> |
| <p>Indikator 10.6.3 L <i>Når der anvendes gødning*, dokumenteres type, mængde og hyppighed af brug.</i></p> |
| <p>Indikator 10.6.5 L <i>Skader på miljøværdier* forårsaget ved brug af gødning* forebygges eller udbedres.</i></p> |

Kriterie 10.7

*Skovejeren** skal bruge integrerede metoder til bekæmpelse af skadegørere og undgå/sigte mod at undgå kemiske *pesticider**. *Skovejeren** må ikke bruge kemiske *pesticider**, der er forbudte ifølge FSC's pesticidpolitik. Hvis der anvendes *pesticider**, skal *skovejeren** forebygge, mindske og/eller udbedre skader på *miljøværdier** og menneskers sundhed.

Indikator 10.7.1

Skovdriften tilpasses således, at der ikke anvendes pesticider. Dette kan for eksempel ske ved at benytte integrerede metoder til bekæmpelse af skadevoldere (IPM). Pesticider kan dog undtagelsesvis anvendes, hvor brug af det pågældende pesticid er den eneste dokumenteret effektive, praktisk og økonomisk mulige måde at modvirke akutte angreb af en skadevolder på.

Indikator 10.7.2

Kun efter dispensation fra FSC kan der undtagelsesvis bruges eller opbevares midler, som ikke er tilladt i FSC's pesticidpolitik.

Bilag H lister midler, der er godkendt til skovbrug i Danmark, som også er på FSC's liste over meget farlige pesticider.

Indikator 10.7.3

Når der anvendes pesticider, overholdes dansk lovgivning på området, herunder sprøjtejournalbekendtgørelsen og autorisationsbekendtgørelsen jf. bilag A. Dette sikrer, at følgende krav efterleves:

- Handelsnavn, aktiv ingrediens, anvendt mængde af aktiv ingrediens samt dato, område og årsag til brug dokumenteres.
- Brug af *pesticider** overholder ILO-dokumentet "[Safety in the use of chemicals at work](#)" angående krav til transport, opbevaring, håndtering, anvendelse og nødprocedurer til oprydning efter utilsigtet spil.
- Der benyttes metoder, der reducerer brugsmængden så meget som muligt samtidig med, at tilstødende arealer beskyttes effektivt mod brug.
- Skader på *miljøværdier** og menneskers sundhed forebygges, mindskes og/eller udbedres. Det sikres at, timing og brug giver mindst risiko for mennesker og andre arter.

Kriterie 10.8

*Skovejeren** skal minimere, overvåge og strengt kontrollere anvendelse af *biologiske bekæmpelsesmidler** i overensstemmelse med internationalt *anerkendt videnskabelig litteratur**. Hvis der bliver anvendt *biologiske bekæmpelsesmidler**, skal *skovejeren** forebygge, mindske og/eller udbedre skader på *miljøværdier**.

Indikator 10.8.1

Brug af *biologiske bekæmpelsesmidler** minimeres, monitoreres og kontrolleres*.

Brug af kæmpe-barksvamp (Phlebiopsis gigante) til at kontrollere rodfordærversvamp (Heterobasidion annosum) accepteres.

Indikator 10.8.2

Der bruges kun *biologiske bekæmpelsesmidler**, der er godkendt af Miljøstyrelsen.

Indikator 10.8.3 L

Brugen af *biologiske bekæmpelsesmidler** registreres, herunder art, mængde anvendt, dato for brug, områder for brug og årsag til brug.

Kriterie 10.9

*Skovejeren** skal vurdere *risici** og gennemføre tiltag, der reducerer potentielle negative konsekvenser forbundet med naturgivne forstyrrelser i forhold til deres *omfang** og *intensitet**.

Indikator 10.9.1 L

Potentielle naturgivne forstyrrelser som f.eks. skadedyrangreb, storm, brand eller oversvømmelser, der kan påvirke *infrastrukturen**, *skovejendommen** eller *lokalsamfundet** vurderes. Planlagte brande eller oversvømmelser for at øge naturværdierne er undtaget.

Indikator 10.9.2

Driftsaktiviteter afværger, hvor muligt, negative *effekter** af potentielle *naturgivne forstyrrelser**. F.eks. anlægges brandbælter og/eller anvendes arter, der har egenskaber, der kan modstå skadedyr, oversvømmelse og/eller storm.

| |
|---|
| <p>Kriterie 10.10 <i>Skovejeren*</i> skal forvalte infrastruktur, transport og <i>skovdrift*</i>, således at vandressourcer og jord beskyttes, og så forstyrrelser af og skader på <i>sjældne*</i> og <i>truede arter*</i>, <i>levesteder*</i>, <i>økosystemer*</i> og <i>landskabsværdier*</i> forebygges, mindskes og/eller udbedres.</p> |
| <p>Indikator 10.10.1 L <i>Miljøværdier*</i> beskyttes, når der anlægges, vedligeholdes og bruges infrastruktur såsom veje, broer, oplagspladser, stier og spor. Hvor der er vurderet risiko for negativ påvirkning af <i>miljøværdier*</i>, for eksempel ved brug af tungt maskineri, følges op med en evaluering af dette efter den enkelte aktivitet, jf. også 6.3.5.</p> |
| <p>Indikator 10.10.2 L Hvor der er vurderet risiko for negativ påvirkning af <i>miljøværdier*</i>, for eksempel ved brug af tungt maskineri, følges op med en evaluering af dette efter den enkelte aktivitet, jf. også 6.3.5.</p> |
| <p>Indikator 10.10.3 Jordbearbejdning kan på hhv. næringsfattige og næringsrige jorder (jf. bilag E) anvendes på maksimalt hhv. 70 % og 50 % af kulturarealet, hvor det er nødvendigt for at sikre foryngelsen eller et træartsskifte. Dog skal der sikres ubehandlede flader om frøtræer, <i>nøgleelementer*</i>, langs skovbryn, på våde arealer og ved andre <i>nøglebiotoper*</i>.</p> |
| <p>Indikator 10.10.4 Jordbearbejdning finder kun sted punktvis eller stribevis og anvendes kun med en intensitet som almindelig planteafstand vil kræve.</p> |
| <p>Indikator 10.10.5 Stødoptagning og dybdepløjning praktiseres ikke.</p> |
| <p>Kriterie 10.11 <i>Skovejeren*</i> skal ved hugst og udslæbning af træ og <i>ikke-træbaserede skovprodukter*</i> sikre, at <i>miljøværdier*</i> bevares, minimere mængden af spildprodukter med kommerciel værdi og undgå skader på andre produkter og tjenester.</p> |
| <p>Indikator 10.11.1 L Skovdriftsaktiviteter planlægges og gennemføres, således at køreskader og skader på tilbageværende træer, jordbunden og andre <i>miljøværdier*</i> minimeres.</p> |
| <p>Indikator 10.11.2 L Der køres ikke med maskiner i følsomme områder såsom fugtige lavninger, skovmoser, kildevæld, og hvad der ellers er af fugtige biotoper, hvor maskinerne vil skade jordbunden voldsomt. Alternativt ventes på frost eller at jordbunden tørrer ud, så der kan køres uden at skade jordbunden nævneværdigt.</p> |
| <p>Kriterie 10.12. <i>Skovejeren*</i> skal bortskaffe <i>affald*</i> på miljømæssigt forsvarlig vis.</p> |
| <p>Indikator 10.12.1 Indsamling, oprydning, transport, opbevaring og bortskaffelse af alt <i>affald*</i> er udført på en miljømæssig forsvarlig måde, der sikrer, at <i>miljøværdier*</i> bevares. Jf. lovgivningen finder sikker opbevaring af kemikalier, beholdere, flydende og fast ikke-organisk affald herunder brændstof og olie sted på en off-site lokalitet, indtil de kan afleveres på en passende lokalitet godkendt af myndighederne.</p> |

3. Bilag

Bilag A: Tabel over relevante gældende love, forordninger og nationalt ratificerede internationale traktater og konventioner

Senest opdateret juni 2018

Lovgivning nedenfor er listet med populærnavn uden nr.-henvisning, men via hyperlink eller søgning kan teksten findes på www.retsinformation.dk. Det anbefales, at den seneste version bekræftes via retsinformation.

Bemærk, at listen er ikke udtømmende, særligt iht. skatter og afgifter, men giver et overblik over hvilke love, der skal overholdes for at sikre lovlig skovdrift.

Lovgivning markeret med * er vurderet som indirekte omfattet af EU's tømmerforordning (EUTR), jf. *Vejledning til danske skovejere om EU's Tømmerforordning (EUTR)*, bilag 1, tilgængelig via www.eutr.dk. Vejledningen giver ligeledes konkrete eksempler på overtrædelser af lovgivningen.

Udover nedenfor listede lovgivning kan der være særlige lokale hensyn og bestemmelser på din ejendom, f.eks. lokale fredninger, Natura 2000-aftaler og aftaler om urørt skov eller andre tinglysninger, som du som skovejer skal overholde.

| Lovgivning | | Noter |
|--|---|---|
| 1. Lovmæssige rettigheder til hugst | | |
| 1.1 Ejerskab og driftsrettigheder | The Land Registration Act * The act of registration. Aftaleloven * Bekendtgørelse af lov om aftaler og andre retshandler på formuerettens område | Dokumentation på retmæssigt ejerskab/brugsret til den pågældende matrikel/forpagtningsaftale. F.eks. tingbogen eller et skøde. Dokumentation på retmæssigt ejerskab/brugsret til den pågældende matrikel/forpagtningsaftale. |
| 1.2 Hugstrettigheder | Udeladt | Der udstedes ikke skovningslicenser i Danmark. |
| 1.3 Forvaltning og hugstplanlægning | Udeladt | Der stilles ikke lovæssige krav om driftsplaner i Danmark. |
| 1.4 Hugstilladelser | Udeladt | Der stilles ikke lovæssige krav om hugstilladelser i Danmark. |
| 2. Skatter og afgifter | | |
| 2.1 Betaling af afgifter relateret til hugst | Udeladt | Der er ingen afgiftskrav direkte relateret til hugst i Danmark. |
| 2.2 Skatter og afgifter | Momsloven * Bekendtgørelse af lov om merværdiafgift | Dokumentation for betaling af afgifter (moms) til staten. Dokumentation for betaling af entreprenører. |
| | Opkrævningsloven Bekendtgørelse af lov om opkrævning af skatter og afgifter m.v. | Vedrører opkrævning af skatter og afgifter m.v., for hhv. virksomheder, selskaber, fonde eller foreninger m.v. |
| | Selskabsskatteloven Bekendtgørelse af lov om indkomstbeskatning af aktieselskaber m.v. | Vedrører skattepligt, der påhviler selskaber og foreninger m.v. |
| | Virksomhedsskatteloven Bekendtgørelse af lov om indkomstbeskatning af selvstændige erhvervsdrivende. | Vedrører indkomstbeskatning af selvstændige erhvervsdrivende. |
| | Personskatteloven Bekendtgørelse af lov om indkomstskat for personer m.v. | Vedrører indkomstskattepligt for personer m.v. |

| 3. Skovhugst | | |
|---------------------------------|--|--|
| 3.1 Hugstlovgivning | Skovloven* Bekendtgørelse af lov om skove | Hele loven skal indarbejdes i skovejerens driftsplan. Den bevarer og værner landets skove med fredskovspligt. I henholdt til hugst tænkes især på §8, §9, §10 og §17. |
| 3.2 Beskyttede områder og arter | Naturbeskyttelsesloven* Bekendtgørelse af lov om naturbeskyttelse | Skovejeren skal medvirke til, at der værnes om natur og miljø på ejendommen. Her tænkes især på §§ 1, 3, 17, 18, 19b, 29a og 77. |
| | Skovloven* Bekendtgørelse af lov om skove | Hele loven skal indarbejdes i skovejerens driftsplan. Den bevarer og værner landets skove med fredskovspligt. I henholdt til beskyttede områder og arter tænkes især på §17, §21, 26-28, kapitel 6. |
| | Artsfrednings-bekendtgørelsen* Bekendtgørelse om fredning af visse dyre- og plantearter og pleje af tilskadekommet vildt). | Kendskab til relevant fredning af dyre- og plantearter, herunder raste- og ynglesteder såsom redetræer i skoven. Her tænkes især på §§ 1, 6, 10 og 14. |
| | Jagt- og vildtforvaltningsloven* Bekendtgørelse af lov om jagt og vildtforvaltning | Kendskab til beskyttelse af vildt i yngletiden og deres levesteder, såsom flagermus, der yngler, eller raster i hulheder i træer. Her tænkes især på §§ 1 og 6a. |
| | Museumsloven* Bekendtgørelse af museumsloven | Skovejeren skal bevare sten- og jorddiger og fortidsminder på ejendommen jf. Kap 8 a. §§ 29 a, 29 e og 29 f. |
| 3.3 Miljøkrav | Miljøbeskyttelsesloven* Bekendtgørelse af lov om miljøbeskyttelse | Skovejeren skal medvirke til, at der værnes om natur og miljø på ejendommen. Her tænkes især på §§ 1, 2, 4, 19 og 27. |
| | Miljøskadeloven* Bekendtgørelse af lov om undersøgelse, forebyggelse og afhjælpning af miljøskader | Afhjælp og forebygge miljøskader. Her tænkes især på §§ 7-11. |
| | Planloven* Bekendtgørelse af lov om planlægning | Efter planlovens § 11g må anlæg ikke påbegyndes, før der er foretaget en VVM. De nærmere regler herom står i VVM-bekendtgørelsen (se denne). |
| | Vandløbsloven* Bekendtgørelse af lov om vandløb | Afledning af vand under hensyntagen til de miljømæssige krav til vandløbskvaliteten. Især §§ 3, 6, 16, 17, 18, 21, 27, 34 og 69. |
| | VVM-bekendtgørelsen* Bekendtgørelse om vurdering af visse offentlige og private anlægs virkning på miljøet (VVM) i henhold til lov om planlægning | I bilag 1 nr. 31 og i bilag 2 nr. 1d findes bestemmelser om, at visse skovningsprojekter omfattes af kravet om VVM. |
| | Bioaskebekendtgørelsen Bekendtgørelse om anvendelse af bioaske til jordbrugsformål | Vedrører bl.a. grænseværdier for tungmetaller og begrænsninger på tørstof pr. ha. pr. ti år og doseringer. |
| | Autorisationsbekendtgørelsen Bekendtgørelse om uddannelse og autorisation i forbindelse med køb, overdragelse og professionel anvendelse af bekæmpelsesmidler | Fastsætter regler om uddannelse og autorisation af personer og fastsætter krav til virksomheder om ansættelse af autoriserede personer m.v. ved anvendelse af pesticider herunder bl.a. krav om sprøjtecertifikat. |
| | Sprøjtejournalbekendtgørelsen Bekendtgørelse om sprøjtejournal for alle professionelle brugere af plantebeskyttelsesmidler og indberetningspligt for nogle jordbrugsvirksomheder og gartnerier mv. | Vedrører krav til registrering ved brug af pesticider i form af en sprøjtejournal. |
| 3.4 Sundhed og sikkerhed | Arbejds miljøloven Bekendtgørelse af lov om arbejdsmiljø | Særligt kapitel 4, der vedrører arbejdsgiveres pligter herunder krav om en skriftlig arbejdspladsvurdering (§15 a.) |
| 3.5 Lovlig ansættelse | Ligestillingsloven Bekendtgørelse af lov om ligestilling af kvinder og mænd | Vedrører ligestillingsretten. |
| | Ligelønsloven Bekendtgørelse af lov om lige løn til mænd og kvinder | Vedrører lige løn til mænd og kvinder. |
| | Ligebehandlingsloven Bekendtgørelse | Vedrører ligebehandling af mænd og kvinder med hensyn til |

| | | |
|--|---|---|
| | af lov om ligebehandling af mænd og kvinder med hensyn til beskæftigelse m.v. | beskæftigelse m.v. |
| | Barselsloven Bekendtgørelse af lov om ret til orlov og dagpenge ved barsel | Vedrører ret til orlov og dagpenge ved barsel |
| | Ferie Lov Bekendtgørelse af lov om ferie | Vedrører ret til ferie og feriegodtgørelse eller løn under ferie og ferietillæg. |
| | Ansættelsesbevisloven Bekendtgørelse af lov om arbejdsgiverens pligt til at underrette lønmodtageren om vilkårene for ansættelsesforholdet | Vedrører arbejdsgiverens pligt til at underrette lønmodtageren om vilkårene for ansættelsesforhold. |
| | Bekendtgørelse af ILO-konvention nr. 151 af 27. juni 1978 om beskyttelse af organisationsretten og metoder til fastsættelse af arbejdsvilkår i den offentlige sektor (*1) | Vedrører offentligt ansattes ret til at organisere sig og fastsættelse af deres arbejdsvilkår. Privatansattes ret til at organisere sig fremgår af Den europæiske Menneskerettighedskonvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, Artikel 11: at enhver har ret til frit at deltage i fredelige forsamlinger og til foreningsfrihed. Konventionen er implementeret i dansk lov ved Lov om den europæiske menneskerettighedskonvention , se LO-konventioner nr. 87, samt nr. 98, der også handler om organisations- og foreningsfrihed og retten til at føre frie forhandlinger. |
| | Bekendtgørelse af lov om udstationering af lønmodtagere m.v. | Vedrører bl.a. udlændinge, der udstationeres i Danmark. Al lovgivning, der er vedtaget i Danmark, gælder i øvrigt for enhver, der arbejder på dansk grund. Dette gælder også for arbejdstagere uden dansk statsborgerskab. |
| | Funktionærloven Bekendtgørelse af lov om retsforholdet mellem arbejdsgivere og funktionærer | Vedrører arbejdsforholdene for kontorpersonale. |
| | Lov om arbejdsret og faglige voldgiftsretter | Hvis fagforeningen har anmodet om overenskomst, træder loven i kraft - også for uorganiserede virksomheder. |
| | Cirkulære om arbejdsklausuler i offentlige kontrakter | Sikre, at ansatte, der arbejder i virksomheder, som udfører tjenesteydelser for offentlige myndigheder og ordregivere, får sædvanlige løn- og arbejdsvilkår ved brug af arbejdsklausuler. |
| | Lov om implementering af arbejdstidsdirektivet | Vedrører regulering af arbejdstid. Indeholder 48 timers-reglen, som fastslår, at arbejdstiden over en periode på fire måneder højst må udgøre 48 timer i gennemsnit per uge, 11 timers-reglen mv. |

| 4. Tredjeparts rettigheder | | |
|--|--|---|
| 4.1 Brugsrettigheder | Naturbeskyttelsesloven* Bekendtgørelse af lov om naturbeskyttelse | Offentlighedens ret til adgang jf. §23. |
| 4.2 Frit, forudgående og informeret samtykke | Udeladt | Ingen relevant lovgivning i Danmark |
| 4.3 Oprindelige folks rettigheder | Udeladt | Ingen relevant lovgivning i Danmark |

| 5. Handel og transport | | |
|---|--|---|
| Dette afsnit omfatter krav til <i>driftsaktiviteter</i> * samt forarbejdning og handel. | | |
| 5.1 Klassificering af arter, mængder og kvaliteter | Lov om sortering af råtræ, der forhandles under visse betingelser Bekendtgørelse af lov om frø, kartofler og planter herunder Bekendtgørelse om skovfrø og -planter | Vedrører markedsføring, produktion med henblik på markedsføring, import og eksport af forstligt formeringsmateriale af træarter. |
| 5.2 Handel og transport | CMR-Loven Bekendtgørelse af lov om internationale fragtaftaler | Fragtaftaler ved international vejtransport. (Note: Sjældent relevant for dansk skovbrug.) |
| | Straffeloven Bekendtgørelse af straffeloven. | Anti-korruptionslovgivning. Straffelovens § 122 angår aktiv bestikkelse dvs. det at yde bestikkelse til en offentlig ansat, mens § 144 angår den passive bestikkelse, hvilket vil sige den offentligt ansattes modtagelse af bestikkelse. Bestikkelse i den private sektor er kriminaliseret i § 299. |
| 5.3 Offshore handel, tømmertransport og prissætning | Konkurrenceloven Bekendtgørelse af konkurrenceloven | Der vurderes ikke i dansk lovgivning at være lovgivning, der relaterer til offshore handel, tømmertransport og prissætning udover toldloven og konkurrenceloven. |
| 5.4 Told | Toldloven* | Dokumentation for betaling af afgifter og told til staten. |
| 5.5 CITES | Udeladt | Der er ingen CITES-listede danske træarter. |

| 6. Due diligence / due care – Rettidig omhu | | |
|--|--|---|
| 6.1 Due diligence / due care procedurer | EUTR loven* Lov om administration af Den Europæiske Unions forordninger om handel med træ og træprodukter med henblik på bekæmpelse af handel med ulovligt fældet træ. | <p>Kravene i tømmerforordningen (EUTR) kan sammenfattes i følgende tre krav:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Forbud • Det er forbudt at bringe "ulovligt fældet træ" og træprodukter fremstillet deraf i omsætning på EU's marked i første omsætningsled. 2. Due diligence • Virksomheder, der bringer træ og træprodukter i omsætning på EU's marked i første omsætningsled, skal udvise fornødent omhu for at sikre, at dette ikke er baseret på ulovligt fældet træ. Til det formål skal virksomhederne have og vedligeholde en såkaldt due diligence ordning. 3. Sporbarhed • Forhandlere og mellemlandere af træ og træprodukter skal gennem hele forsyningskæden kunne identificere de virksomheder eller forhandlere, som har leveret træet og træprodukterne, og de forhandlere, som de har leveret træet og træprodukterne til. <p>Danske skovejere, der bringer fældet træ på markedet fra egne skove, vil være omfattet af disse tre krav. Se også www.eutr.dk</p> |

| 7. Økosystemtjenester – Goder fra skoven | | |
|---|---------|--|
| | Udeladt | Der er ikke dansk lovgivning, der relaterer til økosystemtjenester, udover hvad der er dækket af lovgivning listet i relation til 1-4. |

Relevante ratificerede internationale aftaler

Bindende og bygget ind i dansk lovgivning:

- [Habitatdirektivet](#)
- [Fuglebeskyttelsesdirektivet](#)
- [Vandrammedirektivet](#)

Ikke bindende, men alle i høj grad implementerede via dansk lovgivning:

- Skoverklæringen, FN's verdenskonference om miljø i Rio 1992
- Rio-konventionen 1992
- Biodiversitetskonventionen
- CITES-konventionen
- [Ramsar-konventionen](#)
- ILO-konventioner*
- [International Tropical Timber Agreement](#) ITTA
- Strasbourg Resolution 1990 – First Ministerial Conference on the Protection of Forests in Europe.
- Helsinki Resolution 1993 – Second Ministerial Conference on the Protection of Forests in Europe.
- Lisbon Resolution 1998 - Third Ministerial Conference on the Protection of Forests in Europe.
- [Bern-konventionen](#) (Naturbeskyttelse i Europa)
- [Bonn-konventionen](#) (Samarbejde om migrerende arter)

Otte ILO kernekonventioner der håndhæves via loven i Danmark (refereres til i indikator 2.1.1)

- a) [Forced Labour Convention, 1930 \(No. 29\)](#)
- b) [Freedom of Association and Protection of the Right to Organise Convention, 1948 \(No. 87\)](#)
- c) [Right to Organise and Collective Bargaining Convention, 1949 \(No. 98\)](#)
- d) [Equal Remuneration Convention, 1951 \(No. 100\)](#)
- e) [Abolition of Forced Labour Convention, 1957 \(No. 105\)](#)
- f) [Discrimination \(Employment and Occupation\) Convention, 1958 \(No. 111\)](#)
- g) [Minimum Age Convention, 1973 \(No. 138\)](#)
- h) [Worst Forms of Child Labour Convention, 1999 \(No. 182\)](#)

Alle er ratificeret af Danmark, se:

http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=1000:11200:0::NO:11200:P11200_COUNTRY_ID:102609

Bilag B: Identifikation af truede og sjældne arter og deres levesteder

Kortlægningsdata på *truede** og *sjældne** arter i Danmark er stadig mangelfuld, men områder i skoven, der er særligt egnede for *truede** og *sjældne** arter, kortlægges som områder med høj bevaringsværdi (HCV-områder) (jf. bilag G). Ud over det kendskab, som ejendommens ansatte selv har til forekomsten af *truede** og *sjældne** arter og deres beskyttelsesbehov samt information om forekomst via databaser, bør relevante eksperter og organisationer konsulteres, hvor det vurderes relevant iht. driftens størrelse, intensitet og risiko. Link til relevante databaser og kontaktinformation til organisationer er givet nedenfor.

Relevante databaser og anden information (opdateret juni 2016)

- **DOFbasen**
Dansk Ornitologisk Forenings (DOF) database over observationer af fugle.
Link: www.dofbasen.dk
- **Miljøportalen - Danmarks Arealinformation**
Et fælles offentligt partnerskab mellem Miljø- og Fødevarerministeriet, KL og Danske Regioner. Via lag under 'Naturdata' kan der søges på observationer af truede arter for et udvalgt område.
Link: <http://arealinformation.miljoportal.dk/distribution/> (Bemærk virker med Internet Explorer browser)
- **Oversigt over beskyttelseskrævende danske Beskyttede arter og naturtyper**
Link: <http://mst.dk/natur-vand/natur/natura-2000/natura-2000-omraaderne/beskyttede-arter-og-naturtyper/>
- **Håndbog om arter på habitatdirektivets bilag IV – til brug i administration og planlægning**
Link: <http://www.dmu.dk/Pub/FR635.pdf>
- **Rødlisten**
Information om rødlistede arters levesteder og hvilke faktorer, der kan påvirke dem negativt, kan findes via publikationen Rødliste 1997 over planter og dyr i Danmark.
Link: <http://www.sns.dk/1pdf/rodlis.pdf> og www.redlist.dmu.dk
- **Fugle og Natur - Naturbasen**
www.fugleognatur.dk er Danmarks nationale artsportal, hvor bruges over 2 mio. artsfund er kvalitetssikret af eksperter i samarbejde med Naturhistorisk Museum Aarhus. Via Naturbasen og dennes tilhørende App er fund af flora og fauna, herunder sjældne og truede arter, registreret, og der kan søges på lokaliteter og kort.
Link: <https://www.fugleognatur.dk/vispaakort.aspx>
- **Habitatarter.dk og Fuglebeskyttelse.dk**
Relaterer til Natura 2000 og omfatter en oversigt over bilagsarter og deres udpegede områder. Et opslagsværk til forvaltere og konsulenter.
Link: www.habitatarter.dk og www.fuglebeskyttelse.dk
- **Danmarks Svampeatlas**
Link: <https://svampe.databasen.org/>

Relevante organisationer, der kan konsulteres mht. truede og sjældne arters forekomst og beskyttelse:

- **Danmarks Naturfredningsforening**
Tlf.: 39 17 40 00, E-mail: dn@dn.dk, Hjemmeside: www.dn.dk. Hjemmesiden har links til lokalforeninger og kontakter.
- **Dansk Ornitologisk Forening (DOF) (Fugle)**
Tlf.: 33 28 38 00, E-mail: dof@dof.dk, Hjemmeside: www.dof.dk. Hjemmesiden har links til lokalforeninger og kontakter.
- **Entomologisk Fagudvalg (EFU) (Insekter)**
Kontakt via hjemmesiden: www.entoweb.dk/def/EFU.php
- **Dansk Botanisk Forening (Planter)**
Tlf.: 33 14 17 03, E-mail: dbotf@mail.tele.dk, Hjemmeside: www.botaniskforening.dk,
- **Foreningen til Svampekundskabens Fremme**
E-mail: info@svampe.dk, Hjemmeside: www.svampe.dk. Hjemmesiden har links til lokalforeninger og kontakter.
- **Nordisk Herpetologisk Forening (Padder og krybdyr)**
Tlf.: 27 24 20 08, E-mail: formand@nhf.dk, Hjemmeside: www.nhf.dk, Hjemmesiden har links til lokale kontakter
- **Dansk Pattedyrforening**
E-mail: dpf@pattedyrforening.dk, Hjemmeside: www.pattedyrforening.dk

Bilag C: Beskyttelseszoner omkring redetræer

| Særligt følsomme: | Selve redetræet/stedet beskyttet | Yngletid | Beskyttelseszone for skovningsaktiviteter i yngletiden |
|-------------------------------|---|--------------|---|
| Sort Stork | Hele året. Udenfor yngletiden undlader skovejeren desuden at fritstille redetræerne, således at reden fortsat er beskyttet mod indsyn og mod at vælte. | 01.03.-31.08 | 100-500 m |
| Rød Glente | | 01.03.-31.07 | |
| Havørn | | 01.02.-31.07 | |
| Kongeørn | | 01.02.-31.07 | |
| Fiskeørn | | 01.04.-31.08 | |
| Øvrige følsomme arter: | | | |
| Skarv | Yngletid | 01.03.-31.07 | Beskyttelseszonen tilpasses artens følsomhed, sjældenhed og redestedets karakter herunder risiko for forstyrrelser, redetræets placering etc. |
| Fiskehejre | Yngletid | 01.02.-31.07 | |
| Hvæpsevåge | Yngletid | 01.05.-31.08 | |
| Duehøg | Yngletid | 01-03.-31.07 | |
| Spurvehøg | Yngletid | 01.04.-31.07 | |
| Musvåge | Yngletid | 01.03.-31.07 | |
| Lærkefalk | Yngletid | 01.05.-31.08 | |
| Vandrefalk | Yngletid | 01.03.-31.07 | |
| Trane | Yngletid | 01.03.-31.07 | |
| Huldue | Hele året | 01.03.-31.09 | |
| Stor Hornugle | Yngletid | 01.02.-31.07 | |
| Natugle | Hele året | 01.02.-31.07 | |
| Skovhornugle | Yngletid | 01.04.-31.07 | |
| Perleugle | Hele året | 01.03.-31.07 | |
| Natravn | Yngletid | 01.05.-31.07 | |
| Isfugl | Yngletid | 01.04.-31.08 | |
| Vendehals | Hele året | 01.04.-31.08 | |
| Grønspætte | Hele året | 01.03.-31.07 | |
| Sortspætte | Hele året | 01.03.-31.07 | |
| Stor Flagspætte | Hele året | 01.04.-31.07 | |
| Mellemflagspætte | Hele året | 01.04.-31.07 | |
| Lille Flagspætte | Hele året | 01.04.-31.07 | |
| Hedelærke | Yngletid | 01.03.-31.08 | |
| Rødrygget Tornskade | Yngletid | 01.05.-31.08 | |
| Ravn | Yngletid | 01.02.-31.07 | |

Bemærk, at alle hultræer derudover efter lovgivningen er beskyttet i perioden 1. november – 31. august af hensyn til de flagermusearter, der er optaget på Habitatdirektivets Bilag 4.

Bilag D: Hjemmehørende træarter

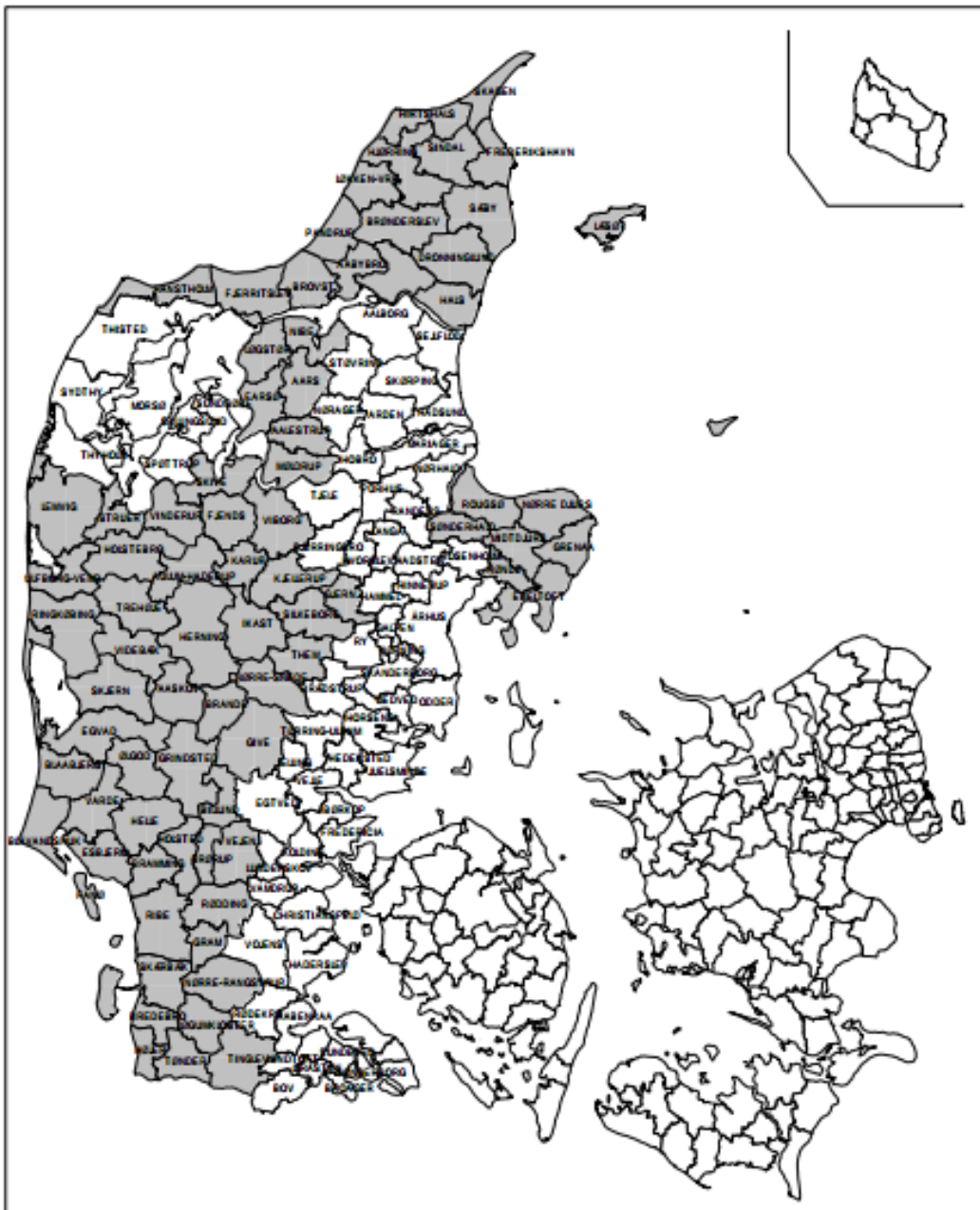
Listen består af træarter, der betragtes som hjemmehørende i Danmark.

| | |
|--|--|
| Granfamilien, <i>Pinaceae</i> Skovfyr, <i>Pinus sylvestris</i> | Hasselfamilien, <i>Corylaceae</i> Hassel, <i>Corylus avellána</i> Avnbøg, <i>Carpinus bétulus</i> |
| Taksfamilien, <i>Taxaceae</i> Taks, <i>Taxus baccáta</i> | Rosenfamilien, <i>Rosaceae</i> Fugle-kirsebær, <i>Prunus ávium</i> Alm. hæg, <i>Prunus padus</i> Slåen, <i>Prunus spinósa</i> Alm. røn, <i>Sorbus aucupária</i> Tarmvrid-røn, <i>Sorbus torminális</i> Selje-røn, <i>Sorbus intermédia</i> Abild, <i>Malus sylvéstris</i> Alm. hvidtjørn, <i>Crataégus laevigáta</i> Engriflet hvidtjørn, <i>Crataégus monogyna</i> |
| Cypresfamilien, <i>Cupressaceae</i> Ene, <i>Juniperus commúnis</i> | Vrietornfamilien, <i>Rhamnaceae</i> Vrietorn, <i>Rhamnus cáthartica</i> Tørst, <i>Frangula alnus</i> |
| Bøgefamilien, <i>Fagaceae</i> Bøg, <i>Fagus sylvática</i> Stilk-eg, <i>Quercus robur</i> Vinter-eg, <i>Quercus petraéa</i> | Kristtornfamilien, <i>Aquifoliaceae</i> Kristtorn, <i>Ilex, aquifólium</i> |
| Elmefamilien, <i>Ulmaceae</i> Skov elm, <i>Ulmus glabra</i> Småbladet elm, <i>Ulmus carpinifólia</i> Skærm elm, <i>Ulmus laevis</i> | Benvedfamilien, <i>Celastraceae</i> Benved, <i>Euónymus europaéus</i> |
| Lønfamilien, <i>Aceraceae</i> Spidsløn, <i>Acer platanoides</i> Navr, <i>Acer campéstre</i> Ær/Ahorn, <i>Acer pseudoplátanus</i> | Gedebladfamilien, <i>Caprifoliaceae</i> Kvalkvæd, <i>Vibúrnum ópulus</i> |
| Lindfamilien, <i>Tiliaceae</i> Småbladet lind, <i>Tilia cordáta</i> Storbladet lind, <i>Tilia platyphyllos</i> | Sølvbladfamilien, <i>Elaeagnaceae</i> Havtorn, <i>Hippóphaë rhamnoides</i> |
| Olivenfamilien, <i>Oleaceae</i> Ask, <i>Fráxinus excélsior</i> | Vedbendfamilien, <i>Araliaceae</i> Vedbend, <i>Hédera helix</i> |
| Birkefamilien, <i>Betulaceae</i> Dun-birk, <i>Bétula pubéscens</i> Vorte-birk, <i>Bétula verrucósa</i> Rødel, <i>Alnus glutinósa</i> | |
| Pilefamilien, <i>Salicaceae</i> Bævreasp, <i>Pópulus trémula</i> Selje-pil, <i>Salix capréa</i> Øret pil, <i>Salix aurita</i> Grå-pil, <i>Salix cinérea</i> Femhannet pil, <i>Salix pentáandra</i> Krybende pil, <i>Salix reprens</i> | |

Bemærk, at rødgran (*Picea abies*) og almindelig ædelgran (*Abies alba*) i kontekst af denne standard ikke betragtes som hjemmehørende. Da de to arter anses for at være potentielt hjemmehørende regnes de dog som hjemmehørende ved indblanding eller holme (op til 0,25 ha) i bevoksninger af hjemmehørende arter*, jf. indikator 10.2.1.

Bilag E: Oversigt over næringsrige og næringsfattige jorder

Af praktiske årsager henvises her, som i vejledningen til stormfaldsordningen, til de "gamle" kommunegrænser.



Tidligere kommuner med næringsfattige/"magre" jorder: Nordjyllands Amt: Brovst, Brønderslev, Dronninglund, Farsø, Fjerritslev, Frederikshavn, Hals, Hirtshals, Hjørring, Læsø, Løgstør, Løkken-Vrå, Nibe, Pandrup, Sindal, Skagen, Sæby, Aabybro, Aalborg nord for Limfjorden og Aars. Viborg Amt: Fjends, Hanstholm, Karup, Kjellerup, Møldrup, Skive, Viborg og Aalestrup. Århus Amt: Ebeltoft, Gjern, Grenaa, Midtdjurs, Nørre Djurs, Rougsø, Rønde, Silkeborg, Sønderhald og Them. Ringkøbing Amt: Alle, undtagen Thyholm Vejle Amt: Givø og Nørre-Snedø. Ribe Amt: Alle kommuner Sønderjyllands Amt: Bredebro, Gram, Højer, Løgumkloster, Nørre-Rangstrup, Rødding, Skærbæk, Tinglev og Tønder.

Bilag F: Ramme for driftsplanen og overvågning

| Elementer, der skal inkluderes i driftsplanen*/overvågning* | Overvågning*/revision Eventuelt behov for ændringer indarbejdes i driftsplanen løbende | Hyppighed af revision /overvågning* | Hvem skal leve op til kravet? |
|---|---|--|---|
| Driftsplanlægning | | | |
| A. Driftsformål og underliggende delmål, der adresserer dette. | | Tages op til overvejelse efter behov og i forbindelse med revision af driftsplan. (Minimum hvert 15. år) | Alle ejendomme |
| B. En overordnet vurdering af driften og dens indvirkning på sociale- og miljøværdier*. | En overordnet beskrivelse af særlige fokuspunkter i forhold til driftens indvirkning på sociale- og miljøværdier. | Tages op til overvejelse efter behov og i forbindelse med revision af driftsplan. (Minimum hvert 15. år) | Dokumentationens omfang tilpasses ejendommens størrelse og driftens intensitet. |
| C. Kortmateriale og bevoksningsliste, der beskriver: | | | |
| Det certificerede areals udstrækning. Herunder angivelse af eventuelt ekskluderede juletræs- og pyntegrøntsarealer. | | Justeres løbende efter behov. | Alle ejendomme |
| Arealanvendelsen. Herunder træarter, alder, alder på overstandere, lysåbne arealer og volumen. Minimum 10% udpeget til bevaring og fremme af biodiversitet jf. kriterium 6.5. | Taksation, der sikrer en justering af vækstpotentiale/ vækstmodeller. Ændret arealanvendelse (herunder ændret træart). | Justering af vækstmodeller/ vækstpotentiale. Justeres løbende med faktiske ændringer. | |
| Offentlige reguleringer, fredninger og relevante tinglysninger f.eks.: arealer beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3, habitat- og fuglebeskyttelsesområder, Natura 2000-områder, samt skovlovsaftaler, boringsnære beskyttelsesområder og beskyttede fortidsminder, diger og kulturarvsarealer jf. bilag G. | | Opdateres løbende efter behov. | |
| Andre naturværdier , såsom truede arters levesteder, og naturmæssigt særlig værdifuld skov jf. bilag G. | | Opdateres løbende efter behov. | |

| | | | |
|---|--|---------------------------------|---|
| Andre kulturelt vigtige områder jf. bilag G. | | Opdateres løbende efter behov. | |
| Driftsregistreringer | | | |
| A. Forbrug af pesticider og biologiske bekæmpelsesmidler | Henvisning til behandlede arealer Angivelse af aktivt stof Mængde Formål Overvejede alternativer og forebyggelse | Årlig | Dokumentationens omfang tilpasses ejendommens størrelse og driftens intensitet. |
| B. Forbrug af gødskning | Henvisning til behandlede arealer Mængde Redegørelse for behovet og hensyn | Årlig | Dokumentationens omfang tilpasses ejendommens størrelse og driftens intensitet |
| C. Kulturregistreringer | Arealstørrelse Kulturmetode Jordbearbejdning Træarter Tidligere hovedtræart | Løbende (Mindst en gang årlig). | Dokumentationens omfang tilpasses ejendommens størrelse og driftens intensitet |
| D. Beskrivelse og notat på den korrigerende handling ved eventuelle uhensigtsmæssigheder i forbindelse med driftsaktiviteter (skovning, friluftsliv, naturprojekter m.v.). F.eks. skade på naturværdier, skade på fortidsminder, sporkørsel udover, hvad der normalt må forventes ved en ansvarlig drift, høj andel af skader på bevoksningen m.fl. Formålet er, at skovejendommen fremadrettet kan korrigere sin drift på baggrund af beskrivelsen af uhensigtsmæssigheder. | En beskrivelse af den enkelte hændelse (f.eks. sporkørsel) og den korrigerende handling. | Opdateres løbende efter behov. | Dokumentationens omfang tilpasses ejendommens størrelse og driftens intensitet |
| E. Hugstplanlægning og tilvækst. | Skovejeren skal ud fra data kunne redegøre for rationale for hugsten set i forhold til tilvæksten. | Årligt | Dokumentationens omfang tilpasses ejendommens størrelse og driftens intensitet |
| F. Økonomisk rationale for driften. Forventede indtægter og udgifter i forbindelse med driften. | Der skal kunne redegøres for, at der er økonomiske midler til rådighed til at kunne gennemføre driftsplanen. | Årligt | Dokumentationens omfang tilpasses ejendommens størrelse og driftens intensitet |
| G. Arbejdstagere* er dokumenteret. | | Årligt | |
| H. Der opretholdes arbejdspladsvurdering (APV). | | Årligt | |

| Overvågning af natur- og kulturværdier (Statslig/kommunal overvågning skal indgå i skovejendommens egen overvågning) | | | |
|---|--|---|---|
| <p>A. Overvågning af lysåbne naturtyper, herunder naturbeskyttelseslovens §3- arealer (træbevokset sump, søer og damme, moser, vandløb, kildevæld, overdrev, enge og lyngpletter).</p> <p>(Jf. bilag G, beskrivelse af forvaltning og overvågning af områder med høj bevaringsværdi mht. økosystemer og levesteder.)</p> | <p>1. For Natura 2000-områder benyttes den statslige NOVANA-overvågning.</p> <p>2. For øvrig lysåben natur gennemføres en overvågning, der som minimum er tilstrækkelig til at kunne beskrive trusselsbilledet mod naturtypen bl.a. mht.:</p> <p>-Udtørring</p> <p>-Tilgroning</p> <p>-Invasive arter</p> | <p>1. Den statslige NOVANA-overvågning gennemføres med 6-årige intervaller.</p> <p>2. Overvågningen sker som minimum med intervaller, der sikrer, at den er tilstrækkelig intensiv til at kunne vurdere naturtypernes tilstand på ejendomsniveau.</p> | <p>Dokumentationens omfang tilpasses ejendommens størrelse og driftens intensitet</p> |
| <p>B. Overvågning af skovnaturtyper herunder naturmæssigt særlig værdifuld skov, bevaringsværdige egekrat, ydre skovbryn og andre kendte nøglebiotoper.</p> <p>(Jf. bilag G, beskrivelse af forvaltning og overvågning af områder med høj bevaringsværdi mht. økosystemer og levesteder.)</p> | <p>1. For Natura 2000-områder benyttes den statslige overvågning.</p> <p>2. For øvrig skovnatur gennemføres en overvågning der som minimum er tilstrækkelig til at kunne beskrive trusselsbilledet mod naturtypen bl.a. mht.:</p> <p>-Udtørring</p> <p>-Invasive arter</p> <p>-Dødt ved</p> | <p>1. Den statslige overvågning gennemføres med 12-årige intervaller.</p> <p>2. Overvågningen sker som minimum med intervaller, der sikrer, at den er tilstrækkelig intensiv til at kunne vurdere naturtypernes tilstand på ejendomsniveau.</p> | <p>Dokumentationens omfang tilpasses ejendommens størrelse og driftens intensitet</p> |
| <p>C. Overvågning af leve og/ynge/rasteområder for truede arter.</p> <p>(Jf. også bilag G, beskrivelse af forvaltning og overvågning af områder med høje bevaringsværdiers mht. leve/ynge/rasteområder for beskyttelseskrævende og rødlistede plante og dyrearter.)</p> | <p>1. For Natura 2000-områder benyttes data fra den statslige overvågning og kortlægning for de arter, der er på udpegningsgrundlaget.</p> <p>2. Udenfor Natura 2000-områder og for arter, der ikke er på udpegningsgrundlaget i et givent Natura 2000-område, benyttes bedst tilgængelige data (jf. bilag G).</p> | <p>1. Den statslige overvågning gennemføres med 6-årige intervaller.</p> <p>2. Overvågningen sker som minimum med intervaller, der sikrer, at den er tilstrækkelig intensiv til at kunne vurdere naturtypernes tilstand på ejendomsniveau.</p> | <p>Dokumentationens omfang tilpasses ejendommens størrelse og driftens intensitet</p> |
| <p>D. Overvågning af kulturværdier herunder fortidsminder, diger og kulturarvsarealer og andre kulturelt vigtige områder.</p> <p>(Jf. bilag G, beskrivelse af forvaltning og overvågning af områder med høje kulturelle bevaringsværdier.)</p> | <p>Beskyttede fortidsminder, diger og kulturarvsarealer og andre kulturelt vigtige områder</p> | <p>Overvågningen sker som minimum med intervaller, der sikrer, at den er tilstrækkelig intensiv til at kunne vurdere kulturværdiernes tilstand på ejendomsniveau.</p> | |

Bilag G: Høje bevaringsværdier - Definition, identifikation og forvaltning/overvågning

Dette bilag beskriver, hvordan høje bevaringsværdier, såkaldte HCV'er (High Conservation Values) skal adresseres i dansk kontekst for at sikre identifikation af status og operationel håndtering. De fire HCV-kategorier, som er vurderet at have relevans i dansk kontekst, er listet i tabellen nedenfor og er suppleret med operationelle anbefalinger til forvaltning og overvågning.

I praksis vil der være et overlap mellem nogle af kategorierne. Eksempelvis er egekrat og gamle naturskove leve/ynglesteder for rødlistede arter samt ofte en del af Natura 2000-områderne. Det er vigtigt at bemærke, at områder identificeret med høje bevaringsværdier ikke nødvendigvis skal henlægges uberørt. Tværtimod skal områderne ofte plejes for at sikre, at værdierne bevares og beskyttes. Afhængigt af værdiens karakter vil det ofte også være muligt at skove i områderne.

Driften af danske skove omfatter i vid udstrækning allerede en registrering af høje bevaringsværdier i forbindelse med overholdelse af lovgivningen på området og krav til grønne driftsplaner. Dette bilag søger derfor i vid udstrækning at bygge på eksisterende praksis og tager udgangspunkt i eksisterende offentligt tilgængelige digitale kortlægninger som Miljøportalens Arealinformation og Biodiversitetskortet og dertilhørende data. Derudover henvises der til eksisterende vejledninger, hvor det er relevant og muligt.

Det skal bemærkes, at alle *nøglebiotoper** over 0.25 ha, både skovbevoksede og lysåbne, antages at være omfattet af definitionen af høje bevaringsværdier givet i dette bilag. Derfor kan der alternativt henvises til en nøglebiotopregistrering ved identifikation af HCV 3-værdier som omfatter sjældne, truede eller udryddelsestruede økosystemer, habitater eller refugier.

Link til Miljøportalens Arealinformation er <http://arealinformation.miljoportal.dk/distribution/> (brug evt. Internet Explorer) og linket til Miljøgis, det digitale naturkort - Biodiversitetskortet - er <http://miljoegis.mim.dk/cbkort?profile=miljoegis-plangroendk>. For yderligere information og hjælp henvises til "Vejledningen til brug af identifikation og operationel håndtering af høje bevaringsværdier i Danmark", hvor også alle refererede værktøjer er listet. Vejledningen er tilgængelig via FSC Danmarks hjemmeside www.fsc.dk/hcv. Som et bilag i HCV-vejledningen er der desuden udarbejdet et skema, som lister mulige høje bevaringsværdier i en dansk skov. Dette skema er et værktøj til registrering, forvaltning og overvågning af høje bevaringsværdier i skoven, som kan tilpasses og indbygges i driftsplanen.

| Kategori | | |
|--|--|--|
| Definition Hvilke værdier er i dansk kontekst dækket af denne kategori? | Identifikation Forefindes værdierne i skoven, og hvad er status? | Forvaltning og overvågning Hvordan sikres det, at værdierne bevares og/eller forbedres? |
| Biodiversitet på artsniveau (HCV 1) Områder med høj biodiversitet, herunder høj koncentration af <i>endemiske</i> * arter og <i>sjældne</i> *, <i>truede</i> * eller <i>udryddelsestruede</i> arter, som har betydning på globalt, regionalt eller nationalt niveau. | | |
| I dansk kontekst dækker denne kategori leve/yngle/rasteområder for beskyttelseskrævende og rødlistede plante- og dyrearter: <ul style="list-style-type: none"> • En samlet oversigt over beskyttelseskrævende arter på Habitatdirektivets bilag II, IV og V samt Fuglebeskyttelsesdirektivets bilag I findes på Naturstyrelsens hjemmeside. • Truede og sjældne arter i Danmark er listet på den danske rødliste. | Kortlægningsdata på truede og sjældne arter i Danmark er stadig mangelfuld. Ved at søge på 'Lokal prioritering (Bioscore)' under 'Biodiversitetskort' via det Digitale Naturkort-Biodiversitetskortet kortlægges de lokale områder, der er særligt værdifulde, fordi de er levesteder eller potentielle levesteder for rødlistede arter. Er der områder i skoven med en bioscore på 10 eller højere, bør disse overvejes som områder med høje bevaringsværdier. Udover den information, man kan få ud fra Biodiversitetskortet og ud over det kendskab, som ejendommens ansatte selv har til forekomsten af f.eks. sjældne | Identificerer du områder med truede eller sjældne arter i skoven, skal du tage særlige hensyn til gavn for dem. Har du en skovhandleplan for arten/arterne i forbindelse med Natura 2000-områder, skal du følge denne. Hvis en art har fast voksested, yngle- eller rasteplads på ejendommen, er der tale om en nøglebiotop, og denne skal bevares. I forbindelse med driftsaktiviteter på arealer, hvor der er høj |

| | | |
|---|---|--|
| | <p>fugle og pattedyr, bør der rettes henvendelse til de lokale myndigheder samt organisationer, som beskæftiger sig med naturområdet. Se også bilag B.</p> <p>Hvor du kan få bekræftet, at en beskyttelseskrævende, truet eller sjælden art forekommer i skoven, skal eventuelle levesteder udpeges og kortlægges.</p> <p>Bemærk, at HCV1-områder udpeget på baggrund af biodiversitet på artsniveau ofte vil overlape med HCV3-områder udpeget på baggrund af sjældne og truede økosystemer og levesteder såsom Natura 2000-områder.</p> | <p>biodiversitet, og hvor der forekommer sjældne og truede arter, skal du planlægge opgaverne således at:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Biotopen, hvor arten forefindes, ikke forringes (for eksempel væsentlige ændringer i lys, arts- og aldersforhold). Og: • Aktiviteter henlægges til tidspunkter, hvor forstyrrelser minimeres (for eksempel uden for yngle/rugeperioder). Og/eller: • Arealet (oftest dele heraf) friholdes helt for driftsaktiviteter. Pleje kan dog være nødvendig, så biodiversiteten ikke påvirkes negativt ved for eksempel tilgroning. <p>Naturstyrelsens notat: "Retningslinjer for sikring af velegnede levesteder for skovarter" beskriver mulige forvaltningstiltag for bevarelse af skovarter.</p> |
| <p>Økosystemer* og levesteder* (HCV 3) Sjældne, truede eller udryddelsestruede økosystemer, habitater eller refugier. Denne kategori vurderes i dansk kontekst dækket af Natura 2000-områder, § 3 og andre fredede områder og en identifikation af nøglebiotoper over 0.25 ha. Bemærk: Der kan forekomme fortidsminder på disse arealer. Er der konflikt i hensynet mellem natur- og kulturhensyn, kontakt da Slots- og Kulturstyrelsen.</p> | | |
| <p>Natura 2000-områder med særlige naturtyper og arter</p> <p>Natura 2000 er et netværk af områder i EU med særlig værdifuld natur. Områderne skal bevare og beskytte naturtyper og vilde dyre- og plantearter, som er sjældne, truede eller karakteristiske for EU-landene. I Danmark er der udpeget 252 Natura 2000-områder.</p> <p>Natura 2000-områderne omfatter habitat- og fuglebeskyttelses- og Ramsarområder, og de er udpeget for at beskytte udvalgte arter og naturtyper.</p> | <p>Ved at søge på 'Natura 2000-områder' via det Digitale Naturkort under 'Eksisterende natur og beskyttet areal' vil du få kortlagt Natura 2000-områder, hvis skoven eller dele af skoven er udpeget.</p> <p>Er skoven eller dele af skoven udpeget som Natura 2000, skal de områder med naturtyper og arter, som Natura 2000 er udpeget på baggrund af, kortlægges med høj bevaringsværdi.</p> | <p>Der er udarbejdet Natura 2000-planer og –handleplaner for de danske Natura 2000-områder. Skovhandleplanerne beskriver, hvordan naturtyper og arter skal beskyttes i skovområderne. Har du en Natura 2000-handleplan skal du følge den.</p> <p>Visse driftsaktiviteter i Natura 2000-områder skal anmeldes til Miljøstyrelsen efter skovlovens § 17.</p> |
| <p>Beskyttede naturtyper</p> <p>Naturbeskyttelseslovens § 3, skovlovens § 26 og 27.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Beskyttede søer, vandløb, heder, moser, strandenge, ferske enge og overdrev jf. naturbeskyttelseslovens § 3. • Bevaringsværdige egekrat jf. skovlovens § 26. • Ydre skovbryn af løvtræer og buske jf. skovlovens § 27. | <p>Ved at søge på 'Beskyttede naturtyper' via Miljøportalsens Arealinformation under 'Naturbeskyttelse og ...' vil beskyttede søer, vandløb, heder, moser, strandenge, ferske enge og overdrev jf. naturbeskyttelseslovens § 3 vises, hvis disse er registreret og forefindes i skoven.</p> <p>Bemærk, at langt fra alle § 3-naturtyper er registrerede og vil muligvis forefindes i skoven, selvom de ikke fremgår af en søgning via De Digitale Naturkort.</p> <p>Bevaringsværdige egekrat jf. skovlovens § 26 findes navnligt i Midt- og Vestjylland, og ydre skovbryn af løvtræer og buske jf. skovlovens § 27 er ikke kortlagt via de Digitale Naturkort, men bør kortlægges med høj bevaringsværdi.</p> | <p>Med hensyn til forvaltning og overvågning henvises for beskyttede søer, vandløb, heder, moser, strandenge, ferske enge og overdrev jf. naturbeskyttelseslovens § 3 til "Vejledning om naturbeskyttelseslovens § 3 beskyttede naturtyper".</p> <p>Udgør lysåbne HCV-områder mere end 10% af det certificerede areal har skovejeren kun plejepligt på 10%.</p> <p>Bevaringsværdige egekrat jf. skovlovens § 26 bevares som egekrat og mht. dette og</p> |

| | | |
|--|---|---|
| | <p>Findes der § 3, § 26 og/eller § 27 beskyttede naturtyper i skoven, skal disse områder udpeges og kortlægges med høj bevaringsværdi.</p> | <p>bevaring af ydre skovbryn af løvtræer og buske jf. skovlovens § 27 henvises til "Vejledning om Skovloven §§ 26 - 28 - Bevaring af naturtyper"</p> <p>Et modelskema til at planlægge og dokumentere overvågningen kan rekvireres hos FSC Danmark. Kun væsentlige ændringer af betydning for artens/områdets økologiske funktion og integritet bør noteres.</p> |
| <p>Naturmæssigt særligt værdifuld skov jf. skovlovens § 25.</p> <p>'Naturmæssigt særlig værdifuld skov' er skov med værdier, der rækker ud over det gennemsnitlige og almindelige, dvs. skov som har særlig stor betydning for bevarelse af biologisk mangfoldighed i Danmark – forstået på både system-, arts- og genniveau, eller som har anden særlig stor naturhistorisk værdi (fx naturgeografisk el. geologisk). Der er især fokus på:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Overvejende naturlig, dvs. ikke-plantet skov, med særligt store forekomster af store træer, gamle træer, herunder veterantræer, hultræer og andre naturmæssigt værdifulde træer samt dødt ved. · Skov af eller med særlige træarter som fx. småbladet lind, der angiver særlig lang tids skovdække. · Skov på voksesteder, der giver helt særlige naturforhold fx. kildevæld, erosion eller kalkbund. · Skove med særlig lang kontinuitet. <p>Bemærk, at naturmæssigt særlig værdifulde skove registreret under skovlovens § 25 ikke omfatter arealer i Natura 2000- områder og andre beskyttede områder.</p> | <p>Har Miljøstyrelsen inden for de seneste 5 år gennemført en kortlægning af naturmæssigt særlig værdifuld skov efter skovlovens § 25 på skovejendommen, kortlægges eventuel naturmæssigt særlig værdifuld skov ligeledes med høj bevaringsværdi.</p> <p>Er der ikke inden for de seneste fem år gennemført en kortlægning, skal en opdateret kortlægning udføres af en <i>ekspert</i>*: Dette kan være skovejendommens egne ansatte eller en ekstern konsulent. Kortlægningen skal foretages på baggrund af Miljøstyrelsens Nøgle til kortlægning af naturmæssigt særlig værdifuld skov.</p> | <p>Områder, der defineres som beskyttede naturtyper og/eller naturmæssigt særlig værdifuld skov efter skovlovens § 25, er ofte uinteressante set fra et økonomisk synspunkt, hvorfor det i hovedreglen er muligt helt at undgå forstyrrelse.</p> <p>Det foregår for eksempel ved, at kørsel / transport ledes uden om områderne.</p> <p>Ligeledes må du ikke lave ændringer, som vil forringe områdernes ønskede tilstand. Eks. afvande tilstødende fugtige områder. I det tilfælde, hvor drift forekommer i naturmæssigt særlig værdifuld skov efter skovlovens § 25 – foregår dette efter forsigtighedsprincippet, så den naturmæssige/biologiske værdi, der er i skoven, bevares. Et andet eksempel på at undgå forstyrrelse er at henlægge skovning til tidspunkter, hvor mindst mulig skade på jordbund / flora kan forekomme (typisk frostperioder) eller ved at anvende teknikker, som gør færdsel på terrænet mindre (eks. ved anvendelse af skovspil til udslibning af effekter). Hugststyrke afstemmes således, at beskyttede naturtyper og den naturmæssigt særlig værdifulde skovs tilstand ikke forringes.</p> <p>Et modelskema til at planlægge og dokumentere overvågningen kan rekvireres hos FSC Danmark. Kun væsentlige ændringer af betydning for artens/områdets økologiske funktion og integritet bør noteres.</p> |
| <p>Kritiske økosystemtjenester* (HCV 4) Hvor skov-økosystemet spiller en vigtig rolle, herunder beskyttelse af vandreservoir og kontrol af erosion på sårbar jord og skråninger.</p> | | |

| | | |
|---|---|---|
| <p>Denne kategori vurderes i dansk kontekst kun at relatere til høje bevaringsværdier ved beskyttelse af drikkevand og grundvand.</p> <p>Drikkevand og grundvand</p> <p>Da områder med særlige drikkevandsinteresser (ODS) og områder med drikkevandsinteresser (OD) tilsammen udgør 87% af Danmarks areal, adresseres disse ikke som HCV. Skovejeren skal dog vide om skoven udgør en del af et OD eller ODS og tage de forventede hensyn ved driften.</p> <p>Boringsnære beskyttelsesområder (BNBO) er nærområdet omkring indvindingsboringen og risikoen for forurening er her større. BNBO er derfor defineret som en høj bevaringsværdi.</p> | <p>Ved at søge på 'Boringsnære beskyttelsesområder' via Miljøportalens Arealinformation under 'Drikkevand og grundvand', vil boringsnære beskyttelsesområder vises, hvis disse er registreret og forefindes i skoven.</p> <p>Kortlægningsdata på BNBO er stadig mangelfuld. Kun cirka halvdelen af kommunerne har fået kortlagt BNBO (2014), så ud over den information, som forefindes via Arealinformationen, og det kendskab, som ejendommens ansatte selv har til forekomsten af indvindingsboringer, bør der rettes henvendelse til de lokale myndigheder.</p> <p>Er der indvindingsboringer i skoven, skal de boringsnære beskyttelsesområder udpeges og kortlægges med høj bevaringsværdi. BNBO skal, hvor de ikke er kortlagt, beregnes individuelt for hver boring eller kildeplads, da størrelsen afhænger af, hvor meget vand der indvindes, og hvordan grundvandsforholdene er. Radius er typisk 75-250 meter. De er somme tider cirkelrunde, men ofte aflange, så de tager mere med der, hvor vandet kommer fra.</p> | <p>Hovedprincippet for forvaltningen af boringsnære beskyttelsesområder er, at:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Skovdækket forbliver relativt intakt 2. Anvendelsen af pesticider og gødning undlades 3. Anvendelse af maskiner ikke fører til udledning af grundvandsforurenende olier o.l. |
| <p>Kulturelle værdier (HCV 6) Lokaliteter, fortidsminder, sten- og jorddiger, ressourcer, naturtyper og landskaber af global eller national kulturel, arkæologisk eller historisk betydning, og/eller af vigtig kulturel, økologisk, økonomisk eller religiøs betydning for de traditionelle kulturer i de lokale samfund eller hos oprindelige folk. De kulturelle værdier er identificeret gennem dialog med disse lokalsamfund og oprindelige folk.</p> <p>Denne kategori vurderes i dansk kontekst at omfatte områder med fortidsminder, sten- og jorddiger samt kulturarvsarealer og kulturmiljøer. Men også områder med anden kulturel værdi for lokalsamfundet bør identificeres under denne kategori.</p> | | |
| <p>Fortidsminder, sten- og jorddiger – museumslovens kap. 8 a</p> <p>Mange sten- og jorddiger og flertallet af de fredede fortidsminder i Danmark ligger i skov.</p> <p>De fredede fortidsminder er beskyttet af museumslovens kap. 8 a, §§ 29 e og 29 f.</p> <p>Sten- og jorddiger i skoven er beskyttet efter museumslovens kap. 8 a, §§ 29 a eller 29 e.</p> <p>Følgende fortidsminder er fredet uden videre, hvis de er synlige i terrænet, jf. museumslovens bilag 1, kap. 1: Gravhøje, røser, stengrave, dysser, jættestuer, skibssætninger, ubebyggede voldsteder og værfter, forsvarsanlæg, ødekirkegårde, ruiner, runesten, bautasten, sten med helleristninger samt kors, milepæle, vildtbanesten og lignende.</p> | <p>På Miljøportalens Arealinformation kan du se, om diget er beskyttet. Du finder digerne under venstremenuen "Bygge- og beskyttelseslinjer". Bemærk, at kortet kun er vejledende og kan indeholde fejl og mangler.</p> <p>På Miljøportalens Arealinformation kan du ligeledes finde oplysninger om de fredede fortidsminder og kulturarvsarealer. Du finder fortidsminderne under venstremenuen "Fortidsminder".</p> <p>Oplysninger om fortidsminder og arkæologiske fund finder du på www.kulturarv.dk/fundogfortidsminder/.</p> <p>Findes der beskyttede fortidsminder, sten, jorddiger og kulturarvsarealer i skoven, skal områderne udlægges som områder med høje bevaringsværdier.</p> <p>Kommunen oplyser om et dige er beskyttet.</p> | <p>Slots- og Kulturstyrelsens "Vejledning om pleje af fredede fortidsminder" og "Vejledningen om beskyttede sten- og jorddiger" skal følges. Bemærk, at der som led i certificeringen også er plejepligt på private skovejendomme.</p> <p>Slots- og Kulturstyrelsen fører tilsyn med fortidsminder samt sten- og jorddiger i Danmark. Henstillinger og påbud udstedt af Slots- og Kulturstyrelsen skal efterkommes.</p> <p>Typiske overtrædelser af museumslovens regler om fredede fortidsminder i skov:</p> <p>Tilplantning på fortidsmindet og i fortidsmindets 2 meter beskyttelseszone, køreskader, opsætning af jagttårne, hochsitz og deponering af træer og</p> |

| | | |
|--|--|--|
| <p>Andre typer fortidsminder er også fredede, hvis ejeren har fået meddelelse om det. I mange tilfælde vil fortidsmindet være tinglyst på ejendommen. Gruppen af fortidsminder fremgår af bilag 1, kap. 2 til museumsloven.</p> <p>Diger er linjeformede forhøjninger af jord, sten og lignende materiale, der fungerer eller har fungeret som hegn og har eller har haft administrativ, ejendoms- eller anvendelsesmæssig betydning.</p> | <p>Slots- og Kulturstyrelsen oplyser om fortidsminder og kulturarvsarealer, herunder deres udstrækning.</p> | <p>hugstaffald er andre typiske skader på fortidsminderne.</p> <p>Typiske overtrædelser af museumslovens regler på beskyttede sten- og jorddiger i skov:</p> <p>Helt eller delvist fjernelse, deponering af træ- og hugstaffald samt køreskader og gennembrud af digerene.</p> <p>Trykkskader efter fald fra fældede træer forekommer også på digerene.</p> <p> Lovgivningen </p> <ul style="list-style-type: none"> • Museumslovens kap 8 a bevaring af sten- og jorddiger og fortidsminder. • Museumslovens § 29 a Der må ikke foretages ændringer i tilstanden af sten- og jorddiger og lignende. • Museumsloven. §§ 29 e og 29 f For sten- og jorddiger og lignende, der er beskyttet som fortidsminde, gælder alene reglerne om fortidsminder. • Museumslovens § 29 e Der må ikke foretages ændring i tilstanden af fortidsminder. Der må heller ikke foretages udstykning, matrikulering eller arealoverførsel, der fastlægger skel gennem fortidsminder. • Museumslovens § 29 f På fortidsminder og inden for en afstand af 2 m fra dem må der ikke foretages jordbehandling, gødes eller plantes. Der må heller ikke anvendes metaldetektor. |
| <p>Fortidsminder og kulturarvsarealer –museumslovens kap. 8</p> <p>Fortidsminder og kulturhistoriske spor og anlæg, der ikke er synlige i terrænet, er beskyttet af museumslovens kap 8.</p> <p>Fortidsminder, kulturhistoriske spor og anlæg er spor efter menneskelig aktivitet fra tidligere tider. Det kan være strukturer, konstruktioner, bygningsgrupper, bopladser, grave og gravpladser og sammenhænge, hvor sporene indgår.</p> <p>Kulturarvsarealer er et kulturhistorisk interesseområde med skjulte og /eller synlige fortidsminder.</p> <p>Kulturarvsarealer kan være af national og regional betydning og er en indikator for, at der er</p> | <p>På Miljøportalens Arealinformation kan du få oplysninger om de fredede fortidsminder og kulturarvsarealer. Du finder fortidsminderne under venstremenuen "Fortidsminder" og ved at søge på 'Kulturarvsarealer' under 'Fortidsminder' også kulturarvsarealerne. Oplysninger om fortidsminder og arkæologiske fund finder du på www.kulturarv.dk/fundogfortidsminder/</p> <p>Er der i skovene registrerede fortidsminder, kulturhistoriske spor og anlæg i form af bopladser, grave, agersystemer og lignende, kan det lokalhistoriske museum med arkæologisk ansvar kontaktes, forud for større jordarbejder, som f.eks. dybdepløjning, grøftgravning og evt. bortgravning, jf. museumslovens § 25. Bliver der under jordarbejde gjort fund af fortidsminder skal arbejdet standes, i det omfang det berører fortidsmindet.</p> <p>Fortidsmindet skal anmeldes til Slots- og Kulturstyrelsen eller det nærmeste</p> | <p>Områder med fortidsminder og kulturarvsarealer samt kulturhistoriske spor og anlæg, der ikke er synlige i terrænet, skal beskyttes mod dybdepløjning, ødelæggelse og bortgravning. Er fortidsminderne, kulturarvsarealerne og de kulturhistoriske spor og anlæg identificeret i skoven, skal det lokalhistoriske museum med arkæologisk ansvar kontaktes forud for dybdepløjning og anden jordbehandling i området.</p> <p>Dukker der fortidsminder eller kulturhistoriske spor og anlæg op i forbindelse med arbejde i skoven, skal arbejdet standses og Slots- og Kulturstyrelsen eller det lokalhistoriske museum med arkæologisk ansvar kontaktes.</p> <p> Lovgivningen </p> <ul style="list-style-type: none"> • Museumslovens § 25 |

| | | |
|---|--|---|
| <p>væsentlige fortidsminder i et aktuelt område.</p> <p>Kulturarvsarealer er i sig selv ikke fredede, men har som funktion at advare potentielle bygherrer og skovejere om, at der er væsentlige fortidsminder i et område, og at det kan være hensigtsmæssigt at revurdere anlægsarbejdet, så fortidsminderne bevares på stedet.</p> | <p>statsanerkendte kulturhistoriske museum med arkæologisk ansvar, jf. museumslovens § 27.</p> <p>Kulturarvsarealerne er udpeget for at bevare fortidsminderne på stedet. Findes der kulturarvsarealer i skoven, skal disse områder udlægges som områder med høj bevaringsværdi.</p> | <p>Bygherren eller den, for hvis regning et jordarbejde skal udføres på landjorden, kan forud for igangsætning af arbejdet anmode vedkommende kulturhistoriske museum om en udtalelse.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Museumslovens § 27 Findes der under jordarbejde spor af fortidsminder, skal arbejdet standses, i det omfang det berører fortidsmindet. Fortidsmindet skal straks anmeldes til det nærmeste statsanerkendte kulturhistoriske museum. • Museumsloven § 23 stk. 4 Den landsdækkende udpegning af kulturarvsarealer er foretaget på baggrund af museumslovens kapitel 8, § 23 stk. 4, der forpligter Kulturministeren til at underrette planmyndighederne om forekomsten af væsentlige bevaringsværdier, der har betydning for planlægningen. |
| <p>Andre kulturelt vigtige områder</p> <p>Andre, for lokalsamfundet, kulturelt vigtige områder kan spænde bredt og for eksempel omfatte et område hvor der er tradition for at afbrænde bål til Skt. Hans.</p> | <p>Andre områder med kulturel værdi identificeres i dialog med lokalsamfundet og derudover kan det lokale kulturhistoriske museum og/eller det lokale arkiv konsulteres.</p> | <p>Andre kulturelt vigtige områder bevares og forvaltes i dialog med lokalsamfund og historiske eksperter.</p> |

Bilag H: Pesticidbrug

Det er ikke tilladt at bruge midler, hvis aktive stof/stoffer findes på FSC's liste over meget farlige pesticider, på en FSC-certificeret ejendom. Midlerne må kun anvendes, hvis der er givet en midlertidig dispensation af FSC's pesticidkomité.

FSC's liste over meget farlige pesticider kan findes på ic.fsc.org ved at søge på FSC-PRO-30-001a, der er koden for dokumentet.

Middeldatabasen (www.middeldatabasen.dk) indeholder oplysninger om de plantebeskyttelsesmidler (pesticider), der bliver eller har været anvendt i Danmark. Databasen vedligeholdes af SEGES P/S. Data er indhentet fra Miljøstyrelsen, kemikaliefirmaerne, Dansk Planteværn m.fl.

Nedenfor er de midler, som er godkendt i Danmark, men udelukket i FSC-systemet, listede. Disse midler må ikke bruges på en FSC-certificeret ejendom, medmindre en midlertidig dispensation er givet af FSC's pesticidkomité.

Da listen og middeldatabasen opdateres jævnligt, er listen kun vejledende, og der henvises til seneste version via links ovenfor.

Liste over midler godkendt til skovbrug i Danmark, som også er på FSC's liste over meget farlige pesticider. (Senest opdateret juni 2018)

| Middel | Aktivstoffer |
|------------------------------|--------------------|
| Skadedyrsmidler | |
| Calypso Klar-til-brug | Thiaclopid |
| Cyperb 100 | Cypermethrin |
| Cyperb 100 EW | Cypermethrin |
| Cyperb 100 W | Cypermethrin |
| Fastac 50 | Alpha-cypermethrin |
| Karate 2,5 WG | Lambda-cyhalothrin |
| Ukrudtsmidler | |
| Kerb 400 SC | Propyzamid |
| LFS Propyzamid | Propyzamid |
| Mission 200 SL | Diquat dibromid |
| Quad-Glob 200 SL | Diquat dibromid |
| Reglone | Diquat dibromid |

4. Ordliste

Denne ordliste indeholder FSC's internationalt accepterede definitioner (gengivet på engelsk i parentes). Herudover indgår definitioner fra for eksempel Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO), the Convention on Biological Diversity (1992), the Millennium Ecosystem Assessment (2005) samt definitioner fra online ordlister, som er tilgængelige på websteder for World Conservation Union (IUCN), the International Labour Organization (ILO) og the Invasive Alien Species Programme of the Convention on Biological Diversity. Hvis andre kilder er anvendt, bliver der refereret til disse. Definitioner, som er udviklet i løbet af Principles and Criteria Review (som resulterede i udviklingen af FSC-STD-01-001 V5-0), er refereret til som "FSC 2011". Definitioner afledt af version 4-0 af the Principles and Criteria, som oprindeligt blev offentliggjort i november 1994, er refereret til som "FSC 1994". Definitioner udviklet i løbet af de internationale generiske indikatorers (International Generic Indicators) udvikling, er refereret til som "FSC 2014". Udtrykket "baseret på" betyder, at en definition er blevet tilpasset fra en eksisterende definition fastsat af en international kilde. Nye ord er tilføjet listen og definitioner er tilpasset dansk kontekst, hvor denne danske arbejdsgruppe har vurderet dette relevant.

Affald (Waste materials): Ubrugelige eller uønskede stoffer eller biprodukter, som f.eks.:

- Farligt affald, herunder kemisk affald og batterier
- Containere
- Motorer og andre brændstoffer og olier
- Metal, plast og papir
- Forladte bygninger, maskiner og udstyr

Kilde: FSC 2014

Arbejdstagere (Workers): Alle arbejdstagere, herunder offentligt ansatte samt "selvstændige" personer. Dette omfatter deltids- og sæsonbetonede medarbejdere, herunder arbejdstagere, administratorer, vejledere, ledere, entreprenører samt selvstændige entreprenører og underleverandører. Kilde: ILO Convention C155 Occupational Safety and Health Convention, 1981

Berørte interessenter (affected stakeholders): Enhver person eller gruppe af personer med fælles interesse, der påvirkes eller sandsynligvis vil påvirkes af driftsaktiviteterne. Eksempler indbefatter, men er ikke begrænset til:

- Lokalsamfund
- Arbejdstagere
- Naboer
- Jordejere nedstrøms
- Lokale producenter
- Lokale virksomheder
- Ejere og rettighedshaverne, herunder grundejere
- Organisationer, som er godkendt eller kendt for at handle på vegne af berørte interessenter. For eksempel sociale organisationer og miljøorganisationer, fagforeninger osv.

Kilde: FSC 2011

Besiddelsesret/brugsret (tenure): Samfundsmæssige definerede aftaler med individer eller grupper, godkendt af love eller vedtægter, der dækker de rettigheder og pligter som ejerskabet, forpagtning, tilgang til og eller brug af et givet landområde eller de til arealet tilknyttede ressourcer (såsom individuelle træer, plantearter, vand, mineraler, etc.). Kilde: World Conservation Union (IUCN). Glossary definitions provided on IUCN website

Beskyttede områder (Conservation zones and protection areas): Definerede områder, der er udpeget, og som forvaltes primært for at beskytte arter, levesteder, økosystemer, naturlige funktioner eller andre stedsspecifikke værdier på grund af deres naturlige miljø eller kulturelle værdier, eller med henblik på overvågning, evaluering og forskning. Kilde: FSC 2011

Beskyttelse (Conservation/Protection): Dette ord bruges, når der henvises til driftsaktiviteter, der skal fastholde de identificerede miljøværdiers eller kulturelle værdiers eksistens på lang sigt. Driftsaktiviteter kan variere fra nul eller minimale indgreb til en række specificerede relevante tiltag og aktiviteter, der skal vedligeholde og pleje disse identificerede værdier. Kilde: FSC 2011

Betydeligt omfang (Dispute of substantial magnitude): En *konflikt** af betydeligt omfang er en *konflikt**, der involverer en eller flere af følgende:

- Påvirker lokalsamfundets* juridiske* eller hævdvundne rettigheder*
- Hvor de negative virkninger af driften er af et sådant omfang, at det ikke kan korrigeres eller afbødes
- Fysisk vold
- Ødelæggelse af ejendom
- Trusler mod arbejdstagere* og andre interessenter*

Betydelig varighed (Dispute of substantial duration): *Konflikt**, der fortsætter i mere end et år efter modtagelsen af klagen. (Jf. retningslinjer i FSC's standard FSC-STD-20-001). Kilde: FSC 2014

Biodiversitet/ Biologisk mangfoldighed (biological diversity): Mangfoldigheden af levende organismer af alle slags på land, i havet, i ferskvand eller derimellem (inter alia), og de økologiske miljøer, som de er en del af; Dette inkluderer variation inden for arter, imellem arter og mellem økosystemer. Kilde: Convention on Biological Diversity 1992, artikel 2

Biologiske bekæmpelsesmidler (biological control agents): Organismer, der anvendes til at fjerne eller regulere bestanden af andre organismer. *Kilde: FSC 1994 og World Conservation Union (IUCN). Ordliste-definitioner, der er fastsat på IUCN's hjemmeside.*

Brugsret (Use rights): Rettighed til at bruge skovressourcer, som kan defineres af lokale skikke, gensidige aftaler eller være foreskrevet af andre, der besidder brugsrettigheder. Disse rettigheder kan begrænse brugen af en specifik ressource til et specifikt niveau af forbrug eller til en specifik skovningsteknik. *Kilde: FSC 2011*

Bæredygtigt niveau: Et niveau af hugst, høst eller indsamling, der ikke er større end tilvæksten, og som ikke forhindrer, at der også fremadrettet kan foretages hugst, indsamling eller høst af ressourcen. I forhold til hugst tages der forbehold for en skæv aldersklassedistribution. Dvs. om der eventuelt er tale om skove med mange unge bevoksninger, der opbygger vedmasse, eller overmoden skov med mange gamle bevoksninger, der har overskredet den økonomisk optimale omdriftsalder.

Driftsformål (Management objective): Specifikke del- eller driftsmål, praksis, resultater og tilgange, som er etableret for at opfylde kravene i denne standard. *Kilde: FSC 2014*

Driftsplan (Management plan): Samlingen af dokumenter, rapporter, journaler og kort, der beskriver, begrundes og regulerer de aktiviteter, der udføres i forbindelse med skovejendommen, herunder udsagn om mål og politikker. *Kilde: FSC 2011* En driftsplan i kontekst af denne standard er således en driftsplan i bredest forstand.

Due diligence: Iht. EU's Tømmerforordning (EUTR) skal virksomheder, der bringer træ og træprodukter i omsætning på EU's marked i første omsætningsled, udvise fornødent omhu for at sikre, at dette ikke er baseret på ulovligt fældet træ. Til dette formål skal virksomhederne have og vedligeholde en såkaldt due diligence ordning. *Kilde: www.eutr.dk.*

Ekspertudtalelse: Skriftlig udtalelse eller rapport fra en fagperson (forsker, konsulent etc.) med dokumenterbar viden om det emne, der søges information om.

Ekspert: Fagperson (forsker, konsulent etc.) med dokumenterbar viden om det emne, der søges information om.

Endemisk: En betegnelse for en art, som er begrænset til en bestemt egn eller et bestemt land.

Entreprenør: En person eller et firma, der påtager sig at udføre et nøje beskrevet arbejde for andre, ofte til en fast pris. Begrebet "entreprenør" omfatter i kontekst af denne standard såvel hoved- som underentreprenører.

Effekter (Externalities): Den positive eller negative påvirkning som driftsaktiviteter må have på hhv. interessenter (der ikke er direkte involveret i disse aktiviteter), naturressourcer eller miljøet, og som normalt ikke resulterer i, at skovens produkters markedspriser afspejler de fulde omkostninger eller fordele. *Kilde: FSC 2011*

Erhvervs sygdom (Occupational disease): Enhver sygdom, der er pådraget som følge af en eksponering for risikofaktorer i forbindelse med arbejdsaktivitet. *Kilde: International Labour Organization (ILO). Bureau of Library and Information Services. ILO Thesaurus as provided on ILO-website.*

Formål (Objective): Det grundlæggende formål, som er fastsat af skovejeren/gruppelederen*, indeholder beslutning om hensigten samt valg af midler til at opnå dette formål. *Kilde: F.C. Osmaston. 1968. The Management of Forests. Hafner, New York; and D.R. Johnston, A.J. Grayson and R.T. Bradley. 1967. Forest Planning. Faber & Faber, London*

Forsigtighedsprincippet (Precautionary approach): En tilgang, der kræver, at når de tilgængelige oplysninger tyder på, at driftsaktiviteter udgør en trussel for alvorlig eller uoprettelig skade på miljøet, eller en trussel mod menneskers velfærd, vil skovejeren* tage eksplicitte og effektive foranstaltninger for at forhindre skaden og undgå risiko, selv når de videnskabelige oplysninger er ufuldstændige eller ufyldstgørende, og når sårbare og følsomme miljømæssige værdier er usikre. *Kilde: Principle 15 of Rio Declaration on Environment and Development, 1992, and Wingspread Statement on the Precautionary Principle of the Wingspread Conference, 23–25 January 1998*

Fortrolige oplysninger (confidential information): Private fakta, data og indhold, som (hvis det gøres offentligt tilgængelig) kan bringe skovejeren* i fare med hensyn til de forretningsmæssige interesser eller relationerne med interessenter, kunder og konkurrenter. *Kilde: FSC 2014.* I dansk kontekst omfatter fortrolige oplysninger desuden forekomst af sjældne* og truede* arter, hvor dette truer arterne.

Genoprette (Restore / Restoration): Dette ord bruges i forskellige sammenhænge i den pågældende situation og i daglig tale. I nogle tilfælde betyder "genoprette" at reparere skaderne på miljøværdier, som er forårsaget af driftsaktiviteter eller af andre årsager. I andre tilfælde betyder "genoprette" dannelsen af flere naturlige forhold på steder, som har været stærkt forringet eller konverteret til anden arealanvendelse. I principperne og kriterierne anvendes ordet "genoprette" ikke i forbindelse med at genskabe en bestemt tidligere, præ-historisk, førindustrielt tilstand eller andet allerede eksisterende økosystem. *Kilde: FSC 2011*

Skovejeren* er ikke nødvendigvis forpligtet til at genoprette de miljøværdier*, der er blevet påvirket af faktorer uden for kontrol af skovejeren – for eksempel ved naturkatastrofer, klimaforandringer eller lovlige aktiviteter fra en tredjepart såsom offentlig infrastruktur, minedrift, jagt eller bosættelse. FSC-POL-20-003 The Excision of Areas fra anvendelsesområdet for certificering beskriver de processer, hvorved sådanne områder kan udskæres fra det relevante certificerede område, når det er hensigtsmæssigt.

Skovejeren* er heller ikke forpligtet til at genoprette miljøværdier*, der kan have eksisteret på et tidspunkt i den

Standard for FSC-skovcertificering i Danmark

Dansk oversættelse af FSC-STD-DNK-02-2018

historiske eller forhistoriske tid, eller som er blevet negativt påvirket af tidligere ejere eller organisationer. Imidlertid forventes det, at skovejeren kan træffe rimelige foranstaltninger til at afbøde, kontrollere og forhindre miljødelæggelse, som fortsætter i skovejendommen som følge af sådanne tidligere virkninger.

Genetisk modificeret organisme (Genetically modified organism): En organisme, hvori det genetiske materiale er blevet ændret på en måde, der ikke forekommer naturligt ved forering og/eller naturlig rekombination. *Kilde: FSC-POL-30-602 FSC Interpretation on GMO (Genetically Modified Organisms)*

Gødning (Fertilizer): Mineralske eller organiske stoffer, mest almindeligt N, P₂O₅ og K₂O, som anvendes på jord med det formål at øge plantevækst. *Kilde: FSC 2014*

Hjemmehørende arter (Native species): En art, underart eller lavere taxon, som forekommer (eller har forekommet) inden for dens naturlige udbredelse og spredningspotentiale (inden for det område den naturligt vil sprede sig til uden menneskelig introduktion eller pleje). *Kilde: Convention on Biological Diversity (CBD). Invasive Alien Species Programme.* For hjemmehørende danske træarter og vedplanter se bilag D.

Hævdvundne rettigheder (Customary rights): Rettigheder, der er resultatet af en lang serie af handlinger, som løbende gentages, og som på grund af gentagelserne og uafbrudt samtykke har opnået retsmæssige rettigheder inden for et geografisk eller sociologisk område. *Kilde: FSC 1994*

Højstubbe: Stubbe der er savet over eller knækket i over 3 meters højde.

Høje bevaringsværdier (HCV) (High Conservation Values (HCV)):

HCV 1 – Biodiversitet på artsniveau.

Områder med høj biodiversitet, herunder høj koncentration af *endemiske** arter og sjældne, truede eller udryddelsestruede arter, der har betydning på globalt, regionalt eller nationalt niveau.

HCV 2 – Økosystemer på landskabsniveau og mosaikker af økosystemer.

Økosystemer (stor skala og mosaikker af økosystemer), som har betydning på globalt, regionalt eller nationalt plan. Disse økosystemer skal indeholde levedygtige populationer af et flertal af de naturligt forekommende arter i naturlige mønstre af distribution og hyppighed.

HCV 3 – Økosystemer* og levesteder*.

Sjældne, truede eller udryddelsestruede økosystemer*, habitater* eller refugier.

HCV 4 - Kritiske økosystemtjenester.

Hvor skov-økosystemet spiller en vigtig rolle, herunder beskyttelse af vandreservoir og kontrol af erosion på sårbar jord og skrånninger.

HCV 5 - Lokalsamfundenes behov.

Lokaliteter og ressourcer, der er grundlæggende for at opfylde de basale fornødenheder for lokalsamfund* eller oprindelige folk* (for levebrød, sundhed, ernæring, vand osv.), og som er blevet identificeret via dialog med disse samfund og oprindelige folk.

HCV 6 - Kulturelle værdier.

Lokaliteter, ressourcer, naturtyper og landskaber* af global eller national kulturel, arkæologisk eller historisk betydning og/eller af vigtig kulturel, økologisk, økonomisk eller religiøs betydning for de traditionelle kulturer i de lokale samfund eller hos oprindelige folk. De kulturelle værdier er identificeret gennem dialog med disse lokalsamfund og oprindelige folk.

Kilde: FSC 2011. Der henvises til Vejledningen i høje bevaringsværdier (bilag G) for definition af høje bevaringsværdier i dansk kontekst.

Ikke-skovareal: Et areal, der ikke er domineret af træer.

Ikke-træbaserede skovprodukter (Non-timber forest products (NTFP)): Alle skovprodukter undtagen træ, herunder andre materialer fra træer såsom harpiks eller blade, såvel som alle andre planter eller animalske produkter. *Kilde: FSC 2011*

Inddrage eller inddragelse (Engaging or engagement): Den tilgang som skovejeren* bruger til at kommunikere med interessenter* for at sikre, at de får mulighed for at redegøre for eventuelle bekymringer, ønsker, forventninger, behov, rettigheder og muligheder. Det sikres desuden, at disse input tages i betragtning ved udarbejdelsen, gennemførelse og opdatering af driftsplanen. *Kilde: FSC 2011*

Oprindelige folk (Indigenous Peoples): Folk og grupper af mennesker, som kan identificeres eller karakteriseres som følger:

- Nøglekarakteristikken eller kriteriet er selvidentifierende som urfolk
- Folk på individniveau og samfundets accept som deres medlem;
- Historisk kontinuitet med prækoloniale og / eller pre-settler samfund;
- Stærk forbindelse til territorier og omgivende naturressourcer
- Distinkte sociale, økonomiske eller politiske systemer;
- Distinkt sprog, kultur og overbevisning;
- Udgør ikke-dominerende samfundsgrupper
- Mål om at bevare og gendanne deres forfædres miljøer og systemer som distinkt folk og samfund.

Kilde: FSC IGIs Glossary FSC-STD-60-004 V1-0; Tilpasset fra United Nations Permanent Forum on Indigenous, Factsheet 'Who are Indigenous Peoples' October 2007; United Nations Development Group, 'Guidelines on Indigenous Peoples' Issues' United Nations 2009, United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples, 13 September 2007).

Indblandingsprocenten: Indblandingsprocenten beskriver fordelingen af det bevoksede areal til forskellige (betydende) træarter. Ideelt beskriver indblandingsprocenten forholdet mellem træarternes krone-projektion. I praksis må man anvende forholdet mellem træarternes grundflader, eller en skønnet fordeling af de arealer, træarterne dækker. Indblandingsprocenten rundes af til multipla af 5. Summen af indblandingsprocenterne for alle arter i én bevoksning skal være 100. Bemærk, at overstandere/enkeltræer ikke anføres med indblandingsprocent, da den underliggende bevoksning antages at være fuldt produktiv.

Indikator (Indicator): En kvantitativ eller kvalitativ variabel, der kan måles eller beskrives, og som giver et middel til at vurdere, om en skovejendom* opfylder kravene i FSC's kriterier. Indikatorer, samt de tilhørende grænseværdier, definerer derved kravene for ansvarlig skovdrift på niveau med *skovejendommen**, og er det primære grundlag for skovevaluering. *Kilde: FSC-STD-01-002 V1-0 FSC Glossary of Terms (2009)*

Indkomstniveau (Living wage): Vederlaget, som modtages for en standard arbejdsuge af en arbejdstager på et bestemt sted, og er tilstrækkelig til at give en anstændig levestandard for arbejderen og hendes/hans familie. Elementer i forhold til en anstændig levestandard inkluderer mad, vand, bolig, uddannelse, sundhedspleje, transport, tøj og andre vigtige behov, herunder mulighed for uventede hændelser. *Kilde: A Shared Approach to a Living Wage. ISEAL Living Wage Group. November 2013*

Infrastruktur (Infrastructure): I forbindelse med skovdrift: veje, broer, kulvert, lastepladser, stenbrud, opmagasiner, bygninger og andre strukturer, der kræves i forbindelse med gennemførelsen af *driftsplanen**. *Kilde: FSC 2014*

Intensitet (Intensity): Den kraft, alvor eller styrke af en aktivitet eller andre hændelser, der påvirker arten af aktivitetens påvirkninger. *Kilde: FSC 2011*

Interessenter (Stakeholder): Se definitioner for "berørte interessenter" og "interesserede interessenter".

Interesserede interessenter (Interested stakeholders): Enhver person, gruppe af personer eller enhed, der har udvist interesse i, eller er kendt for at have en interesse i, aktiviteterne i en skovejendom. Følgende er eksempler på interesserede interessenter:

- Naturbevarelsesorganisationer
- Organisationer for arbejdsrettigheder, for eksempel fagforeninger
- Organisationer for menneskerettigheder, for eksempel sociale NGO'er
- Lokale udviklingsprojekter
- Myndighederne
- FSC's nationale kontorer
- Ekspertes på særlige områder, for eksempel høje bevaringsværdier

Kilde: FSC 2011

Intellektuel ejendomsret (Intellectual property): En fællesbetegnelse for retsbeskyttelsen af intellektuelle frembringelser, fx praksis, viden og opfindelser. Retten til intellektuel ejendom er beskyttet ved lov i form af immaterialret eller intellektuel ejendomsret, som i vid udstrækning er baserede på internationale konventioner og aftaler. *Kilde: The Convention on Biological Diversity, Article 8(j); and World Intellectual Property Organization. What is Intellectual Property? WIPO Publication No. 450(E). No Date*

Internationalt anerkendt videnskabelig litteratur* (Internationally accepted scientific protocol): En foruddefineret videnskabsbaseret procedure, som enten udgives af et internationalt videnskabeligt netværk eller forening, eller som hyppigt refereres til i den internationale videnskabelige litteratur. *Kilde: FSC 2011*

Invasive arter (Invasive species): Arter, der er hurtigt voksende i forekomst uden for deres hjemegn. Invasive arter kan ændre de økologiske relationer mellem hjemmehørende arter og kan påvirke økosystemets funktion og eventuelt menneskers sundhed. *Kilde: World Conservation Union (IUCN). Invasive arter i Danmark er listet på Miljøstyrelsens hjemmeside <http://mst.dk/natur-vand/natur/national-naturbeskyttelse/invasive-arter/hvad-er-invasive-arter/>*

Juridisk (Legal): I overensstemmelse med den primære ret (nationale eller lokale love) eller sekundær lovgivning (underordnede regler, dekretter, ordrer, etc.). "Juridisk" omfatter også regelbaserede afgørelser truffet af juridisk kompetente organer, hvor sådanne beslutninger flyder direkte og logisk fra lovene og bestemmelserne. Afgørelser truffet af juridisk kompetente organer kan ikke være lovlige, hvis de ikke kommer direkte og logisk fra lovene og bestemmelserne, og hvis ikke de er regelbaseret, men bruger administrative skøn. *Kilde: FSC 2011*

Konflikt (Dispute): Et udtryk for utilfredshed hos en person eller organisation. Der er præsenteret som en klage til skovejeren* og som vedrører driftsaktiviteter eller aktiviteterne overensstemmelse med FSC's principper og kriterier, og hvor der forventes et svar. *Kilde: FSC-PRO-01-005 V3-0 Processing Appeals*

Kontrollerbare mål (Verifiable targets): Specifikke mål, såsom ønskede fremtidige skovforhold, der er fastsat for at måle fremskridt i retning af opfyldelse af hver af *driftsmålene**. Disse mål er udtrykt som tydelige resultater således, at deres gennemførelse kan verificeres, og det er muligt at afgøre, om de er blevet gennemført eller ej. *Kilde: FSC 2014*

Kriterium (pl. Kriterier) (Criterion): En måde til at vurdere om et princip (af FSC) er blevet opfyldt. *Kilde: FSC 1994*

Kønligestilling (Gender equality): Kønligestilling betyder, at kvinder og mænd har lige vilkår for at realisere deres fulde menneskerettigheder og til at bidrage til og nyde godt af økonomisk, social, kulturel og politisk udvikling. *Kilde: Tilpasset fra FAO, IFAD and ILO workshop on 'Gaps, trends and current research in gender dimensions of agricultural and rural employment: differentiated pathways out of poverty', Rome, 31 March to 2 April 2009*

Landskabelige værdier (Landscape values): Landskabelige værdier kan ses som den menneskelige opfattelse af det fysiske landskab. Nogle landskabelige værdier, såsom økonomisk, rekreation eller visuel kvalitet, er tæt knyttet til fysiske landskaber. Andre landskabelige værdier, såsom iboende eller åndelige værdier, er mere af symbolsk karakter, og påvirkes mere af individuelle opfattelser eller social konstruktion end det fysiske landskab. *Kilde: The Landscape Value Institutes hjemmeside*

Langsigtet (Long-term): Tidsskalaen fra skovindehaverne, som er fastlagt ved målene i driftsplanen, satsen for hugst og forpligtelsen til at opretholde permanent skovdække. Tidsperioden vil variere alt efter konteksten og de økologiske forhold, og vil være en funktion af, hvor lang tid det tager et givent økosystem at genvinde sin naturlige struktur og sammensætning efter hugst eller forstyrrelser, eller at producere modne eller primære betingelser. *Kilde: FSC-STD-01-002 V1-0 FSC Glossary of Terms (2009)*

Levested (Habitat): Det sted, hvor en organisme eller population forekommer. *Kilde: The Convention on Biological Diversity, artikel 2. I dansk kontekst se nøglebiotop* og nøgleelement*.*

Lokale love (Local laws): Indbefatter alle lovmæssige retningslinjer udstukket af statslige organer, hvis beføjelsesområdet er mindre end det nationale niveau, såsom ministeriel, kommunal eller sædvane retningslinjer. *Kilde: FSC 2011*

Lokalsamfund (Local community): Fællesskaber af enhver størrelse, som er i eller ved siden af skovejendommen og også dem, der er tæt nok på til at have en væsentlig indflydelse på økonomien eller miljøværdier. Eller dem hvis økonomi, rettigheder eller miljø bliver markant påvirket af aktiviteterne eller de biofysiske aspekter. *Kilde: FSC 2011.* I dansk kontekst defineres lokalsamfundet som naboer til skoven og brugere, hvis økonomi, rettigheder eller miljø bliver markant påvirket af driften. Dette kan inkludere brugere fra hele landet.

Meget begrænset del (Very Limited portion): Området, som påvirkes må ikke overstige 0,5 % af arealet af skovejendommen over et år, eller påvirke i alt mere end 5 % af skovejendommens areal. *Kilde: FSC-STD-01-002 V1-0 FSC Glossary of Terms (2009)*

Mikrohabitat: Et smålevested i substrater og strukturer. På træer anses et mikrohabitat bla. at omfatte hulheder, skader og sår på stammen, barken, dødt ved, vækstformer/misdannelser, reder og svampe og epifytter. Jf. Katalog over mikrohabitater på træer – Referenceliste til feltbrug, Integrate+ Teknisk Rapport. 16 s *Kilde Kraus, D. et al.* Link: <http://naturstyrelsen.dk/media/210679/katalog-over-mikrohabitater-paa-traeer.pdf>

Miljøværdier (Environmental values): Det følgende sæt af elementer af det biofysiske og menneskelige miljø:

- Økosystemets funktioner* (herunder kulstofbinding og lagring)
- Biodiversitet
- Vandressourcer
- Jord
- Atmosfære
- Landskabelige værdier (herunder kulturelle og åndelige værdier)
- Den faktiske værdi, som tilskrives disse elementer, afhænger af de samfundsmæssige opfattelser. *Kilde: FSC 2011*

Miljøpåvirkninger/Vurdering af virkninger på miljøet (VVM) (Environmental Impact Assessment (EIA)):

Systematisk proces, der anvendes til at identificere potentielle miljømæssige og sociale konsekvenser af de foreslåede projekter, til at evaluere alternative tilgange og for at designe og indarbejde passende forebyggelse, afbødning, ledelse og overvågningsforanstaltninger. *Kilde: Environmental impact assessment, guidelines for FAO field projects. Food and agriculture organization of the United Nations (FAO). Rome, 2011*

Naturgivne forstyrrelser (Natural Hazards): Forstyrrelser, der kan udgøre en risiko for de sociale og miljømæssige værdier* i skovejendommen*, men som også kan omfatte vigtige økosystemfunktioner: Eksempelvis tørke, oversvømmelse, brand, jordskred, storm etc. *Kilde: FSC 2014*

Naturlig skov (Natural forest): Varieret bevoksning mht. træarter, træaldre, tæthed og fugtighed, som primært består af hjemmehørende arter.

Nøglebiotop: Områder og naturtyper, der er vigtige for bevaring af den biologiske mangfoldighed, fordi de indeholder, eller kan forventes at indeholde, naturtyper, strukturer eller arter, der har vanskeligt ved at overleve ved almindelig drift af arealet, og som kræver særlige hensyn i form af drift eller pleje. Nøglebiotoper er områder af særligt høj naturværdi og omfatter såvel træbevoksede arealer som åbne områder. Det kan f.eks. være bevoksninger med gammel løvskov, egekrat, sumpskov, kildevæld, moser, heder og skovenge. Størrelsen på en nøglebiotop kan variere fra flere hektar og ned til få kvadratmeter. Naturstyrelsen har udarbejdet en brugervenlig vejledning (Skov-Info 24) samt et billedkatalog til identifikation af nøglebiotoper.

Bemærk, at de nøglebiotoper, der skal adresseres i.h.t. denne standard, er de der er listet i bilag 1 i Naturstyrelsens "Bæredygtig skovdrift. Vejledning om tilskud til grøn driftsplan" dvs. holme, tilgroningsgrøfter og skrænter undlades. Iht. denne vejledning vurderes det derudover, at der ved nøglebiotoper, der udgøres af hede- og klitarealer, er tale om små lyngpletter i skoven, som beskrevet i SkovInfo 24, og ikke større heder eller klitarealer. Således skal tilgroningsgrøfter, skrænter, gamle stengærder, jorddiger, kulturspor og voksesteder for rødlistede plante- og dyrearter ikke registreres som nøglebiotoper, men anses at blive adresseret i forbindelse med bl.a. HCV1 og HCV6.

Se Info hæfte 24 Nøglebiotoper i skov http://naturstyrelsen.dk/media/nst/8660086/skov-info_nr_24.pdf og Nøglebiotoper i skov Billedkatalog, 2001 <http://naturstyrelsen.dk/media/nst/67041/Noeglebiotoper.pdf>

Nøgleelement: Biologisk værdifulde strukturer og elementer i skoven. Nøgleelementer er f.eks. stående eller liggende store, gamle træer, der er særligt vigtige for skovens biodiversitet, dvs. med en høj andel af mikrohabitater*, træer med mange spættehuller, skovbryn med buske og træer i forskellige højder, meget store myretuer, store mosklædte sten, små vandhuller og stammer med meget kraftig bevoksning af buskformede laver. Nøglebiotoper vil normalt have en større tæthed af nøgleelementer end de omgivende bevoksninger. *Modificeret fra: Info hæfte 24 Nøglebiotoper i skov http://naturstyrelsen.dk/media/nst/8660086/skov-info_nr_24.pdf og Nøglebiotoper i skov Billedkatalog, 2001 <http://naturstyrelsen.dk/media/nst/67041/Noeglebiotoper.pdf>*

Omfang (Scale): Et mål for i hvilket omfang driften eller en begivenhed påvirker en miljøværdi eller skovejendommen – i tid eller rum. *Kilde: FSC 2011*

Omfang, intensitet og risiko (Scale, intensity and risk): Se de enkelte definitioner af "omfang", "intensitet" og "risiko".

Områder med høje bevaringsværdier (High Conservation Value Areas): Zoner og fysiske rum, der besidder, og/eller er nødvendige for eksistensen og vedligeholdelsen af identificerede høje bevaringsværdier. *Kilde: FSC 2014.* Jf. også Vejledningen i høje bevaringsværdier bilag G.

Pesticid (Pesticide): Ethvert stof eller præparat, som fremstilles eller anvendes til at beskytte mod eller bekæmpe skadevoldere. Denne definition omfatter insekticider, rodenticider, acaricider, molluscicider, larvacides, fungicider og herbicider. *Kilde: FSC-POL-30-001 FSC Pesticides Policy (2005)*

Planhugst (Timber harvesting level): Den faktiske hugst på *skovejendommen** målt som volumen (f.eks. kubikmeter) eller arealet (f.eks. hektar) med henblik på sammenligning med den beregnede tilvækst. *Kilde: FSC 2014*

Plantage (Plantation): En plantage er i denne sammenhæng en ensaldrede plantet bevoksning domineret af ikke hjemmehørende arter.

Princip (Principle): Fundamental regel eller element - i FSC's tilfælde omkring skovdrift. *Kilde: FSC 1994*

Proveniens (Genotype): Den genetiske konstitution af en organisme. Proveniens dvs. den bevoksning en bestemt plante (eller dennes frø) kommer fra. *Kilde: FSC 2011.* Lokale provenienser defineres ift. denne standard som danske provenienser.

Ratificerede (Ratified): Den proces, hvorved en international lov, konvention eller aftale (inklusive multilateral miljøaftale) er juridisk godkendt af en national lovgiver, eller lignende juridiske mekanismer, således at den internationale lov, konvention, aftale eller direktiv bliver en del af den nationale lovgivning. *Kilde: FSC 2011*

Repræsentative [områder] (Representative Sample Areas): Dele af skovejendommen, som er afgrænset med henblik på at bevare eller genoprette økosystemer, der naturligt ville forekomme i den biogeografiske region. *Kilde: FSC 2014*

Respektere (Uphold): At erkende, respektere, opretholde og støtte. *Kilde: FSC 2011*

Rettidigt (Timely manner): Så hurtigt som omstændighederne med rimelighed kan tillade, i overensstemmelse med gældende love og kontrakter, og uden at skovejeren med vilje forsinker processen. *Kilde: FSC 2014*

Rimelig (Reasonable): Bedømt til at være fair eller passende til omstændighederne, eller formålene, baseret på generelle erfaringer. *Kilde: Shorter Oxford English Dictionary*

Rimelig kompensation (Fair compensation): Vederlag, der står i rimelige forhold til omfanget og typen af ydelser fra en anden part, eller af den skade, der kan henføres til den første part. *Kilde: FSC 2014*

Risiko (Risk): Sandsynligheden for en uacceptabel negativ effekt som følge af en vilkårlig aktivitet inden for skovejendommen, kombineret med dens alvor i form af konsekvenser. *Kilde: FSC 2011*

Robusthed (Resilience): Et systems evne til at opretholde vigtige funktioner og processer i lyset af spændinger eller tryk ved enten at modstå eller tilpasse sig. Robusthed eller modstandskraft kan anvendes til både økologiske og sociale systemer. *Kilde: IUCN World Commission on Protected Areas (IUCN-WCPA). 2008. Establishing Marine Protected Area Networks – Making it Happen. Washington D.C.: IUCN-WCPA National Oceanic and Atmospheric Administration and The Nature Conservancy*

Sammenhæng (Connectivity): Et mål for, hvor sammenhængende eller rumlig kontinuerlig en korridor, et netværk eller en matrix er. Desto færre huller, desto større mulighed for sammenhæng. Relateret til det strukturelle sammenhængs-koncept: Funktionel eller adfærdsmæssige sammenhængsmuligheder refererer til, hvor sammenhængende et område er for et dyr, som bevæger sig gennem forskellige typer af landskab. Akvatiske sammenhængsmuligheder omhandler tilgængelighed og transport af materialer og organismer gennem grundvand og

overfladevand, eller mellem forskellige pletter af akvatiske økosystemer af alle slags. *Kilde: R.T.T. Forman. 1995. Land Mosaics. The Ecology of Landscapes and Regions. Cambridge University Press, side 632*

Sjældne arter (Rare species): Omfatter arter, som er tæt på at kvalificere sig til, eller kan kvalificere sig til, en truet kategori i den nærmeste fremtid, og derfor kategoriseres som 'næsten truede' på den danske rødliste, svarende til IUCN's kategori Near Threatened (NT). *Kilde: IUCN. (2001). IUCN Red List Categories and Criteria: Version 3.1. IUCN Species Survival Commission. IUCN. Gland, Switzerland and Cambridge, UK*

Skov (Forest): Et areal domineret af træer. *Kilde: FSC 2011. FSC Guidelines for Certification Bodies, Scope of Forest Certification, Section 2.1 first published in 1998, and revised as FSC-GUI-20-200 in 2005, and revised again in 2010 as FSC-DIR-20-007 FSC Directive on Forest Management Evaluations, ADVICE-20-007-01*

Skovbrug/ skovdyrkning (Silviculture): Den kunst og videnskab at styre virksomheden samt vækst, sammensætning, sundhed og kvalitet af skove og skovområder til at opfylde de målrettede forskellige behov og værdier hos landejere og samfundet på et bæredygtigt grundlag. *Kilde: Nieuwenhuis, M. 2000. Terminology of Forest Management. IUFRO World Series Vol. 9. IUFRO 4.04.07 SilvaPlan and SilvaVoc*

Skovejendommen (Management Unit): Et område eller flere områder dækket af FSC-certificeringen med klart definerede grænser, som forvaltes efter et sæt eksplicitte og langsigtede driftsmål (udtrykt i en driftsplan). Området eller områderne omfatter:

1. Alle faciliteter og område(r) inden for, eller som grænser op til, dette område under juridisk titel eller kontrol, og som drives af, eller på vegne af, skovejeren med henblik på at bidrage til driftsmålene.
2. Alle faciliteter og område(r) uden for, og som ikke støder op til, dette rumlige område eller områder, og drives af, eller på vegne af, skovejeren, udelukkende med det formål at bidrage til driftsmålene. *Kilde: FSC 2011*

Skovejeren (The Organization): Det individ eller den organisation, som har det juridiske ejerskab af et skovområde (stat, kommune, fond, industri eller privat).

Sædvaneret (Customary law): Indbyrdes forbundne sæt af hævdvundne rettigheder, der er anerkendte som sædvaneret. I visse jurisdiktioner svarer sædvaneret til lovbestemt ret inden for sit afgrænsede kompetenceområde og kan erstatte den lovpligtige lov for definerede etniske eller andre sociale grupper. I visse jurisdiktioner supplerer sædvaneret den lovbestemt ret og anvendes i bestemte omstændigheder. *Kilde: N.L. Peluso and P. Vandergeest. 2001. Genealogies of the political forest and customary rights in Indonesia, Malaysia and Thailand, Journal of Asian Studies 60(3):761–812.*

I dansk kontekst er sædvaneret en form for retsorden, der er domineret af uskrevne regler. Sædvaneret er den tidligste form for ret, og i de fleste europæiske lande blev den i middelalderen afløst af en ret baseret på lovgivning. *Kilde: Den store danske, Gyldendal.*

Toppe: Toppen af et træ defineres i kontekst af denne standard som den del af træet, fra hvor stammen ophører.

Traditionel viden (Traditional Knowledge): Information, viden, færdigheder og praksis, der er udviklet, vedvaret og videregivet fra generation til generation inden for et fællesskab, der ofte er en del af deres kulturelle eller åndelige identitet. *Kilde: World Intellectual Property Organization (WIPO). Glossary definition as provided under Policy / Traditional Knowledge on the WIPO website*

Truede arter (Threatened species): Omfatter arter, der er i overordentligt stor, meget stor eller stor risiko for at uddø i vild tilstand i meget nær fremtid. Disse arter kategoriseres på den danske rødliste som værende hhv. kritisk truede, moderat truede og sårbare, svarende til IUCN's rødlistekategorier critically endangered (CE), endangered (EN) og vulnerable (VU). *Kilde: IUCN. (2001). IUCN Red List Categories and Criteria: Version 3.1. IUCN Species Survival Commission. IUCN. Gland, Switzerland and Cambridge, UK*

Urørt skov: Urørt skov er skovområder, hvor biodiversiteten - forstået som gode levesteder for truede arter - bevares og fremmes. Urørt skov kan græsses af tamme eller vilde dyr. En indledende naturgenopretning af hydrologi og bevoksningsstruktur vil ofte gavne biodiversiteten. Optimalt set kan skoven hvile i sig selv på sigt. Naturpleje bør dog om nødvendigt udføres for at sikre truede arters trivsel eller bekæmpe invasive arter. Der foretages ingen indgreb med salg af træprodukter for øje. Denne definition forholder sig ikke til adgangsforhold.

Vådområder (herunder vandløb) (Water bodies (including water courses)): Sæsonmæssige, midlertidige og permanente bække, åer, vandløb, floder, damme og søer. Vandområder omfatter vandløbsnære- eller vådområder, søer, sumpe, moser og fjedre. *Kilde: FSC 2014 Vådområder omfatter på dansk også overgangsområder mellem terrestriske og akvatiske systemer, hvor grundvandsspejlet normalt er på eller nær overfladen, eller jorden er dækket af lavt vand (Wetlands). Kilde: Coward, L.M., Carter, V., Golet, F.C., Laroe, E.T. 1979. Classification of Wetlands and Deepwater Habitats of the United States. DC US Department: Washington*

I henhold til Ramsar-konventionen kan vådområder omfatte mudderbanker, naturlige damme, moser, huller, våde enge, moser, tørvemoser, ferskvandssumpe, mangrover, søer, floder og endda nogle koralrev. *Kilde: IUCN, No Date, IUCN Definitions – English*

Økonomisk bæredygtighed (Economic viability): Evnen til at udvikle sig og overleve som en relativt uafhængig social, økonomisk eller politisk enhed. Økonomisk levedygtighed kan kræve rentabilitet, men er ikke ensbetydende med rentabilitet. *Kilde: Baseret på definitionen på European Environment Agency's hjemmeside*

Økosystem (Ecosystem): Et samfund af alle planter og dyr samt deres fysiske miljø, som fungerer som en indbyrdes afhængig enhed. *Kilde: Convention on Biological Diversity 1992, artikel 2*

Økosystemets funktion (Ecosystem function): Økosystemets egenskab i forbindelse med primærproduktion, fødekæden og biogeokemiske kredsløb. Økosystemets funktioner omfatter processer som nedbrydning, produktion, næringsstofkredsløb og flux af næringsstoffer, energi og kulstof. I forhold til FSC omfatter denne definition økologiske og evolutionære processer såsom gen-flow og forstyrrelsesregimer, regenerering-cykluser og succession. *Kilde: R. Hassan, R. Scholes and N. Ash. 2005. Ecosystems and Human Well-being: Synthesis. The Millennium Ecosystem Assessment Series. Island Press, Washington DC; and R.F. Noss. 1990. Indicators for monitoring biodiversity: a hierarchical approach. Conservation Biology 4(4):355–364*

Økosystemtjenester, -ydelser eller -goder (Ecosystem services): De fordele, som folk får fra økosystemerne. Disse omfatter:

- Forsynende tjenester såsom mad, skovprodukter og vand
- Regulerende tjenester/service såsom regulering af oversvømmelser, tørke, jordforringelse, luftkvalitet, klima og sygdom
- Understøttende tjenester såsom dannelse af jord og næringsstofkredsløb
- Kulturelle tjenester og kulturelle værdier som rekreative, åndelige, religiøse og andre ikke-materielle fordele

Kilde: R. Hassan, R. Scholes and N. Ash. 2005. Ecosystems and Human Well-being: Synthesis. The Millennium Ecosystem Assessment Series. Island Press, Washington DC



Forest Stewardship Council®



ic.fsc.org

FSC International Center GmbH
Adenauerallee 134 - 53113 Bonn · Germany